

511
88/89 3/5

بنیاد محقق طباطبائی
نسخه ۲۱۲/ع

عبدالله بن محمد

نسخه ۱/ ۶۳، ۶۲

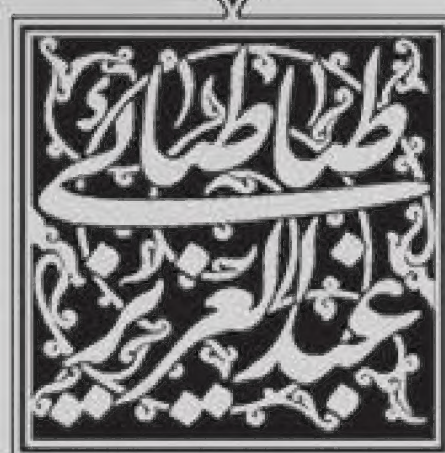
نسخ ۱۰۸ در نزد برده

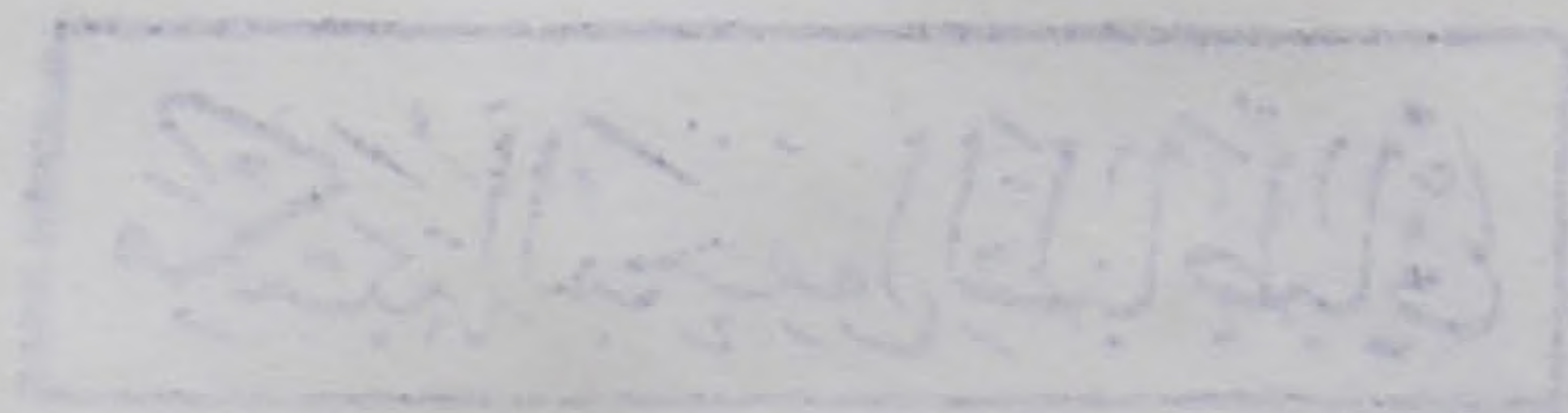
بنیاد محقق طباطبائی
نسخه ۲۱۲/ع

مکتبۃ المجلدات الطبائیه

- ١- محمد بن ابراهيم بن جعفر بن عبد الله الزدي الحجا في مشدا صبهان وهو صدوق مقبول ثقة
الوافي بروفيا ت ٣٤٢
- ٢- نادر بن عبد الله ابو الحسن الزدي التاجر عتيق احمد بن الحسين من شيوخ الحافظ ابن
ترجم له في معجم شيوخ خرو وسوى عنه بقراته عليه با صبهان عن ابي مطيع محمد بن عبد الواحد
المصري وهو من شيوخ السمعاني أيضا ذكره في التجميع ٢/ ٣٥٠ رقم ١٠٦٤ وكناهه ابا محمد
- ٣- زيد بن عثمان بن محمد بن عثمان ابو نصر الزدي من شيوخ السمعاني له ترجمة في التجميع ١/ ٢٨٩ رقم ٢٢٠
- ٤- معين الدين الزدي له مواهب لاهي نسخة من في نور عثمانه رقم ٣١٦٧

بنیاد محقق طباطبائی
نسخه ٢١٢/ع

توفی الحاج میرزا حسن الیزدی یوم الخميس

۱۲ ربیع الثانی ۱۳۷۹

النجوم السرد

بذكر علماء یزد

بسم الله الرحمن الرحيم
شرح حال و کتب
حجة الاسلام آية الله العظمى زین العابدین علی بن محمد علی بن ابراهیم
احمد مدنی مذکور از آنکه حاجت معارفیه میباشند و در سال ۱۳۴۴
قری در نزد متولاه شده و تحصیل ابتدائی و فارسی را تا حدود کلاس و خوانده
و پس از آن تحصیل علوم دینی پرداخته و بیشتر از علوم دالرش استناده
معمده و چند مائیل از درویش ایه العظمی برودی در سال ۱۳۴۶ در سن
بسیست سالگی هم مهاجرت و از معضرا سائید نزلت بالمعصوم و حرم
ایة الله حاج آقا روح الله لالوند دایة العظمی رفقی نجفی بهره مند شد
و بعد از آن از اباحت مرحوم ایه العظمی برودی دایة العظمی یحیی
مستفیض گردیده و بواسطه فرستادن کمال در سال ۱۳۷۲ قری
یزد مراجعت و نام المون بانعام وظائف دینی و مدعی از جمله
در مسجد بیاق خان و تدریس در جامع امیر عقیق و مدرسه علمی
اشتغال دارد

کتابخانه

عبدالحکیم

بسم الله الرحمن الرحيم

شرح حال مؤلف نقل از گنجینه دانشمندان صفحه ۴۵۴ .
حجة الاسلام آقا سید جواد مدّسی فرزند حجة الاسلام والمسلمین آقا سید
احمد مدّسی مذکور از ائمه جماعت معاصرین میباشند وی در سال ۱۳۴۴ قمری
در نزد متولّد شده و تحصیل ابتدائی و فارسی را تا حدود کلاس و خوانده
و پس از آن بتحصیل علوم دینی پرداخته و بیشتر از مرحوم والدش استفاد
نموده و چند ما قبل از ورود ایه العظمی بردجودی در سال ۱۳۴۶ قمری در سن
بلیست ساللی بقم مهاجرت و از محضر اساتید بزرگ بالفصوص مرحوم
ایه الله حاج آقا روح الله لکونند و ایه العظمی مرعشی نجفی بهره مند شد
و بعد از آن از ابیات مرحوم ایه العظمی بردجودی و ایه الله گلپایگانی
مستفیض گردیده و بواسطه عروض لیسالت در سال ۱۳۷۲ قمری
بیزد مراجعت و تاهم النون بانجام وظائف دینی و روحی از قبیل امامت
در مسجد بیاق خان و تدریس در جامع امیر حقیق و مدرسه مصطفی
اشغال دارد .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ای نام تو بهترین سراغ از بی نام تو نامه کی کنم باز

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيدنا محمد وآله الطاهرين
 سيما بقية الدين في الارضين ولعنة الله على اعدائهم اجمعين . اما بعد اين سستی
 است از نامها و نشانههای علماء شهرستان یزد و توابع آن و نامیدم انرا
 بالبحر السرد بذكر علماء یزد . و مشتمل است بر مقدمه و مقصد . و لما كان
 من مهام الامور عند علماء الشرع ترجمة احوال العلماء و لم يكن فيما بيدينا
 فهرسا لعلمائنا المنسوبين الي يزد . فاستخفرت الله تعالى في جميع ما شرد من
 اسمائهم و علام و ما يتعلق بهم حسبما تيسر رفته مني الي بقائهم انشاء الله تعالى
 و المرجو تكميم ما نقص منه و ترتيبه و تهذيبه و تصحيحه انشاء الله تعالى و انا العبد
 السيد جواد المدرسي الطبا طبائي اليزدي ابن المرحوم العلامة السيد
 احمد عليه رحمة الله و رضوانه كما هو اهله و كان اثر اشتغالنا لجمعة في
 سنة ثلثمائة و اربع و تسعين ^{١٣٩٤} بعد الالف من سنين القريه من
 الهجرة النبوية و الحمد لله

مكتبة المحققين الطبائي

٢
مقدمة في بيان كثرة علماء مدينة يزد

قال في القاموس وشرح تاج العروس وقصبة كشّ واليزديون من المحدثين
جماعة منهم أبو الحسين محمد بن أحمد بن جعفر اليزدي وأبو عبد الله محمد بن نجم
بن عبد الواحد اليزدي الأخير قدّم بغداد حاجاً وحدث بها في صفر سنة
١٠٠٠ بباب المراتب عن أبي العلاء فيات بن محمد العقيلي سمع منه الشريف أبو
علي بن أحمد الزيدي والعاقل أبو بكر الباقداري وأبو محمد الأخر ثم عاد
إلى بلده وكان آخر العهد به انتهى

أقول الذي يظهر بعد إمعان النظر في تواريخ يزد أن ازدهار العلم فيها كان
في قرن الثامن والتاسع فقد أحصى في كتاب تاريخ (جديد يزد) المؤلف
وأخر قرن التاسع أربعاً وأربعين مدرسة كلها في بلدة يزد وهذا سوى بعض
المساجد التي من الأمور المتعلقة بها التدريس لجامع أمير حقيق الشامي
وزوجته ستي فاطمة وقد طبع (دفعنامه) فقد عين الواقفان مجاري من
الأمور ما ينفع إلا لسان عنده منها ثمان في طلاب ومقرراي معيدا ومدرسا
وراتب فوق ألقى اللغاية وما بايد بيا من الأسناد جامع الخيرات وقد
طبع للسيد ركن الدين المدفون جنب حسينيه وقت الساقة وابنه
السيد شمس الدين المدفون بمحلة (رحهار منار) وله بقعة وقد حوت هذا
السند مجاري ابنية وخيرات لا يخطر على بال أحد لها القاري الكريم منها

ساعه جاء شرحها في تواريخ يزد ومنها مدرسه في جنب الساعة. وتيلوها فيما رأينا
 موقوفات مدرسه المصلي المشهور بالبقعة الاسحقية وهو متعلق بالقرن الثالث
 عبارت تاريخ يزد بنام آتشده يزدان تأليف عبد الحسين ابي درسته ۱۳۱۷
 شمس در قرن هفتم و هشتم و نهم بقدری در يزد مدرسه و مسجد و خانقاه ساخته
 شده و بعدی قرية و مزرعه و قنات و باغ (و مستغلات دیگر دکان کاروانسرا
 طاحونه و غیره) برای نگاه داری آنها احداث و وقف شده که گوی در آن قرن
 جز حرف آنها سخنی نبوده الا ان قال خلاصه در حد و د یلصد مدرسه و دولیت
 مقبره (گنبدخانه) و خانقاه و دوازه مسجد در یلقون هشتم در يزد بنا شد
 انتهى. و صاحب کتاب تاریخ جامع مفیدی تنها تعداد مدارس را از حد
 و حصر بیرون میداند.

اقول اما امروزه اثری از آنها پدید یک از آنها نیست نه از بناها و نه از
 موقوفات والا ن قدیمی ترین مدارس معدوده یزد مدرسه شفیعیه است
 اتمام آن در سال ۱۰۰۲ هجری بوده است

قال فی تاریخ جدید یزد مدرسه ضیائیة در زمان مولانا مجد الدین حسن
 متوفی ۷۸۱ هجری معدن درس و فتوی بود و تمام اکابر و علماء و فضلاء در درس
 او حاضر آمدندی و از اوست کتاب تیسیر حاوی که بر کلمات اودالات
 دارد و قاضی بود از طرف مبارز الدین محمد مظفر به شرکت مولانا در رضی اعظم

جامع الکملات سید جمال الدین حسن الحسینی البخاری و تمام سلاطین
 بنی مظفر ملازمت مولا نامجد الدین کردند و سخن او را انقیاد جسته
 و منهم مولا ی اعظم سعید مقتدا ی اعلی الرأعید نتیجۃ العلماء و الفقهاء الکاملین
 قاضی القضاة المسلمین الواصل برحمة الله مالک یوم الدین مولا نامجد الدین
 فضل الله قاضی کد سرو بستان شریعت و مذهب لیبستان طریقت بوده و بعالم
 حقیقت واصل شد در سنه ۱۵۵۰ در امام زاده جعفر بفاک سپرده شد و منهم
 سلطان العلماء و الصلحاء رفیق وارث علوم الانبیاء و المرسلین قطب الاولیاء
 المحققین که العجاج الحرمین مولا ناجی نظام الدین اسحق الحموی
 در سنه ۱۵۶۲ هجرت کرد و در امام زاده جعفر بفاک رفت و منهم شیخ ۱۱
 الاسلام معاصر امام الحرمین که با او مباحثه کرده و از این راه بسبب
 شده است و پسرش شهاب الدین محمد و منهم مولا نامعین الدین معلم یزدی
 معاصر سلاطین بنی مظفر صاحب تاریخ معینی مظفری و شرح حال این عالم
 خواهد آمد انشاء الله و منهم صاحب تفسیر کشف الاسرار و عده الا برار
 و هو مطبوع متداول

و منهم قاضی میر حسین میبدی و نام او خواهد آمد و منهم خلیل الله مهندس
 واقع در میدان وقت الساعه بمانظور که گذشت رجوع کن بتاریخ جدید و
 و شرح این سافت را ملاحظه و بر مهندسان بنظر افزین نما منقول از مجله بنو
 مردم

مردم شماره ۶۱ و ۶۲ علماء و دانشمندان در زمان نصرت الدین شاه یحیی مظفری
در یزد جمع شدند تا آنجا که یزد معروف می شود بدار العلم .

تنبیه . باید دانست که در آن اعصار در یزد کتابخانه های نیز موجود بوده
که دالات بر کمال اعتناء بعلم و اهل آن دارد از آنهاست کتابخانه سید رکن .

الدین سابق الذکر که مشتمل بر تنه هزار حبله کتاب بوده و مسجد جامع کبیر نیز .

دارای کتابخانه بوده و برای بعضی مدارس دیگر نیز کتابخانه بوده منقول از مجله

نیربشماره سابق کتابخانه مدرسه مظفریه میباید یزد این مدرسه از بناهای

امیر مظفر مبارزی پدید امیر مبارز الدین بوده است که آنرا در حدود ۷۰۰ ساحت

و در یزد شهرت فراوانی بدست آورد و نزدیک یک قرن مرکز علماء و طلاب

بود مدفن امیر مظفر نیز در این مدرسه است کتابهای کتابخانه این مدرسه همه

از لبت فقهی بوده است انتهى . و جامع مفیدی تنها اردکان یزد را بیونان

یزد تعبیری کند که معلوم است از علماء در فنون متنوعه و گمان میکنم برای معرفی

کثرت علماء یزد بزرگ در یزد همین مقدار کفایت است و اگر کسی اطلاع

بیشتری را طالب است رجوع کند بتواریخ یزد و تراجم همی علماء در کتابهای .

تختلف تراجم والحمد لله

اما زمان الصفویه

والعجب ان زمان الصفویه لم یکن العلم فی مدینه یزد بنضارة القرون الماضیه

نظر داشته باشد یا نظر خصوصی جواد

قبلهم

لیس لغته حاکم که لغت سرائی قاضی یزد در منبع مفضل است و خلاص نیست که اهل نظر در آنجا نیست شاه بهرورد خاص

قبلهم لما سيرنا قال في جامع مفيدى جمعى ز اصحاب خيرات در يزد مدارس رفيع
 بنا از حد تعداد بيرون ساخته موقوفات بسيار براى وقف كرده اند اما
 الحال سنه ١٠٨٢ تمامى خراب و بايرواز مفاقت طلبه خاك حسرت بر سرى كند
 انهن . ولا يخفى انه مع ذلك لم يكن خاليا فقد عد في الجامع (جامع مفيدى)
 جماعا من العلماء والقضاة والوفاء والخطباء ويوجد اسماء عدة منهم في
 تضاعيف روضات الجنات كالقاضي مير حسين الميبدى وملا عبد الله البها
 بادي من بقيّة السلف وملا محمد مقيما ومير محمد صالح الاردكاني جدينا و غير
 بل ربما كان الواعظون من العلماء منهم ميرزا ابوالمهدى المعالم مقيما وقد كتبت
 له وسيلة النجاة واشنى عليه غاية الثناء ومدحه بالعلم والعرفان واقامته العدل
 ولا بدع في ذلك فانه كثيرا ما يصبون العلماء للولايات والمناصب ويرون
 العلماء المصلحة في قبولها فان السيد عليخان المدني شارج الصحيفر
 مع دفور علمه كان واليا من قبل لثناء سلطان حسين على حويزه وشوشتر
 ودر فول واما القاضي على بلاد المسلمين كان ايضا من كبار المجتهدين و
 اخرفاض في اليزد في زمان الصفويه على ما اعلم ميرزا محمد حبيب بن قوام الدين
 وسجع مره المتوكل على الله المجيب ابن قوام الدين محمد حبيب

اما زمان القاجار

فهو على ما وصل لنا ابنايهم واثارهم كما وكيفا وعلما وعملا بمنزلة لا يستهان بها
 تفوق

تفوق زمان الصفوية خصوصاً خصوصاً حكومة محمد تقي خان الكبير وانبائه وحلته
محمد ولي خان ميرزا ابن فتح عليشاً فانك يغني العيان عن البيان فلم من
عالم تجده في الزمان اذا راجعت ترى انه كان مشغولاً بالتصنيف في الفقه
والاصول والادب والتفسير والرياضيات وغيرها من انواع شتى مع انما
استقصينا اسمائهم على قدر الميسور اما آثارهم فلم نبن الا مر على الاستقصاء
اذا اردت زيادة الاطلاع فراجع (تاريخ خان) المطبوع حديثاً واقروا اسما
كتب العلماء لعالم واحد في اقل من عشرين وعشرين وهو محمد ولي ميرزا وتيسر
على ذلك مضافاً الى من انتشروا في الافاق وزينوا البلاد بوجودهم ويؤيد
ذلك المدارس التي بنيت في القرن الثالث عشر وكثرة الموقوفات مع برزجان
عالية منها وقف نامه للمدرسة الاشرفية التي بناها محمد ولي ميرزا وهذا السجل
محفوظ في مكتبة الوزير. وكثرة الدارات الخاصة التي وقفت على شراء
الكتب العلمية كالواقف الوجيه محمد سمیع بيك خان بن ملك حسين ابن
حاجي محمد بن حاجي محمد تقي اردكاني في اردكان وحاجي رمضان كرماني في النرد
واعطف على ذلك كثرة الكتب الموقوفة على اهل العلم فان العلام ملا حسن ^{الكسنوي}
وسياتي حديثه وقف ما في كتاب من مؤلفاته وغيرها من المخطوطات النفيسة
ووقف جدنا السيد محمد الاخباري ثلاثين كتاباً باراجع تاريخ خان وائل عليه
بناء الحاكم محمد ولي ميرزا وكتبه التي اسبلت لاهل العلم وهذا قليل من كثير
ثم

ثم اهل انه لم يصل اليانبا وملكته العامة مهينة للمراجعا اما ملكيات شخصيه
لا يستهان بها ومن كانت موجودة منها ملكته ميرزا علي رضا وسياتي ذكره جميع منها
جميع مجلدات العوالم وحمائشيد ما بنيناها ما قاله محمد باقر بن اسد الله اليزدي
في مقدمة كتاب المسي بتذكرة الولا في معرفة سنة النبي صلى في فضيلة صلوة
الجماعة كتبها باستدعاء الحاكم محمد ولي ميرزا قال بالفارسية بسم تصنيفا
تأليفات درفتون علوم سيما علوم شرعية ومعالمدينية چه اصلية وچه فرعية
در اين عهد ميمو تصنيف وتأليف پذيرفت كه در اضعاف مثل اين زمانه
از افسار در سلك تحرير سلك نگاشته بود على باقى نماند كه در ان مجلدات
لفيسه تصليف نشده باشند وبيچ يك از ارباب استعداد چيزى
در قوه باقى نماند كه بيمين تربيت ان شايزاده فرزانه بسرحد فعليت
نرسيده باشند انتهى .

واللغلاء فى دولة القاجار تقوؤ وقدرة اليهم يرجع القضاوة وكتابة السجلات
والاكتعه وبيدهم الموقوفات الوافرة التى وقفت من الخيرين على مردود الدور
ثم تحضبت على مردود الدور على طريق الشرد الطلى يوقف متدرجا ويعصب
متدرجا هكذا كان الاموال ابتداء الحكومة الدستورية المشروطية التى بنيت
بيد العلماء لقطع ايدى القسم فنزلوا عن مقامهم ومع ذلك كله لما دعت
لهجهم على اليهود فى دكا كنيزهم رفعا للدولة فى اذنتهم للجلوس على دكا الكالين

وكانوا قبل ذلك ممنوعين ولم يكن لهم بدّ الا التجول في البيع (دوره كرده)
 كما انهم والمحوس ممنوعين عن الرلوب اذا اجتازوا على مسلم لن لا يعلاوا على
 المسلم وهذا من شرائط الذمه ولذا كان المجوس اذا ركبوا ركبوا صفاى الى
 جهة واحدة من الدابة اى رعلام على طرف واحد حتى يسهل النزول اذا اجتازوا^{للمسلم}
 عليهم . وبالجملة سبجت طلبه العلم واهل السوق على دكاكين اليهود واغاروا
 عليهم فنشلوا الى السلطان احمد شاه اخر سلاطين القاجاريه فانه احوال فيصل
 القضية الى حضرة حجة الاسلام والمسلمين اية الله في الارضين السيد يحيى .
 الموسوى وسياق ذكره الشاه الله ولا يحفى ان في ذلك الزمان وان كان
 كثير منهم في غاية العدالة ولهمارة الاعراق لكنه لا يخلو بعضهم عن التماسد
 والتباغض والتشاجر والمضاربة والتقرب الى الامراء والتكالب على الخطام
 الديوبه الى ان سلبت النعمة منهم .

ثم اخذت امهجتهم الى الضيق باضغاط الحكومة الجائره ايام في تمام البلاد
 ومنها يزد صاروا ممنوعين من الخطابة وقراءة الروضة على المنابر وامر الناس عموما ثم
 بعد عن العلماء ايضا بلبس لباس الكفر ورفض العمامه والقباء ثم جاء الامر بسفور النساء
 واخذت بعض مدارسهم وبعض مساجدهم واستوقف الموقوفات عن صرفها فيهم
 حتى ان لم يبق في اليزد عالم معمم الا في قعر البيوت ولا طالب مشغول في المدارس
 الا في زوايا شاذا سوى من كان في النجف وقم وغيرها وجلبوا الى التجند

(نظام وظيفه) و ابداع اداره العليه على نهج قانون الاروبي فيما يتعلق بالبحث
 و شجون وبالجملة كان زمانا عضوًا حتى انقضى الاجل و صار طاعية.
 الزمان رهين عمله و وصلت النوبة الى ابنه فنى اوائل امره بنفس العلم و اهل
 و جميع الناس وقتاً ما و كنت اول حلبة في اليزد اختلفت الى المدارس خاليا
 من غيرى و فى الآونة عدة الطلاب فى نفس المدينة ۳۰ نسمة تقريباً مستغلين
 الى اخر السطوح اى كتاب الكفاية فى الاصول و في بلدة اردكان ۵۰ نسمة تقريباً
 و ۲۰ فى القم و هم العمدة و النجف قليلا و المسجد الرضا عليه السلام و سائر البلاد
 و دريزد قريب ۳۰ امام جماعت و ۱۵۰ واعظ و روضه خوان و ۲ مدرس و ده
 عالم فقيه و شايد دربين انها صاحب مرتبه اجتهاد پيدا شود و ۲ دريزد بهاي مقام
 قم و نجف شايد ۱۰ مجتهد يافت شود و عده مسلمانانى كه بجماعت نماز كنند
 در شام گاهى كه از همه وقت ^{جمعت} بيشتر است از ۲۰۰ تجاوز نميكنند در مدت سال
 غير ماه رمضان تمام آنچه ذكر شد تقريبى است كه خيلى دور از واقع نليست

مدارس في اليزد الحاضر

يك مدرسه شيعيه واقع در ميدان خان يك مدرس و عده معدودى طلبة دارد
 ضعف الطالب و الطالب امام ساختمان اين مدرسه در سال ۱۲۰۲ بوده
 است در مدرسه مصلى در بهترين و آباد ترين محل شهرستان يزد و قريب ۹۰۰ هزار
 متر مربع وسعت است از اول محل اجتماع نماز عيد و غيره بوده سپس بصورت

مدرسہ درآمدہ کہ شرح ان در وقفنامہ مذکور است. موقوفات زیادی داشته

ان بتاراج رفتہ من القیم الالان وقفنامہ این مدرسہ در سال ۱۰۵۳ در البر

اباد ہند نوشتہ شدہ و مدرس آن باید از طائفہ مدرسین باشد این مدرسہ

مخرب بود و در این زمان بہت مرحوم حجتہ الاسلام حاج سید علی رضا مدرس

مدرس بزرگ مدرسہ مصلی کاملاً تعمیر شد کہ مدرسہ خان این مدرسہ مشتمل

برستہ مدرسہ است اول مدرسہ کرجک کہ محمد تقی خان بزرگ ساختہ باموقوفات

بسیار و مدرس محلی دارد و در طبقہ است کہ در طبقہ پائین سابقہ آب معروف

جلدید جاری بودہ مثل مصلی و مدرسہ شفیعیہ و مسجد ربک و بعد وارد

مدرسہ بزرگ خان میسود کہ از بناہای پسرش علی تقی خان می باشد دو طبقہ

است و دارای حجرات خوبلیست و پردہ مدرسہ ربک دارای مدرس عالی

مرفہ میباشد این دو مدرسہ را آقای حجتہ الاسلام حاج شیخ محمد صدوقی

سلمہ اللہ تعمیر فرمودند و از مدرسہ بزرگ وارد مدرسہ کرجکی میشود کہ آثار خواہی

بود و بہت آقای صدوقی بصورت مدرسہ نیلونی بیرون آمد این مدرسہ خان

بسیار آبرومند و دارای طلاہلیست کہ در آن بیتوتہ ہی کتہ و مدرسینی دارد

ولی موقوفات ان ازین رفتہ.

۴ مدرسہ کرجک عبد الرحیم خان واقع در بازار خان کہ زمان رضا شاہ مدرسہ

دولتی بود و بعد افتادہ و بایر بود و ایضا بہت آقای صدوقی بہ بہترین وجهی بسبک

امروزہ

از مدرس
بزرگ مدرسہ
محلہ ابوالمعالی
باشد کہ مرحوم حاج محمد
طائری از علماء بزرگ خستہ
فرزندش شیخ عبد الغفور بنیل
مدرسہ جدید کردہ بنام
مدرسہ طائری

امروزه تعمیر شد بلکه تعمیر نباشد و کتابخانه ای بنام کتابخانه سرزیدی بنام مرحوم حاج
 میرزا محمد سرزیدی طاب ثراه در این مدرسه است و شاید تعمیر مکان داده شود
 علی ای حال این کتابخانه بعد فوت مرحوم سرزیدی بهت آقای صدیقی تأسیس
 شد و دارای ۲۰۰۰ کتاب و دارای مخطوطات بسیار که بعضی از آنها نفیس
 می باشد و در دایره همین مدرسه عبد الرحیم خان مؤسسه ای هست بنام صندوق
 ولی عصر محل الدعاء و ترجمه الشریف که با شرائطی قرض الحسنه میدهند بسیار برای
 رفع محتاجان و پس انداز کردن بعضی که طالب بهره نیستند مفید است و این
 هم شاید محلش تعمیر داده شود این بود چهار مدرسه دائرة الان

اما نام بقیه مدارس

اول مدرسه جنب مدرسه اخوند ملا اسمعیل که از اجزاء وارد مسجد میشوند از
 سکنه خا و مغروبه بود و الان از طرف اداره باستانی تعمیر شده بطور قدیمی و
 اطافهای آن مقفل است بانی آن یکی از علما، بزرگ بنام میرزا علی رضا بوده
 حرم مدرسه ایست واقع در میدان شاه جنب مسجد شاه طما سب زمین -
 باثری بوده و در زمان ما خیرمندی بنام حاجی علی اصغر گلستان انرا ساخته و با
 روزی یکدرس در آن گفته میشود و سکنه ای ندارد و نام این مدرسه مدرسه خمس
 است چون بانی آن مرحوم حاج علی اصغر گلستان از طائفه خمس یعنی پنج برادران
 بود و مسجد شاه که مغروبه شده بود در جنب آن واقع و الان تعمیر شده و حاکم

سوم. ترددیک مسجد شاه علمای سب مدرس محسنیه هاست مشهور مدرس
 دومینار اصل ان قدیمی است و لمغروب شده بود مرحوم اخوند ملا اسمعیل
 عقدائی انرا تعمیر کرده باز مغروب شده بود بهمت بعض احفاد اخوند تجد تعمیر
 شد و لمغصرونقی یافت تا چند سال پیش که خراب کردند و داخل شارع و
 خیابان شد و فقط حشرات شرقی ان باقیانده که هنوز در حال تعطیل است
 چهارم مدرس دیگری داخل محله چهارسوق مسجد جامع کبیر بنام اشرفیه
 که سابقانام ان برده شد. شاهزاده محمد و امیرا انرا ساخته بنای بسیار
 محکم و حصرات بسیار و موقوفات زیاد و برنامه های مرتب و کفتم وقفنامه ان
 در کتابخانه وزیری موجود است این مدرس مدتی بیمارستان بود و سپس ^{نخانه} نوا
 یعنی محل سکونت فقراء و غیره قرار گرفته

مدارس سائر نقاط و البسته بیزد

- ۱ مدرس اردکان مقابل مسجد جامع آباد و دارای طلاب و مدرسین و کتابخانه
 بالبنه آبرومند این مدرس دو طبقه بود و اب درپائین ان جاری بود. الان
 بهمت حضرت آقای حجه الاسلام حاج سید روح الله خاتمی سلمه الله تجدید بنا شد
- ۲ مدرس ای در بافق داخل مسجد جامع از بناهای محمد و امیرا
- ۳ مدرس محله گرمسیر تفت چهار حجره تحتانی فوقانی دارد و مختصرا مدوریت

اهل علم تفت در آنجا هست. ۴ مدرسه شهر بایک

۱۵

۵ مدرسه ای در میبد که اساسا جدید البناست یکی از اهل علم میبد با شماره
(آقای عینی)

۶ مروج عالیقدر ساخته جنب شارع و جلوان مسجد قرار داده

۷ مدرسه طوزجان، باید دانست الان در طوزجان سه مدرسه هست اول مدرسه

محقری بود از بناهای مرحوم حاج اخوند طوزجانی و نامشان خواهد آمد بعد بهمت

مرحوم حاج شیخ اخوند غلام رضا آب قنات در آن جاری شد و سپس بهمت

اخوی بنده آقای حاج سید محمد مدرسی توسعه داده شد دو طبقه خیلی پرورمند

در زمستان خا از سکنه است و مدت کوتاهی در تابستان مملو از طلاب است

حتی از شهرهای دور میآیند بامید این مدرسه و تا اندازه ای مشغول درش

و تدریس هستند.

دوم در جنب این مدرسه درست شده در محل استخر نیربائی خریداری شد و باز

بهمت آقای اخوی نگارنده در صد ساختمان حجراتی است برای بیلاق طلاب

سوم در پائین طوزجان در محله حسین آباد آقای حاج شیخ محمد صدوقی طرح

ساختمان مدرسه مفصلی که تمام آن در حدود و مقدار

زیر ساختمان است. خداوند توفیق بهره برداری و اتمام عنایت فرماید و هم چنین در

قریه منشاد مشارالیه معظم مشغول ساختمان مدرسه مفصلی است. اما

اینها در تابستان مورد بهره برداری است.

و معنی نمائنده در زمان ماه در نزد کتابخانه عمومی نبود و الان کتابخانه های
 فراوانی در شهر نبرد و توابع آن هست و له خیلی دارای اهمیت نیست مانند
 کتابخانه مدرسه خان و کتابخانه مسجد صاحب الزمان عجل و کتابخانه مسجد امام
 حسین علیه السلام مشهور بمسجد رسولیان و کتابخانه شرف الدین و کتابخانه ^{صل}
 اردکانی در مدرسه اردکان جنب مسجد جامع و کتابخانه در شهر بافق و له در شهر
 نبرد دو کتابخانه دارای اهمیت و قابل استفاده است اول کتابخانه سریندی
 و اشاره بان شلم دوم کتابخانه وزیر بانی آن آقای حاج سید علی محمد وزیر
 واعظ که از کتب شخصی خود بیسته مرکزی آنرا بوجود آورد. در جنب منار مسجد
 جامع ساختمان مفصل و کارمندان متعدد و مخزن خطی جداگانه مشتمل بر
 ... ۴ بر کتاب خطی و رویم ... کتاب تقریباً دارد دارای فهرستهای منظم
 و بعضی نسخه های ان نفیس و منحصر بفرد می باشد بانی محترم برای احداث این کتابخانه
 رنج فزادان و آثا و علما نبرد در آن زیاد است و ما هم در ترتیب این فهرست
 زیاد از آن استفاده کردیم و له بیشتر مراجعین این کتابخانه محصلین مدارس جدید
 و کمی از طلاب علوم دینی و نادرا اهل تحقیق اینجا پیدا شود

صل
 بامبرات
 بسیار

ثم نغطف في الصوامع مقالنا بآثره القريحة العبقري من الامام الغروي بحر العلوم العبد
 الطبا طبائريه من الطائف كلام نفوح منها روائح تلتمة معاطس جنان الاذلياء
 مادام تهب الريح بين الارض والسماء

وين گلستان پيغمبر^ص

گل همين پنج روز و شش باشد

ليكن تقريباً للآبنا هذا وليلاً على فداء شعر هذا القطر الفن وتلشيط المؤلف
والراجع ثم يكون تعريفاً لاحد جهابذة العلماء المنسوبين اليه وهو ميرزا
عبدلبن القزويني اليزدي وقد ذكرناه في الفهرست قال لمحدث النوري ره
في الفيض لقدس مالفظة وكفى للمقام شاهداً ما لبته اية الله بحج العلوم والمعاني على
ظهر نسخة الاصل من كتاب تميم امل الامل وهو عندي موجود بخط الشريف^{ره}
بعد الحمد والصلوة وبعد فقد وفقني الله وله الحمد للتشرف بما املاه الشيخ
العالم الفاضل والمحقق البدر الحامل طود العلم الشامخ وعماد الفضل^{رخ} الشيخ
اسوة العلماء الماضين وقدوة الفضلاء الا تين بقيه نوا ميسر لسلف وشيخ
مشايخ الخلف قطب دائرة الكمال وشمس سماء الفضل والافصال الشيخ العلم
العالم الزكي والمولى الادلي المهذب لنقى المولى عبد النبي القزويني اليزدي لا زال
محروساً بحراسة الرب العلي وحماية النبي^ص والولا محفوظاً من كيد كل جاهل غبي و
عند قوى وبرحم من قال مينا فاجلت فيما املاه نظري ورددت فيما اسلاه بصري
وجعلت اهيل فيه فكري واديم به خكري فوجدته انصد من لبوس وازين من
عروس وانعذب من الماء وارق من الهواء قد ملك ازمة القلوب وسخى ببذل
الطلوب

تفرعاً طيف اللفظ الرشيق

لقد وافقت مضائل المعالي

فضضت خاتمهن فحلت انى
 فضضت بهن عن منسك فتيق
 رجال الطرف منها فى رياض
 كسين محاسن طهر الا نيق
 شربت بها لئوسا من معاني
 غنيت لشربهن عن الرحيق
 ولكنى حملت بها حقوقا
 اخاف لتعلمهن من العقوق
 فشربا يا نعيم بى رويدا
 فليست اطيع كفران المحقوق
 وحمل ما اطيع به فهو ضا
 فان الرفق اليق بالصديق

ولعمري قد جاد واجاد وبذل المطلوب كما اريد منه واراد لقد احى واستاد واماد
 رسوما قد اندرست وطولا قد عفت ومعاهد قد عطلت وقباب مجد فوضت
 واركان فضل قد هدت والهدمت وابنية سود قد انقضت وانقضت فليدركه
 فقد وجب على العالمين شكره وبره فلم احى بجميل ذكره ما قدمات ورد بحسن الشاء
 ما قد غبر وفات ولم له فى ذلك من النعم والايادى على الحاضر والبادى ومن الغور ^{جل}
 والبوادى على المحفل والسادى فقد لشرف ضائل العلماء والفقهاء وذكر محاسن
 الادباء والاذكيا ونوه بذكر سكان زوايا الضمور وانا رمنار من اشرف ضوئه
 على الافول فكانى بمدارس العلم قد هزت وطربت وبمجالس الفضل له قد ازلفت
 وزفت وبمخاقل الادب قد اسلست وانست وكانى بسكان الثرى ورهاش
 القبور قد اتفوا مدارج الطور والبسوا مدارس النور وبنا شروبا لتهنئة والسرور
 وطفقوا بلسان الحال ينشدون مادحهم هذا المقال

رباعي . احييتنا بتنايك السلسال فاذهب بنعماها رخي البال

في النشأتين لك لهنها والهنها ينال المني والقور بالامال انتهى

ثم قال فحدث النوري ربه وهو اعلى الله مقامه من الذين ينبغي الناسى بفعالهم و

النسج على منوالهم انتهى . انتهت المقدمة وجاء اوان الشروع في المقصد اعني سرود

الاسماء على ترتيب حروف الترتيبي في اوائل الاسماء باسم الله والحمد لله

بسم الله الرحمن الرحيم

الحاج السيد ميرزا ابوالقاسم بن الحاج سيد محمد باقر بن حاج ميرزا زين العابدين

الطباطبائي المدرسي اول من هاجر الى تهراني من عائلة المدرسية واستوطن هناك

سنتين متطاولة صار اماما في مسجد الجمعة العتيق بتهران وكان موجهائهم الاعلى

والاداني نقل انه اقتدى به انا بك اعظم مرة ثم اقبل عليه وقال سيد عي اسند عي

من جبابكم ان تطلب مني حاجة فقال السيد فورا رغب ان تعطيني شيئا من العقل

وكان عالما بارعا قويا في طاعة الله لا تاخذه لومة لائم عاش ٩٣ ومات سنة ١٣٥٥

ودفن في قم في الصحن الست فاطمة المعصومة سلام الله عليها وله اخلاف بعضهم من

اهل العلم وهو السيد حسن وفقه الله وما لبث على لوح قبره زاد سنة من المائة

فلا اصل له

السيد ابوطالب بن السيد محمد الطباطبائي المدرسي كان ابوه من العلماء وسياتي

ذكره انشاء الله . هاجر الى تهراني مع ابنه هذا وهو شاب ثم اشتغل في تهراني على

ابيه وفيه حتى استعد للبعث النظرى ثم هاجر الى نجف ومكث ١ سنين وقرء
على النابلي وفيه ثم رجع الى تهران بعد فوت والده ثم سكن برهة في قم واتصل
بالحاج آقا حسين البروجردى ونال منه بعض الحظ من الجاه والمال وماليهما
ثم رجع الى تهران ومات عن امامة مسجد ارك ناصرا الدين شاه وهو ابن سبعين
تقريبا في سنة ١٣٧٩ وعمل خبازة الاثم ودفن بجوار السيدة الفاطمة . ليس له
عقب اصلا وبموت مات العلم عن بيت ابيه واحدى كتبه وما كتبه الى مكتبة السيد
الاظم في قم . له عينا حق القراءة وفيه . رايته يحشى كتاب وسيلة النجاة للسيد
ابى الحسن الاصفهاني ره وكان يعد لنفسه من اعالم الفقهاء وربما كان ره له
لسان زلق يتجامل حتى بالنسبة الى بعض العلماء ورحمة الله عليه .

ع ا خوند ملا اسماعيل ندوشنى يزدي تلميذ شريف العلماء في كربلاء المعلى والجا
مجلسه بعد ، للتدريس ولفى به وصلا وشرفا بين الف من ابطال اقرانه الا انه لم
يطل فلما اراد الرجوع الى يزد مات في وسط الطريق على بعض الاجلة ان مرجع
الله اية الله البروجردى اثنى عليه حين عرض عليه بعض لرايس من مكتوبات العلمية
واشتري باربعة توماناً اعلانا لغلائه في المعنى

ع الحاج ملا محمد ابراهيم طرچاني بن ابوالقاسم . بدرايشان تاجروا زلار مهاجر
كرده ييزد امده ان جناب در يزد تحصيل كرده ونحصيلات نهاني ترد آ محمد
كرماني بوده كذا نام ايشان خواهد امد وصاحب ترجمه شايد مجتهد بوده ملاقي
در

در شهر یزد مشغول تدریس بافتابعت سپس در اوایل خرداد قریب سی سال در یزد جا
 یزد رجل اقامه افکنده و اهل آن قریه را حیات بخشیده و محبت تقوی و فضیلت
 و عدالت و طرافت. در یزد جهان مدرسه روحانی ساختن کرده و بامر تدریس مشغول
 و بالنسبه چند شاگردیم داشته. مسجد در طبقه ای بجانب مسجد بزرگ از
 درآمد موقوفات مسجد و حمام ساخته. گویند دائم الترمیم و التواقل و
 زیارة عاشورا بوده عادت ایشان خواندن سوره لیس بود از حقط موقع
 نماز صبح از منزل تا مسجد. از قوانین مستحدثه روگردان بود بالجمله آیتی از
 آیات خداوند متعال بوده در سن ۹۰ سالگی یا بیشتر ۲۹ ذی حجه ۱۳۵۰ در
 طوزجان فوت و جنازه او را اهل طوزجان بردوش تا شهر یزد بوضعیت خودشان
 حمل کردند و در مقبره جوی هرهر بخاک سپرده شد هنیئا له الجنة. بعض نواده
 های دختری ایشان از اهل علم و مورد امید داری میباشد الشان الله.

۵ شیخ احمد احسانی معروف رئیس شیخیه پنج سال در یزد بوده و در مسجد سر
 بلك یعنی مسجد جامع نو واقع بمجده سر بل و مدرسه محسنیه که فعلا خراب
 کردند و غیبیان شده مجلس درس داشته و جمع کثیری از علما، یزد در مجلس او
 حاضر میشدند و بعضی را کاملاً منخوف کرده ماسد ملائکه الخالق و بعضی را هم مذا
 و مشرب خود کرده چون مذا مطعی و تنها لسیله با او مراوده نداشته مرحوم
 آسید احمد اردکانی بوده و نام همه خواهد آمد. اما از هر جهت مورد اهتمام

وریب است و بر صاحب روضات و بعضی دیگر حال و مشتبّه شده . صاحب فضول
و جماعتی از علماء او را تلغیر . و ناقشه فی مقالات السید العلامة مهدی کربلایی
ابن السید الطباطبائی صاحب لریا عن سید علی رجوع شود بکتاب مزدوران
استعمار و سائر مقالات دکتب مربوط تا شرح این جرثومه فساد و عقائد باطله
او معلوم گردد

مصطفی مانند که حاج محمد کریم خان یم یزد آمده و مدت کمی مانده و جماعتی را یم منحرف
کرده مانند استادش ، یا الله یا رحمن یا رحیم یا مقلب القلوب ثبت قلوبنا علی دینک
ع آقای اسید ابوالحسن بن علی البرازنرگان علماء یزد و معاصر محمد ولی میرزا بوده
نام ایشان در تاریخ خان آمده . در زمره الهائیکه برای شاهزاده کتاب نوشته اند
له و حیزه فی اصول الفقہ فارسی کتبها له .

۷ الحاج السید ابی القاسم الجندی بن السید مصطفی امام الجمعه
بجند ق . رحله طلب العلم الی اصفهان ثم الی النجف و اجازة بالاجتهاد السید
ابوالحسن الاصفهانی . و صار من مشهوری ائمة الجماعة یزد فی مسجد شاهزاده
و رفع مقامه ثم خفض حتی انه صار صفر الید بما یعیش به . مات ۱۳۶۱ هـ و عمره ۱۰
و دفن فی بعض محلات امام زاده جعفر و خلف ابنا .

۱ الشیخ احمد شریعت بن محمد بن الشیخ جعفر سبط السید محیی الموسوی عالم
زاهد ورع و لا یتکلم الا بما علم و ربما یدرس وله امامة فی جامع سرریک ما بالسعادة

بعد ان بلغ السبعين تقريباً سنة ۱۳۹۰ هـ ودفن في مقبرة جدّه ملا اسماعيل وليس له عقب
 من اهل العلم وخلف نبات . قيل انه لم يسيّر لزيارة الرضاع بقلة ذات يده
 ۹ الشيخ اسد الدين الشيخ محمد تقی دمی نفسه بثقة الاسلام . هاجر الى اصفهان ثم
 الى النجف ورجع الى يزد وبعد والده جلس على مسند القضاء وفيه . عالم فاضل
 ملشی خطاط . نقل انه كتب سورة الاخلاص بتمامه على حبة واحدة من الارز . له هو
 انه بالرياسة والتقدم على الاقوان كابانه حتى اذا جاء بدعة حصر كتابة السجعات
 (الانلعة والمعاملات) وهو التي يستعملها بالمحضر . فهو من المتقدمين بتقبل المحضر
 وكان ايضا من قضاة ادارة العدلية ومن ممتحن الطلاب عند ما ضيق الدولة
 على الطلاب واجبرهم على الامتحان لا جازه النعم ومعافية السجدة . واخر الامر
 اجلوه الى تيران واستقر هناك والسبب ثروة وكان كثير المعاشرة مع الحكام
 والامراء والرؤسا ومات هناك سنة ۱۳۷۰ هـ ولم يخلف عالما كالامام جامع حقیق
 ۱۰ ملا محمد اسماعيل از علماء بزرگ يهود بوده و بشرف اسلام مشرف شده
 اصلا از اهل قزوین و در يزد ساکن شده و با علماء يهود مناظرات داشته
 وياد داشتهای تهيه کرده . و فرزند اين بزرگوار حاج باباي قزوینی يزدی صاحب
 کتاب معضرات اليهود في رد اليهود است شرح احوال پدرش را در اول کتاب
 بيان کرده . گویند او هست که مندرجات کتاب وحی کودکان را بر مدا کرده .
 ملا اسماعيل حورفت از عالم . ان از علماء اهل عالم اعلم .

صهباتی سال فوت او کرد رقم افسوس برفت عالمی از عالم سنه ۱۱۸۹

۱۱ الحاج میرزا سید احمد ابن میرزا محمد علی مدرس لیسر بزرگ مرحوم مدرس بوده
 و از علماء شهر یزد محسوب میشدند و خدمت پدر تلمذ کرده بودند. چون پدر
 ایشان در سال ۱۲۹۵ درگذشت بامامت جمعه منصوب شد و پیش از پدر
 مورد استقبال پدر عموم واقع شدند. جماعت بی تطیری باو آمدند میگرددند مشهور
 است از زیر گنبد تا نزدیک در قبی مسجد با دو شبستان دو طرف در بعضی
 جمعه ها بر میشده و عدالت و جاهت ایشان مورد قبول خاص و عام بوده
 و چون از دنیا رفت جانشین ایشان شد در امامت فرزند ایشان مرحوم حاج
 میرزا سید حسین در امامت جمعه و جماعت و مقبولیت عامه را نداشت و در زمان
 او مسجد جمعه ۳ امام داشته و پرنسپه از طائفه مدرسینها

۱۲ سید ابراهیم بن حاج سید حسین بن الحاج میرزا سید احمد مدرس مطبوع
 شماره ۱۱، بعضی بعد از قدری تحصیلات در یزد بنجفت اشرف مسافرت و در
 انجا باخذ اجازه اجتماع از اسید محمد کاظم یزدی نائل آمد. مردی بوده است
 عیور و فعال از جمله فعالیت های ایشان آنکه در زمان ایشان یکی از اهل علم یزد بنای
 طغیان و تعدی را از دسته بود و فسق خود را اهلنی کرده بود بلاخره بگوشش
 خستلی ناپذیران مرحوم که در آن زمان در نجف بودند حکم بفسق او را از علماء
 و مراجع گرفته بودند و او را بکلمک علماء یزد سرکوب کرده بودند. ایشان بعد

از فوت پدر بیرون آمدند و نامدن ایشان بابی کشتی در نزد شروع شد در ۱۳۲۲ اول از
 منزل ایشان سرچشمه گرفت. جلال الدوله حاکم نزد ایشان و پدر زن ایشان مرحوم
 آقای آسید ابوالحسن که از علماء نزد بودند تبعید بشهر بابل کرد و شاید همان عالم
 نمای نزدی هم که سابقاً مذکور شد در گرفتاری ایشان کاملاً دخیل بوده پس باین
 سبب مسئول و در سن جوانی سی و چهار سالگی تقریباً در شهر نزد درگذشت و در
 مقبره جنب مسجد جامع بجاك رفت و تمام دارائی آنچه از پدر باو ارث رسیده
 بود از دست داد و بعد از ایشان امامت جمعه بفرزند بزرگ ایشان آقای میرزا محمد
 علی رسید که جوان نوری بود و در نزد قدری تحصیل کرد و پنجاه سال در مسجد
 جمعه اقامه جمعه و جماعت نمود با مواظبت تامه از حفظ و بهره دنیوی نصیبی نداشت
 مردی بود منزوی و سالم و در اواخر زمان ایشان باز نماز جمعه بواسطه اسباب خارجی
 رونق گرفت یعنی تبلیغات آقای حاج سید علی محمد وزیر خطیب و داعی مشهور
 و نیز مسجد جمعه بعد از مغروبی کاملاً تعمیر شد بهمت و زری و جمعیت نماز جمعه
 از دوهزار الی پنج هزار بالغ شد مشارالیه در سال ۱۳۸۵ هـ درگذشت و در
 جنب پدر مدفون شد. و جانشین ایشان شد در امامت فرزندان بزرگ ایشان
 فاضل دانشمند آقای اسید علی محمد و نماز جمعه و جماعت بهمان رونق باقی بماند
 تفصیل بابی کشتی در کتاب کشف الحقائق خطی تألیف نواب رضوی در کتابخانه
 وزیری موجود میباشد در آن نوشته در تمام خاندان نزد از نایب تا شهر بابل ۱۴۱ هـ جاری شده

۱۳ احمد بن محمد ابراهیم اردکانی صاحب لمعات قدسیه از علما و عرفا، مقیم شیراز

با احتمال وفات ایشان در ۱۲۵۵ هجری از فهرست کتابخانه آستان قدس

۱۴ ملا ابوطالب بندرآبادی از اهالی بندرآباد بلوک رستاق یزد. بعلم مشهور

است و بم در آن قریه میزیسته صد سال پیش تقریباً

۱۵ سید احمد بن سید محمد حسینی اردکانی یزدی حکیم فاضل فقیه محدث.

قرن سیزدهم هجری و در هنگام ورود شیخ احمد احسانی یزدی، تمام علمای او

مراوده کردند مگر صاحب ترجمه. اقول نام ایشان در تاریخ حان در ضمن علمای ^{شکله}

برای شاهزاده کتاب نوشته یا و ترجمه کرده اند میباشند و هم نمونه از انشاء

ایشان که سر لوحه وقف نامه مدرس شاهزاده است موجود میباشند و دال

بر کمال ایشانست (مرا به بین که ببینی کمال را کمال)

دارای تألیفات بسیار است از آن جمله انساب السادات که بمشجرات و جداول

بسیاری مشتمل و شجره الاولیا، موسوم است و از حضرت ولایت علی عجل تعالی فرجه

شروع کرده و در حضرت آدم ابوالبشر خاتمه داده است تاریخ اتمام ۱۲۴۴ هجری

و از آن جمله ترجمه عوالم العلوم که بچند جلد مشتمل و تدبیل سرور المؤمنین مذکور

ذیل است و از آنهاست سرور المؤمنین فی احوال امیر المؤمنین علیه السلام و فضائل السیعه

و کتاب فصل الصلوة علی النبی و اله و در کتابخانه وزیریه هست و نسخه ای از لفایه

الطالب فی مناقب علی بن ابیطالب در کتابخانه هست تاریخ اتمام ۱۲۲۲ هجری

دیگر از تألیفات ایشان نیز در کتابخانه موجود میباشد

۱۶ ابوطالب بن محمد علی الشّوری الیزدی الطلعت علی بعض ما کتبه ثمّ کتب لحره
ابوطالب ان تلکة علی العالم الفاضل محمد جعفر الفارسی ۱۲۷۵ هـ فی بعض فوائد
بلکة بلغنا من استادنا ملا اسماعیل الخواجهی (الخواجهی) فی اخر المجلد الثانی
من المنهاج للطلباسی رة تصدیق بالاجتهاد من بعض الاعلام و سبج مهره
غیر مقرو قال وبعد لقد رایت جمعا کثیرا من العلماء الاعلام وفوجا غفیرا من ذوی
الالباب الافهام ولعمری ما رایت ازکی وافهم وادق من الفاضل لبازل العادل
الجامع المعتمد الخصال ومحاسن الکمال المتغلی لریقة التقلید المتعلی
بجلية الاستدلال الحبر اللزهی الالمعی مشفقنا الشیخ ابوطالب بن محمد علی
احرم الله تعالی فضاله وکثر فی العلماء الاعلام اشباهه مکتبه سریزدی

ع
حد
مادی
سید محمد
ابراهیم اعرافی
دفتران مرحوم در
عسینه
سورت

۱۷ الحاج ملا احمد بن حسن یزدی مشهدی متوفای حدود ۱۲۸۰ هـ از فضلا و وعا
مقیم مشهد صاحب تألیفات منها ایقاظ الراقدهین در شرح دعای سحر از فهرست
کتابخانه رضوی

۱۸ شیخ ابراهیم فرزند شیخ علیرضا فیروز آبادی یزدی از اهل فضل و مدرسین
سطح و از شاگردان محقق رشتی و اسید محمد کاظم یزدی بوده در سال ۱۳۲۱
بمرض و باد گذشت وی حاشیه ای بر رسائل دارد در سه مجلد از کتاب
زندگانی و شخصیت شیخ انصاری ز

۱۹. شیخ محمد ابراهیم آلرد فرامری الحائری النجفی بن اخوند ملا علیرضا قال
ابن اخیه الشیخ علی آلبرفی حقّه فخر المحققین و علم الهدی وزیرین المجتهدین از
شاگردان سید محمد کاظم و ایروانی ورشتی. له تقریرات سید محمد کاظم بر فرزند
شیخ من اوله ۱۲۱۱ خ. متوفی ۱۳۲۴ هـ

۲۰. میرزا سید احمد بن سید محمد مدرسی طباطبائی پدر ایشان و فامیل ایشان
از اهل علم و اسم پدر ایشان خواید آمد صاحب ترجمه پس از دوران ملک در عجز
تربیت والد ماجد خود تربیت علمی یافته و نیز در خدمت سایر اساتید یزد بکسب
مقدمات وفقه پرداخته و بالاخره تحصیلات نهائی ایشان در خدمت سید محیی
موسوی که نام ایشان خواهد آمد در مدت بیست و چند سال برنگذر شده با
حدیث کامل از اول دوران تحصیل تا آخر زمان امکان تدریس سالیان
دراز در مدرس مدرس مصلی مدرّس رسمی بوده و راثة عن آباء و حتی زمان رضا
شاه بهلولی که مدارس خا بود و عمّا مه از سر علما برداشته بودند ایشان آمدن
مدرس را ترک نکرده و لو بایکی دو شاگرد و چه بسا تنها با وقت سطوح را تدریس
میکردند و نیز سالیهای متمادی در مسجد مدرس مصلی و مسجد بیاق خان
و سپس در مسجد فرط در اوقات سده گانه بامت مشغول و مردم را به بیانات خود
بهره مند میکرد و در بیشتر عمر مبتلا بقتلی معاش بودند مگر چند سال آخر عمر
چند سال بستری شدند که اصلاً قادر بر حرکت نبودند و در ۱۳۸۸ هـ بعد از ۹۳
سال

سال عمر وفات کردند و در بعض حجرات صحن بزرگ امامزاده جعفر بخاک سپرده شدند و بر قبر ایشان سنگی منصوب شد. طوبی له و حسن مأب. ایشان والد ماجد اینجانب سید جواد مدرسی نویسنده این کتاب میباشند له علی حقوق لایمنایه لها و از ایشان باقی ماند اخوی بزرگتر از من خلف صالح در امامت و تدوین جناب عالم پرهیزکار حاج سید محمد مدرسی حیاة الله. شرح احوال پدر و پسردر کتاب گنجینه دانشمندان و شرح احوال سید احمد در اینینه دانشمندان موجود میباشند.

۲۱. شیخ محمد اسمعیل بن شیخ مهدی از احفاد مرحوم اخوند ملا اسماعیل عقیلانی وایت در ذکات و عقیط تحصیل کرده در اصفهان نویسد در اصفهان روزی مدرس میگفتند تماما از عقیط بنقل موثق ادعا میکردند. تمام فقه از عقیط در ۷۵ سالگی^{۱۳۳۶} بواسطه وباء عمومی فوت کرد و در مقبره جد خود مدفون شد و در علم مشنوی وارد بوده حکمت و ریاضیات و جغرافیه و ادب برای او پیدا شده بود خط و ماغ

۲۲. احمد بن محمد بن الیزدی الاصل المشهدی المسکن له بهور الجواهر فارسی فی اصول الدین تاریخ ختم الکتاب^{۱۳۱۲} مکتبه الوزیری و کتاب اصول العقائد و مختصر آخر کذاک و هو مندی موجود

۲۳. الحاج محمد ابراهیم الیزدی. اطلعت فی مکتبه الوزیری علی فوائد فقهیه

واصوليه له وفيها صورة تصديق اجتهاده واجازة الرواية له من الشيخ مهدي بن
 الشيخ علي بن الشيخ جعفر كاشف الغطاء بخطه ومهر سجعته ^{مهر سجعته} واشتد
 عليه ثناء حيداً منها عمدة المجتهدين وزبدة العلماء المحققين في سنة ١٢١٢ هـ وصي
 ايضا بعض الاعيان بالترويج له واشتد عليه ايضا منها قوله قدوة المجتهدين الاعلام
 الجامع للمعقول والمنقول والعاذ للفرع والاصول في سنة ١٢١٥ هـ

٢١٤ آخوند ملا اسمعيل عقداني ويقال محمد اسمعيل بن محمد ملك ابن اصلاان خان
 تبريزي جد شان بواسطة مخالفت بارولت بيزد منتقل شده اما صاحب الترجمة
 حل الى النجف الاشرف وقرء على بحر العلوم وشريف العلماء ثم رجع الى مشهد ^{ضياء} الـ
 سنة ١٢٠٨ هـ ثم جاء الى يزد واستوطن فيها الى ان مات سنة ١٢٢٠ هـ على ما هو مكتوب على
 لوح قبره ومقبرته بجانب مسجده وهو مملو من العلماء من بيته وعيضم عمره بلغ
 ١٢٥ هـ سال على ما كتب بعض العلماء نقلاً عن حفيده وناقلة الشيخ جعفر فاروق
 من عمره بخلاف ذلك متروك، ثم اقول انه لا شك انه من نوادر الرجال ونوابغهم
 من جهات شتى من الفهم والعلم والامر بالمعروف والنهي عن المنكر وغير ذلك
 له حقائق الاصول في الوصول الى المأمول حاد لتمام ابواب الاصول متوسط في
 الطويل موجود في مكتبة آستان قدس ونسخة اخرى منه موجود ايضا ومنها
 معارج الوصول الى حقائق الاصول صنفه بعد الحقائق موجود في مكتبة الوزير
 اوله ساقط قليلا تاريخ اتمامه سنة ١٢٢٤ هـ متوسط في الاختصار ومنها ست مجلدات

في الفقه ذكره المرحم المعاصر آيتي في تاريخ يزد (هـ آنسكه يزدان) ومنها تحفة النجفي
 موجود في مكتبة الوزير شامل لأبواب الطهارة والصلوة والزكوة والخمس والتجارة
 وما يتعلق بها . فارسي وفي كل مسنده اشار الى طريق طريق الاحتياط . ومنها لغاية
 العوام فارسي مختصر في الطهارة والصلوة ومنها نور العارفين في علم الكلام عربي رآيت
 اوله بخط في ضمن مجموعة بالمكتبة . ومنها لك السعادات في لاداب والعادات
 فارسي رآيت اخر ورقة منه في المكتبة ومنها منظومة في علم المعاني . وهو مطبوع مختصر
 ثم انه بنى المسجد الاعظم بيزد . له ايوان واسع مرتفع يشابه ايوان المدائن و
 عمر مسجد محله شاه ابو القیوم وعمر مسجد محسنه (دونار) والاهل صارعا
 قبل اثني عليه الشيخ جعفر كاشف الغطاء . لما جاء الي يزد ويصلي ويعظ الناس في موضع
 مسجد . وكان مشغولا بعمارة . اثني عليه على رؤس الاشهاد حين وسمي به بعض العائدين
 ونقل كرامات منه خصوصا من قبره . ومن اثار القائه احداثة قناة ضيعة الموسومة
 بنجف باد المشهورة اليوم (بمزرعة اخوند) وهو واقع في نيشكوه جيد هو انه ثابت
 ماء لا يتغير كبير واسع يسكنها زهاء ثلثاه نسمة . يقولون اري في المنام زمن مجادة
 النجف موضع مزرعة وحفر حفرتوه ثم انه احداثة باسم النجف وعلى هندسة
 نجف اباد اصغرها . ومن بركات وجود الشريف انه نشأ من بيته فقهاء اهل
 وفلاء ومنهم محمد تقي بن ابي طالب ابن اخته والفاضل الاردكاني والشيخ جعفر
 نافله حتى بقي الى الان . منهم الشيخ جلال الدين ابن الشيخ هادي واخوه الا لبريخ
 اسد الله

اسد الله وابنه وغيرهم. قيل ان بعض من له تعلق به بالسبب لصدد ابناات احواله واعفاده.

۲۵ اسماعیل بن حسین بن اسماعیل بن ابراهیم ابن علی الطباطبائی الیزدی. الظاهر انه كان من تلامذة السيد محمد كاظم الطباطبائی الیزدی وكتب حاشية السيد علی محاسب الشیخ ره بخطه الفارسی الجید تمامه ۱۳۰۹ مکتبه الوزیری

۲۶ الحاج ملا اسد الله هروی بن ملا حسن. بدر از جمله علماء بزرگ شیعه در هرات افغانستان بوده بواسطه منافرت با ائمه بمشهد آمده و از اینجا یزد صاحب ترجمه از یزد به تهران رفته و در حکمت زحمت فراوان کشیده و نیز در فقه تا از اساتید بزرگ حکمت بشمار آمده و نام ایشان در بعض تراجم هست و در مقام عرفان علم عملي شامخ بوده و متاهل شده و در مدرسه سلیمان خان مشهد مقدس رضوی منزل داشته و از ادکراماتی نقل میگردد که دال بر کمال و مقامات معنوی آنجا است
عمر ایشان بین ۶۰ و ۷۰ سال بوده. فوت ایشان ۱۳۰۳ م در مشهد مقدس

۲۷ میرزا ابوالحسن اللاری المنشأ الاصله بهائی المادی صاحب کتاب تشریح الا فلاک شیخ بهائی ره عربی. بنا بلفظه خودش در یزد تردد ملا محمد هادی تحصیل کرده و استاد را نهایت تجلیل میکند. الاستاد الاعظم والستاد الافخم ... لا زال نور هدیته ممدوده و نار ارشاده موقده. سپس مشهد رفته خدمت مولانا عبدالرحمن - شیخ الاسلام تحصیل کرده.

اقول در کتاب شخصیت شیخ انصاری و شاگردان او آمده که میرزا ابوالحسن اصطهباناتی

در نزد تردد آ محمد جعفر کرمانی که نام او خواهد آمد درس خوانده . ثم أقول وظایرا
مراد از ملا محمد هادی بهمان ابن ملا مصطفی ترك باشد والله العالم .

۲۸ الحاج ملا احمد بن محمد حسین طرزیانی اشتغل بالعلم کبیرا عند حاج ملا
ابراهیم فی طرزیان و حلل له النجف واقام سبع سنین وهو حافظ و نظیر و سلیقه
قویه فی الاسور و العلوم و رجع الی وطنه و صار علما و منارا لما جاوره من القرى و بنی
مساجد و مصانع ، کان فی غایة النظافة ظاهرا و باطنا امرا بالمعروف ناهیا عن المنکر
حشاشی ذات اللہ جمهوری الصوت ، و ربما یعظ الناس فی المسجد طیلہ ثلاث
ساعات الا اکثر حتی قیل ربما یبلغ ست سائت مات ۱۳۷۵ سنه و عمره ۵۷ و
دفن فی حسینیه طرزیان وله اولاد علماء مشغولون فیهم رجاء طویل النساء اللہ
(طرزیان قریه جبلی علی رأس نحو ۴ کیلومتر جنوب یزد علی سفح جبل جید -
ہوانہ فی الصیف

۲۹ میرزا محمد اسمعیل بن حاج سید مهدی از علماء مدرستیہ و از شاگردان امیر
محمد جعفر کرمانی و تصدی رتق و تق امور در یزد تا لیفاتی در فقہ و اصول داشته
و ابتلی فی اخر عمره بالجدام اولادی از اهل علم ندارد

۳۰ الحاج سید احمد بن سید حسین (معروف بہ تھلک) با فقی پروردی بود
در کمال وقار و صلاح ساکن مشہد مقدس و مدرس معروف شرح لمعہ سالیان
در جامعیت کثیری از طلاب ، و امام مسجد ملاهاشم واقع در بالا خیابان گریند

و
تلفیق
تھلک ان بود
کہ در زمان امنیت
الدولہ شہزادی در جاسا
علماء امتحان کردہ و در توج
سوال و جواب عروج
سید حسین را بہ
تھلک تعبیر
کردہ

سهم امام علیهم السلام مصرف نمیکرده و از مزرعه ملکی روجه خود امرار معاش میکرد و از معاشرت با ظلمه و سواداران آنها از علماء و غیره برکنار بوده و با ایت الله حاج آقا حسن بن ایت الله العظمی حاج آقا حسین قمی ^{که شاکر در امر حرم بوده} مراوده خاص داشته این او آخر در سال ۱۳۹۲ بعد از عمر بیستاد و شش سالگی در مشهد حرم شد و در رواق بالای سردر حجره مدفون شد. ایشان پسری داشته اند بنام سید جلال الدین خوشنویس از فضلا و دانشمندان جوانمرد شده و فعلا ادلای از اهل علم دارد

۳۱۳ شیخ ابیطالب بن میرزا محمد رضا کرمانشاهی من احفاد الشیخ الصدوق تلمذ فی نزد عمند اخوند ملا حسین بن ابیطالب و السید یحیی الموسوی و الحاج میرزا سید علی المهرسی، کان له ذهن و قاده مات ۱۳۳۴ هـ و عمره ۲۴ تقریباً و دفن یحوی مهره له خلف من العلم و الفضله الحاج شیخ محمد الصدوقی و هو الان عین علماء یزد

۳۱۴ الحاج سید اسمعیل بن السید محمد بن حاج میرزا جعفر اردکانی شاکر در حاج محمد جعفر آبادی و اخوند ملا حسین علی تولیسرکانی و سپس در اردکان مرجع اهل وزینت محراب و منبر بوده است و ایشان دانی زاده فاضل اردکانی و از بیوتات مهمه علم بوده فوت ایشان در ۱۳۱۷ هـ تقریباً و سن ۷۳ سال و مدفون کربلای معلی کتابهای نوشته به فارسی و طبع شده است مانند ذخیره المعاد و مجالس الاعظم که در سواعظ و مرانی است و کتاب ابطال ردیهایها و اخوند ملا باقر فشارکی اصفهانی

بر کتاب ابطال تقریظی مرقوم فرموده اند و در مقام توصیف مصنف نوشته نگاشته
 وحید اهل زمان و نوید اهل اوان ملاذ و ملجأ اهل ایمان جامع علوم عقلیه و نقلیه
 حائز مطالب صلیه و فروعیه صاحب مملکة اجتهاد و مستحق استناد و ارشاد شمس
 ملک مقامات و روایت زین علماء حق و فخر جماعت شریفه متفقه العالم الربانی
 والفاضل الصمدانی الحاج سید محمد اسمعیل الیزدی الاردکانی ادام الله طله العالم
 اقول والعلم باق فی بینه الالآن

۳۳ شیخ احمد از علماء و اخرون ۱۳ و از رفقاء حاج ملا محمد باقر اردکانی له دله
 المستی بالشیخ علی

۳۴ . الحاج شیخ احمد (علوی) بن اخوند ملا حسین بن حاج ملا محمد باقر
 اردکانی کان جده و ابوه من رجال لعلم فاستغل فی الصبا و له فلما ترعرع نفر الی
 النجف مع اخ الاکبر الشیخ حلال و مکث ۸ سنین مکباً علی تحصیل العلم عنده
 النائی و السید محمد الفیروز آبادی و السید ابوالحسن الاصفهانی و میرزا قاسم
 اصطهباناتی قتال باخذ اجازة الاجتهاد و رجع الیزد و استغل بالبحث و المطالعة
 و الاثن بالتفسیر و الروایات کل ذلك ملازماً للبيت للاقتضاء ظروف الزمان
 و طاعة فلما من الله علینا و آله و ارواح القوم خرج هو ایضاً من البيت و استغل
 بالامامة فی جامع امیر حقیق ثم تصدی لامامة جامع بر خوردار عشاء لصداقة قدیمة كانت
 بینه و بین بانیه الرجیه الموفق المثرأة الحاج محمد حسین بر خوردار و درس فی

مدرس مدرستہ الخان وکان يعظ الناس بجامع كبير أيام رمضان وراثته عن آباءه كان
 ره مشعونا بالعلم والمطالعة لا يملده ولسامه كثيرا لا هتمام بالتفسير وكان عصبيا
 بغضبه ما يخالف رأيه وربما يستنكف عن دعوى الاجتهاد وممارسته الله التوفيق
 ۱۱ اخر عمره . له كتاب المغنى عن المغنى اختصر فيها معنى اللبيب قريب من النصف
 الاصل ولم يطبع بعد وهو حقيق به وله مکتوبات في الفقه والادب . له على حق رحمة
 الله عليه مات سنة ۱۲۹۲ و عمره ۷۳ ودفن في بعض حجرات الصحن الكبير من امازاده
 جعفر له ولد من اهل العلم الحاج شيخ محمد حسين ودفن الله وانه حلي ان روى في
 المأام ضجميع والده في المدفن انه قال طاب له حال منذ دفن الحاج شيخ احمد بجني
 ولا بدع فيه فانه من اهل علم غير مخلوط من الدنيا فانه كان في كثير من عمره في كفاية
 اخيه الاكبر الشيخ جلال

۳۵ . ابوطالب يزدي مؤلف كتاب تذكرة خلاصة الافكار است . كتابخانه ملك تهران
 ۳۶ شيخ ابوالقاسم بن جعفر يزدي صاحب ثمره الجنائري بخط مؤلف كتابخانه ملك
 ۳۷ سيد ابراهيم بن سيد محمد علي مريري درصفهان وعتبات درس خوانده و
 يزدايمه ودر مدرسه خان تدریس داشته باشاگردان زياد وبارجوم آقاي ميرسيد علي حلي
 اعلى الله مقامه در عتبات ويزد رفيق وانيس بوده بعد از فوت ايشان بقا صلته
 ۳۲ دوروز صاحب ترجمه درگذشته و جنب قبر رفيق خود در امام زاده جعفر دفن شده
 عمره ۳۰ يا ۴۰ اولاد او اهل علم نبوده اند

سید ابوالحسن معروف بسید حیدری صد و پنجاه سال پیش بوده از اهل علم و منبر و
فرزندی از اهل علم داشته اند بنام سید رضا نام او خواهر آمد

۳۹ محمد اسماعیل بن ملا حسن ملقب بصدر الشریعه از مجتهدین و دراصفهان
تحصیل کرده از شاگردان آقا نجفی، موقعی که آقا نجفی بمشهد مشرف میشدند با
ایشان هم کجاوه بوده سالها امام جماعت مسجدند و شن بودند

۴۰ آقای سید احمد ابرقوی یزدی پس از تفصیل مقدمات در ۱۲۰۸ هجری آمده

و مدت شش سال مشغول تحصیل بوده و سپس در نجف از محضر آیه الله سید
محمد کاظم یزدی استفاده کرده و مورد توجه و علاقه ایشان بوده و بعد از دوازده سال

توقف به ابرقوی برگشته و مدت پنج سال در ابرقوی بتدریس و ترویج مشغول بوده
و در سال ۱۳۳۱ که در وصیت نامه به سنت الغفران یاد میکند بغرم لتشرفیت^{الله}

حرکت و پس از شش ماه توقف در نجف در سال ۱۳۳۲ داعی حق را بیل

فقید سعید علاوه بر مقام شامخ علمی دارای قریحه سرشاری بوده که دیوان اشعارش

شاهد صدق برمدعاست

اقول اینها را از روی مقدمه کتاب هدایه الاعدیه صاحب ترجمه که بسیر برادرش

سید محمد قیومی ابرقوی که از وعاظ بود در حرم شد یار داشت کرده استفسا^ع شد

اما کتاب هدایه الاعدیه صاحب ترجمه را کتابی است بفارسی شامل مباحثه و محاوره

مصنوعی، با جلیعی، دهری، یهود، نصاری، متصوفه، بابیه، بهائیه، شیخیه و

يك رؤیای تلخ درباریس میباشند. جلد اول این کتاب در نزد چاپ شده بهمت پس
برادرش و در اخوان نوشته امید دارم توفیق رفیق گردد تا در آنیه تردیلی بتوانم.
جلد دوم را که شامل مباحثه با صوفیه - بابیه - بهائیه است تقدیم برادران گرامی
۱۴ ملا ابوتراب بن ملا محمد بن ملا علی از علماء زارچ نزد پسرا نشین هم از اهل علم
بوده اند. در مدرسه خان تدریس داشته و روزهای پنجشنبه زارچ میرفته و
شنبه مراجعت میگردد. اولادی هم از اهل علم داشته وفات اوسال
و در مقبره اخوند کلباسی جنب اخوند ملا علی البر زارچی مدفون

۱۵ شیخ محمد ابراهیم الیزدی الگردفرامری الحائری النجفی ابن اخوند ملا علی رضا
ولد ۱۲۷۰ هـ و توفي ۱۳۲۲ هـ و علی روایة فی النجف. فغزا المحققین و زین المجتهدین
تلمذ عن الحاج میرزا محمد حسین الشهرستانی بکربلا و فی النجف عن الایروانی و
الرشقی و السید محمد کاظم الیزدی و کان من اعظم المدرسین فی النجف و السطوح.
له تصانیف فی الفقه و الاصول. منها حاشیة علی الرسائل من تقریرات استاده
الیزدی فی الاسف من فقدان و قال استاده السید کاظم یوم وفاته الان انکسر طهری
و قلت حیلتي.

۱۶ اسید ابوالحسن بن حاج میرزا علی رضا بن حاج میرزا زین العابدین از علماء
مدرستیه و تفصیل کرده نجف و سالیانی در نزد بامر تدریس و رتق و فتق امور
مشغول و ظاهرا از مرصوم آسید محمد کاظم اجازه اجتهاد داشته اند و در قضیه

بابی کشتی یزد ^{۱۳۳۲} سهم بوده اند و بادامادشان سید ابراهیم امام جمعه شهر بابک
تبعید شدند چند مایی ، اولادی از اهل علم ندارند

حرف الباء

۴۴ محمد باقر بن مولی زین العابدین الیزدی صاحب عیون الحساب (موجود مکتبه ملک
بهران علی ماقیل) الذی لم یکتب مثله فی هذا الباب . من مشایخ شیخنا البهائی
ذکره فی الروضات .

۴۵ احمد بن الحسن البیروندی الاصل یزدی المسکن صاحب کتاب ^{نق} جمیع الحقائق
فارسی در شرح احوال ائمه معصومین علیهم السلام ، انچه دیده ام مجلد دهم و یازدهم و
دوازدهم و سیزدهم در یک جلد در شرح احوال امام رضا تا امام حسن عسکری علیهم السلام
سال تألیف ۱۲۱۰ و بخط سلسله محمد باقر التفتی الیزدی فی المشهد الرضوی
۱۲۱۷ نوشته شده ، کتابخانه وزیری .

۴۶ میرزا محمد باقر الشریف الازدکائی بن حاج میرزا علی رضا بن حاج محمد ابراهیم .
پدرش از علماء بزرگ و نام او خواهد آمد . تنجرات نجاب در علوم ادبیات فوق
العاده . و ایشان صاحب جامع الشواهد معروف است که مکرر چاپ شده و در
تمام شهرهای ایران از قدیم الایام مورد استغاده طلاب بوده و هست و ایشان
را بیشتر بحیرت میاندازد انچه در مقدمه آن نوشته که اول جامع الشواهد لبری
نوشته که از شصت کتاب ادب اشعار انرا جمع اداری کرده و بمناسبت تمام قصید

را ذکر کرده با وجود آنکه الان با افرادی کتاب و دامنه صنعت چاپ کسی در نزد
نیست که مدارک اصیل این قصائد را نشان دهد بلکه مدارک همین جامع الشواهد
در دست . افسوس که بر علمی از علوم دینی و مقدّمات آن رو بترل رفته خصوصاً ادبیات
الآن کسی نیست در نزد که بآداب معروف باشد و در او استاد یافت نمیشود .

سپس بدانکه جامع الشواهد لبری المرحوم هم در دست نیست و شاید از بین رفته
باشد و برای او میباشند کتاب کلام الملوك در مواعظ . ۳۶۰ مجلس بعد اتمام
سال و در مدرسه حبیب مسجد ملا اسماعیل که ساخته پدرش میباشد بعد از
پدر تد ریس میگردد و سپس امر تد ریس منتقل شده بسپرش مرحوم میرزا محمد جعفر
که از علماء و دعاوی مفسرین بوده و در مسجد ملا اسماعیل هم ماسد پدرش امامت
داشتند قبر پرستش در بقعه اخوند ملا اسماعیل و تاریخ وفات میرزا محمد جعفر
۱۳۲۶ هـ بوده است و خود صاحب ترجمه از معاصرین صاحب جواهر علیه الرحمه است
و سن ایشان و پدرشان و سپرشان هر يك اندکی از یقیناً بیشتر بوده
فرزند مرحوم میرزا محمد جعفر مرحوم حاج میرزا علی بود ایشان را دیدیم از اهل محراب
و مبر و بموتہ القرص العلم من بیت جدّه انا لله وانا اليه راجعون .

۴۷۰ حاج بابا قزوینی بن محمد اسماعیل شرح حال پدر سابق گذشت که از
علماء یهود بوده و اسلام اختیار کرده مانند اسلاف پاک خود مانند عبد الله
بن سلام و غیره صاحب ترجمه از نتیجه زحمات پدر و خودش موفق شده کتاب
معتبر

معتبر الشهود فی ردّ الیهود بنولید از مطالعہ این کتاب قدرت علمی و استفادہ میشود این کتاب در ۱۲۱۱ نوشته و در اخوان صورت مجالس مباحثہ میان او و علماء یهود در یزد میباشند کہ بامر محمد تقی خان حاکم یزد ترتیب داده شد و اقرار و اعتراف بحقیقت دین اسلام از ان علماء یهود مذکور است بعد از وقوع این قضایا و افحام ملاّهای یهود علماء یهود در اطراف و اناف بر صاحب کتاب و مرحوم پدرش ناخند و افتراها بستند لذا مجبور میشود صاحب ترجمہ کہ کاملاً پودہ از روی کار آنها بردارد لذا رسالہ ای بکتاب خود الحاق میکند و فضاّیح یهود بر ملا میکند.

ان رسالہ الحاقی در ترمین موجود و در کتابخانہ وزیری و کتابخانہ مرکزی دانشگاہ تهران نیز موجود است، الحاصل اصل کتاب محضر الشهود را جناب آقای وزیری صاحب و مؤسس کتابخانہ وزیری (کہ امروز کہ روز دوشنبہ ۱۳۹۷ هجری قمری باشد روز دوم فوت ان مرد بزرگ میباشند) بہت ان مرد در نجف اشرف بطبع رسید (چون در این زمان نکتہ بار چاپ کردن ان در ایران ممکن نبود بلکہ ان مرحوم بمن فرمود برای ازمالیش دستور دادم کہ جلد انرا با پست بفرستند و در بین راه ضبط شد و بدست من نرسید،

اقول این موضوع و امثال ان بسیار است ما را بیاد گذارشات منقولہ در مقدمہ کتاب پرتو کلمات علماء صہیون و منقولہ در کتاب الدنیا ملجئہ الیہود ایاہ اللہ

حرف الباء

آقای حاج سید محمد شیرازی بن مرحوم آیه الله امیرزاده مهدی شیرازی کربلایی می اندازد
 اللهم انصرنا على القوم الكافرين ، خلاصه این بدو این اسرار از حجج الهیه
 اند بر یهود نمود بلکه مسیحیین و شاید همین سبب شده باشد که چند سال بعد
 زمان ناصرالدین شاه میرزا محمد رضا جدید الاسلام تهرانی لبشر اسلام مشرف
 و کتاب قائم الشهود فی رد یهود نوشت و ترجمه آن طبع شده ، و باید دانست
 که اسم کتاب محضر الشهود در کتاب مفتاح النبوه تصنیف حاج آقا ضابطی
 حیدر آقا رضا بیدانی صاحب هدیه القلم المرجع المله که بسیار کتاب نافع است در چند
 مورد آمده و هم چنین در کتاب سیف الامة مرحوم نراقی که بر دو مطبوع است
 و از برکات این خانواده آنست که در اعقاب یعنی اسباط ایشان علماء و فضلا
 و دانشمندی برخاسته اند مانند صدر الفضلاء اردکانی که از ایمان ممتاز اردکان
 بوده اند و مجد العلماء و فرزندش حاج شیخ محمود فرساد که نام بزرگ از این دو
 خواهد آمد انشاء الله

۴۸ مولی محمد باقر یزدی فرزند مولی محمد یزدی از اجله علماء و از شاگردان شیخ رضا
 و مجد شیرازی در نجف اشرف ، و پدرش از اهل علم و فضل و از معاصرین شیخ
 بوده و وجوه شرعی را با دارجاع می نموده ، کتاب زندگانی و شخصیت شیخ اضلای
 اقول درباره شیخ مهدی بن ملا باقر بن ملا محمد خواهد آمد چنانکه ارتباط دارد با این شخص
 ۴۹ محمد باقر بن اسد الله یزدی صاحب تذکره الولی (ای محمد و امیرزا) فی معرفه

سنة النبي صلى الله عليه وآله في فضيلته نماز جماعت بامر شاهزاده و له میرزا نوشته در کتابخانه
وزیری موجود است و من در مقدمه چیزی از او نقل کردم

۵۰ ملا محمد باقر ندوشنی از شاگردان مهم آقا نجفی اصفهانی و مجتهد بودند و تقریرات
استاد خود را نوشته بودند و در ندوشن فوت کردند کذا اقبل.

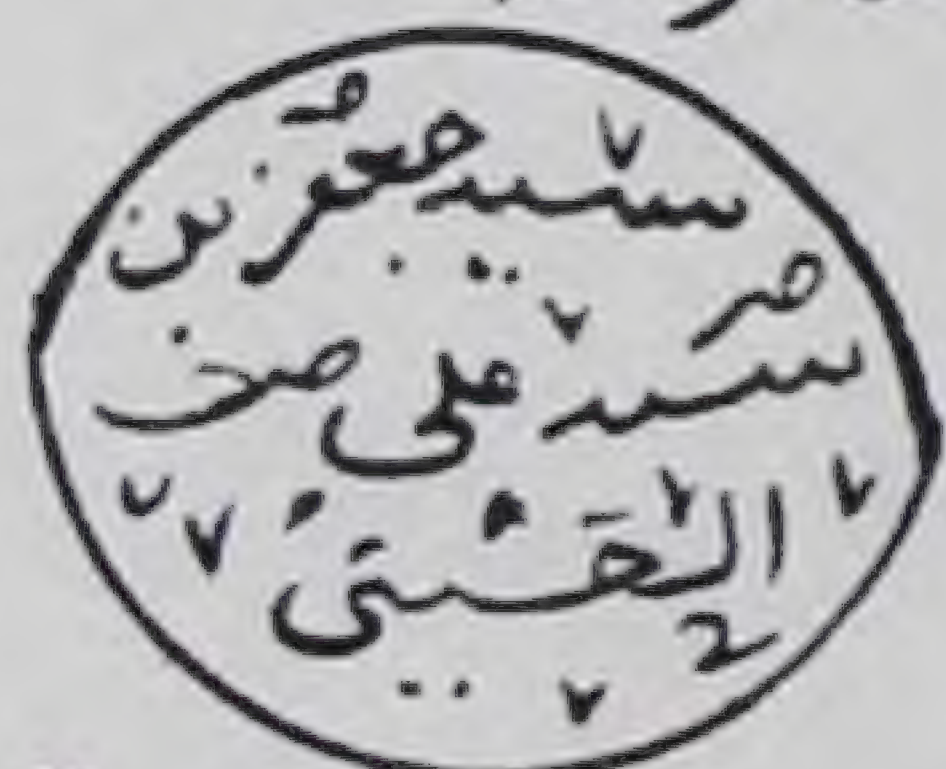
۵۱ محمد باقر بن محمد حسین بفرونی یزدی (بفرو از دهات بلوک رساق یزد است)
صاحب ترجمه رساله فارسی دارد در شرائط صیغه نکاح، کتابخانه وزیری

۵۲ الشیخ نجشعلی الیزدی الحائری المتوفی سنة ۱۲۲۰ شارج عینه السيد اسماعیل
الحمیری ذکره صاحب العذیر.

۵۳ الحاج ملا محمد باقر بن محمد رضا بن حاج عبدالقادر ابوه کان تاجرا بار دکان
ثم الهم صاحب لترجمة بتحصیل العلم واشتغل فی اردکان فتدحل العلم منهم الشیخ الفقیه
المعظم محمد رضا بن عبد الله ثم رحل الی اصفهان و حضرت بعث الکلباسی و صدقه بالاجتهاد
واجازه بالروایة بعض العلماء عن فیر واحد من الفضلاء المعتمدين عن سیدنا و سولانا

الحاج سید محمد باقر الرشتی تاریخ الاجازه سنة ۱۲۶۱ و سجع مهره علی ماقرنته

سید جعفر بن سید علی العسینی

کان المولى المترجم ممدوحا عند اکابر العلماء سید القاطنین باصفهان و قد رایت
مدیعتهم بابلغ ثناء ثم رجع الی اردکان و اشتغل بامور الناس زمانا قليلا فصادف
الموانع فخرج مهاجرا الی یزد علی حین غفلة من اهل اردکان و توطن فی یزد فی دار

یسکنها

حرف الباء

ليسكنها الان احفاده وليس الدار بواسع بل مساحة كله لم يتجاوز ييمتر اثم ان
في يزد اشتغل بالقضاوه وربما غمز في قضاوته بعض العلماء لعدم ملكة الاجتهاد و
كثرة المعاصرة والعقد لذلك مجلس من علماء يزد (ولم يحضر ميرزا محمد رضا الكرمان
لشأه من اكابر علماء يزد وكان صديقه له ووصيا في زمان تقي الكرمان)

وقال الاقران باطائب كلام ولطائف عيل ثم استمر هذه الخصومة الى ان تقي من بلدة
يزد الكرمان بانتهام تمايله الى الطائفة الضالة البهائية. واتصل هناك بواله كرماني
واظهر برائة تقي فاستدعى الواله منه الدعاء لشفاء ابنه وقد كان اعيته الحيلة و -

انقطعت له الوسيلة عن برئه فشفاه الله فشبهه الواله ببرائته عن السلطان فرجع
اليزد مع اجلال واکرام وعند ذلك علا امره واشتغل في بالقضاوة والله رئيس
حتى ان القاري يقر امامه اذ اركب كما يعلى ذلك عن الحاج السيد محمد باقر الششتي

كان في غاية الفطنة وله اطائب كلام يضحك منه الثكلي وهو رحمه الله يعظ الناس ايام
الصيام بمسجد جامع كبير وكان في غاية الاجلال وله خدم وحشم ولم يتصد للامامة
كما هو شأن اكابر علماء يزد وعمره تجاوز عن السبعين وصار الى جوار الله سنة ۱۲۷۱ هـ
بمقبرة جوي هرر وعلى قبره حبرا بيض وقد اهدم السيل ما حوله الا قبره ونشأ من
بيته علماء سيائي ذكر بعضهم

عمره ملا محمد باقر بن اخوند ملا صادق ساكن ندوشن تحصیل کرده نجف از معتقدين
بزرگ. كتيبه مسجد جامع ندوشن بخط ایشان است تاريخ ان ۱۲۴۰ هـ در

بنیاد محقق طباطبائی
نسخه ع/۲۱۲

حرف لپاء والتاء

زید و ثروت بعد اعلای بودند لذا قیل . اخوند ملا باقرند رشتی از شاگردان مهم
اقای جفی اصفهانی و مجتهد و صاحب تقریرات درس استاد درند و شن فوت کردند

حرف پاء فارسی

۵۵ ملا پادشاه بیابانلی یزدی ، صاحب روضات البغات در شرح احوال قاضی
عصدا یحیی اسم او را آورده که با قاضی عصدا بحث کرده و او نیز نقل کرده از

مجالس المؤمنین حرف التاء

و شیخ تقی الدین داد احمد یزدی از مشاهیر عرفا است و شرح احوال او در تاریخ
جدید یزد نوشته و از قدیم الایام در یزد محله ای بنام اومیا شد و در آن محله مقبره
و گنبد قدیمی اومیا شد و در آن بقعه قبوری بسیاری از عرفا و بعض علماء میا شد
وفات او در سال ۱۰۷۰ هجری قمری واقع شده هم چنانکه بر سنگ قبر الان منقور است
و سنگ هم خیلی قدیمی بنظر میاید در محل قصیعی هم تاریخ وفات ۱۰۷۰ است و
این مقبره دارای موقوفات بسیار بوده و دارای متولیات ابرومندی هم بوده و
از جمله قبور واقع در مقبره شیخ داد در بالای سربفاصله ۵/۱ متر تقریباً قبری
است که در پائین پای آن با کاشی منقوش است شیخ الاسلام اعظم تقی المله الدین
داد احمد نور مرقد هما (شاید اشاره بقبر شیخ داد بزرگ و این مرحوم با وفات
شده ۱۰۶۴ هجری
تنبیه برای شیخ داد در تاریخ جدید یزد اوصافی و کراماتی نقل میکنند لکن اینک برای
عرفا و مشایخ نوفا اینگونه نقلیات فراوان است و چون اصلاً اصولاً این
معانی

حرف الناء

معانی و ادعای آنها نوعاً اختلاق است و بعید است که یک دفعه برای اینها این همه علم و کرامات پیدا شود و علاوه مذهب آنها معلوم نیست و ظاهراً غلبه در آن زمانها در نزد و اصفهان که مرکز نشوونمای شیخداد بوده اهل سنت بوده اند لذا حضرت
تقریباً و سیدم العلم عن الله

۵۷ میرزا محمد تقی بن ملا محمد باقرید را ایشان از اهل علم و از اهل مهر نیز یزد و جدشان
زردشتی بوده و مسلمان شده، صاحب ترجمه شالگرد صاحب جواهر و رفیق مرحوم
حاج ملا علی کنی تهرانی میباشد و از مجتهدین بزرگ و امام مسجد جامع امیر حقیق
با جمعیت ابنوه و فراوان، و مدرس در مدرس مدرسه خان که حق اهل بلد است
و امر معروف و ناهی از منکر بودند و در بعض امور منافرتی با مرحوم احمد جعفر کرمانی
داشتند که نام ایشان خواهد آمد، نقل میشود مرحوم شیخ انصاری ره نامه ای یزد
بحجت اصلاح ذات البین مرقوم فرموده اند، وفات صاحب ترجمه ۱۳۰۸

۵۸ الشیخ محمد تقی بن الشیخ محمد حسن السبزواری من کبار علماء یزد و امام
جامع امیر حقیق و له مرادیه مع الامراء و منافله مع بعض ابنا و حلیه ثم از صاهر
المدرسیه و نال بذلك شرفاً و ارتحل الی دار البقاء ۱۳۱۷ و قبره بجوی عرعر و خلف
اولاداً البرهم الشیخ اسد الله و قد مضی و الاخر الشیخ حسن و هو کان مثلاً من اهل
العلم سألنا بقریه بفرو

۵۹ شیخ محمد تقی باقری یزدی بن حاج محمد باقر تاجر، مختصر شرح احوال پرسالغه

و پرمایه ای ایشان از روی کتاب التَّقْوَى و ما ادبک ما التَّقْوَى که در شرح احوال ایشان است و اکنون جلوی روی من نهاده شده مینگارم، و کتاب مزبور تألیف عالم خیر آقای شیخ محمد رازی میباشد که از ارادتمندان و مؤسسان بانجناب بوده و دارای کتاب هائی است در شرح احوال علماء درینرد.

در سال ۱۲۹۲ متولد و در عقوان جوانی نیز آمده و در مدرسه مصطفی خدمت میرزا سید علی مدرس تا قوانین خوانده و بعد بابای پیاده بمشهد و در ۳۲ بنجف مشرف و تا فتنه مشروطه خدمات کاظمیان فاضلان تلذذ میکرده سپس از آنها لثاره و بعد عالم پر معنی سید احمد کربلانی پرداخته و با او تاد نجف امیزش داشته و از سید حسن صلح و سید محمود عشتی نجفی نسابه اجازه روایتی داشته سال ۳۷ بقم آمده برای اقامت، چون وصف قم را در اخبار دیده بوده است و بالاخره باصرار ایشان و دیگران مرحوم حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی از اراک بقم آمدند و بهت حاج شیخ محمد تقی حوزه علمیه تأسیس شد و کلمه های ظاهری و باطنی از مرحوم صاحب ترجمه برای حاج شیخ عبدالکریم راجع به تشیید حوزه علمیه و رسانیدن شهریه طلاب بظهور پیوسته و مسجد عکبران را آباد و دایر کرده و در امر معروف و نهی از منکر سعی بلیغ داشته، حکایت است که روزی برای استحمام بحمام رفته مردی را می بیند که ریش می تراشد او را نهی مینماید اتفاقاً طرف سرپند ارتشی بوده بی مهتاب سیلی بصورت ایشان میزند، مرحوم حاج شیخ بدون تأمل طرف دیگر بصورت را پیش آورده میگوید

حرف التاء

یکی هم اینطرف بزن و دیگریش متراش ان سرپنک متعجب شده بخود میاید و از
دلائل حمام معرفی میخواهد سرپنک پس از شناسائی عذرخواهی میکند و بدست
ایشان توبه می کند و تا اخر عمر دیگر پیرامون این عمل نگلشته

داستان ایشان با رضا شاه

حاج شیخ محمد تقی با فقی فاضل تقوی دیگانه رادمرد و ابوذر روقت بود چون دید پیوسته
بد عتبات طاهر و نوامیس الهی حقتک میشود چند مرتبه برای شاه کاغذ نوشته و در
اخرین مرتبه سوره التکاثر را نوشت و برای شاه فرستاد

روبروشدن حاج شیخ و شاه

در نوروز ۱۳۰۶^{سال} شمس مطابق ۱۶^{قری} قمری خانواده سلطنتی آمده بودند برای تحویل
بقم و در غرضه ایوان ائینه صحن بزرگ بی حجاب نشسته بودند و این پیش از قانون
کشف حجاب عمومی بوده چون این خبر به حاج شیخ رسید پیغام فرستاد مگر شما
مسلمان نیستید و نهی از منکر کرد فوری خبر بتهران رسید و شخص شاه و تیمورتاش
وزیر دربار و جمعی از ارتش بقم آمده و صحن را محاصره و حکمت نظامی اعلان و اخوند
را که در مسجد بالای سر بود دستگیر و بتهران در ایوان حضرت معصومه شخصاً
رضا شاه با او توهین وارد کرد و ضرب و شتم و بتهران تبعید و زندانی شد اما از عذابی
زندان نفور و تا از رمق و حس افتاد سپس خداوند فرهی مقرر فرمود و از حاج غداً
بایشان رسید چهار ماه زندانی بودند و بعد تحت نظر در شهرری یعنی شاه عظیم

و بعد از مدتی از ادب و ترویج دین و تعمیر مساجد و مقابر مشغول و بامر معروف و بنی از سکر
می پرداخت و در اثناء نهضت حضرت ایه الله حاج آقا حسین قمی برای جلوگیری از
کشف حجاب که از مشهد بشاه ^{مرحوم} العظمی آمدند و از اینجا تبعید بکربلای معلی
شدند. جناب صاحب ترجمه را سکنه عارض شده بود و این در سال ۱۳۵۳ بود و آن
مرحوم از عدم قدرت بر مساعدت در این امر تأسف میخورد.

از ایشان پیش بینی هائی نقل شده از آنهاست رفتن رضا شاه و قضایای شهرریور
شکله شمس و بعد از قضایای شهرریور بنابند ری که کرده بود مشرف بکربلای معلی شد
با حالت ضعف و مرض و بنا بر نذر خود در ماه توقف کرد سپس مراجعت بشهر
ری و در اینجا بستری بود و در ۱۳۶۵ بدرود حیات گشت و در جوار حضرت معصومه
در قم مدفون شد جناب مرحوم ایه الله هائری رحمه الله علیهما.

مرحوم با فقی مردی بود تنومند و قوی و زاید و غیر از لباس دطنی مثل کرباس و قدک
(نوع پارچه ای بوده) چیز دیگری نمی پوشید از قند و شکر امری مصرف نمیکرد و
دیگران را از کشیدن دود منع میکرد. گویا خدمت امام زمان ^{علیه السلام} جعل الله له
رسیده احوالا اردت مغرطی بان ساحت مقدس داشت از سامرا تا بغداد و
از بغداد تا کربلا که از سه روز پیاده می پیاده. و یکروز از صبح تا عصر از نجف تا کربلا
عادت داشته میرفته. و شب همه را زیارت میکرد. صبح باز پیاده بر میگشته
بنجف ^{بنجف} غیر دلت.

حرف الناء

اقول مرحوم باقی در اوایل جوانی هم در نزد مشغول امر معروف بوده نقلست که در آن زمان دکتر وایت (*White*) انگلیسی که رئیس مریضخانه (مُرسِلین) در نزد بود سوار بر اسب شده از یک درب مصطفی وارد میشود تا از درب دیگر خارج شود کسی را متذکر میشود که پیاده شو اینجا مکان مقدس است اعتنا نمایند آشیخ محمد تقی و جمعی از طلاب او را از اسب پائین کشید کتک میزنند فحینئذ وقعت الطامة الكبرى و تردید بود که طلاب مورد توهین واقع شوند و له بالا خوه بمصعلا بمصالحه برگزیده ارشده . شرح این گزارش در کتاب کشف الحقائق تألیف نواب وکیل که در کتابخانه وزیری موجود است مذکور میباشد .

اخوی مرحوم صاحب ترجمه حاج ملا اسد الله از اهل علم و صلاح و زهد و در باقی بامامت اشتغال داشتند و از خانواده ایشان کسی از اهل علم نیست علی ما علم .

۲۰ شیخ محمد تقی بن ابیطالب بن علی یزدی اردکانی سالن معده فهادان (یوزداران) دارای مسند قضاوت و از علماء بزرگ بودند حتی آنکه از یهود جزیه میگرفتند ایشان خواهرزاده مرحوم اخوند ملا اسماعیل عقدانی و عمود هم استاد فاضل اردکانی است و در سال ۱۲۵۸ که حسب الامر حاج میرزا آقاسی صدر اعظم وقت غالب علماء ایران بپایتخت خوانده شده بودند او را هم آوردند و ظاهراً چندی هم زندان وزیر نظر بوده سرانجام مدرسه فخریه تهران را آباد و آلا کردند و تا اخو عمر در آن مدرسه تدریس میکرد . و له الدرايه عن حجة الاسلام الرشتي و له كتاب مغتني الايام في

مستند الاحكام در اصول فقه. رجوع شود به فهرست کتابخانه رضوی مشهد
 اقول و رساله ای در لا ضرر و رساله ای فی حجیه الظن فی الفروع دون الاصول از
 ایشان در ضمن مجموعه ای در کتابخانه وزیري هست که اول آن مجموعه وافیة فاضل
 تونی است و رسائل آقاي بهبهانی و غیره بحظ عبدالحق بن عبد الرحیم یزدی
 ۶۱ میرزا محمد تقی اردکانی سپهر صوم محمد باقر الشریف بن علی رضا مولف جامع الشواهد
 از شاگردان صاحب جواهر و رساله عملیه اش چاپ و تتردیک وفات مدامی کنی
 ۱۳۰۶ وفات یافت. از ریحانة الادب. و در کتاب زندگانی شیخ انصاری هم
 اسم او هست و با این اختلاف دارد.

۶۲ محمد تقی بن علی العقداوی المشهور بالفاضل العقداوی. من متن الله تعالى ان
 ظفها بكتاب في الاصول المسمى بقواعد الاصول في الوصول الى الاصول في المكتبة الزيدية
 مسوده بحظ المصنف ره قد ضاع اوله والموجود في الواجب للتخييري و اخره في
 مباحث السنة وقد صنفه في ۱۲۴۰هـ و كتابه هذا يدل على كمال قوته في الاستنباط
 وله كتاب اخرى في اصول الفقه كتبه لمحمد و لا ميرزا موجود في مكتبة الوزير وفي
 مكتبة سرزدي متوسط في الطول اسمه خلاصة الاصول. واسم صاحب الترجمة مذکور
 في تاريخ خان في جملة من صنف الكتاب في امانة الامير شاهراده محمد وليميرزا.

۶۳ محمد تقی بن محمد باقر الشریف بن علی عبد الرشید الیزدی علی مانسب نفسه
 له رساله في الاصول الدين مطبوع ^{مکتبه وزیري} و رساله في مسائل الفروع قال علی رأی استاد الكل

حرف الحیم

الشیخ مرتضیٰ الانصاری ادام الله طله العالمت الرسالة ۱۳۷۷ هـ و هو ما تقدم ۶۱
لغايرة النسب .

حرف الحیم

۶۴. حاج ملا محمد جواد از علماء یزد و در ردیف زهاد و عدول بشمار میآمده و
مدرس بوده و در مسجد شیخداد امامت داشته در ۱۳۲۹ هـ بر حمت ایندی
ملحق و در بقعه شیخداد مدفون رحمه الله علیه .

۶۵. شیخ جعفر کاشف الظلماء . صادف با فوت محمد تقی خان حاکم مقتد و متدین
یزد ۱۳۱۳ هـ جناب شیخ در یزد تشریف داشتند و در مجلس فائده حضور بهر رسانیده و
دو فقره فائده برای او انشاء فرمودند که در تاریخ یزد خان مذکور است و در روضات
الجنات مذکور است که میرزا سلیمان طباطبائی در خدمت شیخ زمانی که در یزد بودند
تلمذ کرده پس معلوم میشود اقلای چند ماهی بلکه بیشتر در یزد تشریف داشتند و منبر
هم میرفتند .

۶۶. الشیخ جعفر بن محمد بن اخوند ملا اسماعیل عقدانی تطابقت اقوال علی فقهه و
علا الله و حفظه دعای وریه و کان یحب السلام بعلم السلام و لذا اشتهر به کان خرج
حوزة نجف فانه اقام هناك تسینین فی طلب العلم و رجع الی یزد ۱۲۸۶ هـ و کان مدرسافی
المدرسة الشفیعیه و امم القوم فی جامع سرریک بجامعه قلیلة التظیر فی اکثره و
کان یعتاد سوال اسنانه و قد جازا الثمانین و صار الی حواریه رحمه الله ۱۳۲۸ هـ فی قصبة

حرف الجیم

تقت ودفن فی بعة جده اخوند ملا اسماعیل و قام مقامه الحاج شیخ علام رضا و سیاتی
ذکره و ناقله الشیخ احمد بن محمد قد مضی ذکره .

۶۷ الشیخ جعفر بن الشیخ محمد حسن السبزواری اخو الشیخ محمد تقی و قد مضی ذکره .
له هوائیه بالریاسته و التقدم و اتصال بالحکام کابیه و اخیه و ابنه اخیه و الیایا بما
فعل حکم السید محمد کاظم الیزدی و الحاج میرا حبیب الله الرشتی بفقه و لذلک الشیخ
محمد کاظم الخراسانی انقد العلم و لذلک کثیر من علماء یزد و مع ذلک کلمه کان رجلاً
بذولاً مقیماً لجزاء شهید الشهداء ارواح العالمین له الفداء مات سیه و دفن بحوی
هرهر و له حکایات مع ابناء حلیه و مناظله مذکور بعضهما فی کتاب کشف الحقائق
الخطی الموجود بملکته الوزیری سامحه الله و آتانا و جمیع المؤمنین و المؤمنات برحمته
الواسعه امین امین امین یا رب العالمین .

۶۸ اخوند ملا محمد جعفر کرباسی از علماء و اولاد و ابدا ال و سالک الی الله و صاحب
کشف و کرامات بوده گویند مردی متهم بقتل شده بود و تردد حاکم ثابت و حال
انکه در واقع بری بوده . در آخرین وحله که مهیای دارزدن بوده من را بخدمت
اخوند کرباسی برید و از ایشان التماس دفا می کند جناب اخوند میفرماید خدا
ترا بیا مزد . بمجرد گفتن این کلمه قاتل اصلی خود را معرفی می کند و متهم از مهله متل
نجات پیدا میکند و قتی سرائرا از جناب اخوند سؤال می کنند میگوید با وجود
برائت متهم لابد گناهی سبب این مهله شده بوده من دفا کردم خداوند او را بیامرزد

حرف الجیم

تازفع این مهله بگذرد . دیگر از این حکایات بسیار دارد . علی الظاهر کتابی هم دارد که
 ان الان در خاطر اندازم نیست . مسجد کوچکی در محله شاه ابوالقاسم است میگویند
 محل نمازش بوده . مشهور است بمسجد اخوند کرباسی

محمد
 معمر
 بن محمد
 اسمعیل رساله
 در تصویف اردفاری
 لثامه
 وزیری

مزار ایشان در حوی مهره و از مشاهیر بقاع یزد است و اطراف آن جماعتی از علماء و
 اولاد مدفونند و الان آثار بسیاری از آنها محو شده . بر قبر او سنگی است که مینویسد
 مات سنة ۱۱۵۰ و در حرم حسینعلی عراقی که از ثروتمندان یزد بود بر سر قبر او هماتی بنا کرد
 ۶۹ شیخ میرزا محمد جعفر کرمانی ابن محمد ابراهیم . مشارالیه چون داماد یکی از بزرگان
 کرمان شد ، بکرمانی مشهور شد . است وگرنه یزدی الاصل بوده بعلاوه نزد
 حاج احمد کرمانی که از علماء بوده نیز تحصیل کرده است . وی از متبحرین علماء
 امامیه و از فضلا و شاکردان شیخ انصاری میباشد و ریاست مذهبی یزد در آن عصر
 بدو تفویض گردید . و شاکردانی چون میرزا سید علی حائری کبیر و مولی محمد حسن
 بن طالب و میر سید علی مدرس کبیر و میرزا ابوالحسن اصطهباناتی و مانند
 آنها تربیت کرده و مؤلفاتی در فقه و اصول نیز نوشته بعد از شهادت دارفانی
 را وداع گفته . فرزندی از بزرگان اهل علم داشته بنام حاج محمد حسن معروف بحاج
 میرزا اما تبر مشارالیه حواله قبر اخوند کرباسی و سنگی داشته سابقا و در مصیبت
 میلفتنند .

۷. شیخ محمد جواد یزدی له شعشعة الحسینیه اطلاعات متفرقة .

حرف الجیم

۷۱ محمد جعفر العقدانی الزیدی الشهیر بالواخط له تذکرة العارفين که مجموعہ الیست
در موفظ و مقتل بعنوان محفل فارسی تاریخ اتمام ان ۱۲۲۱^ھ و رسالہ مختصری

دیگری دارد در جمع اخباریکہ دال بر حسن حال محمد بن حنفیہ دارد. کتابخانہ وزیری

۷۲ محمد جعفر لغوی بن محمد حسین ندوشنی الاصل یزدی المسکن صاحب دو

جلد کتاب عربی بفارسی یک جامع اللغات عدد ابیات ان بنا بر انچه پشت کتاب
نوشته بود یکصد و بیست و ہفت ہزار و سیصد ۱۲۷۳^ھ ولہ ایضا معانی الفاظ

العربیہ عربی بفارسی تمامہ ۱۲۸۵^ھ کتابخانہ وزیری. جد مادری توام السعرا یزدی

۷۳ شیخ حواد بفرہی بن شیخ محمد علی بن حاج کاظم از شالردان دفضل تلامذہ

مرحوم آیۃ الدجاج شیخ عبدالکیم و رفیق بحث با مرحوم اسید یحیی مدرس و اسید

محمد محقق داماد کہ ہر دو نامشان در این فرست موجود است مدت سی سال در پرد

و قم تفصیل کردہ و در چہل سالی در بفرہ مرحوم شدند.

۷۴ حاج میرزا محمد جعفر الاردکانی الحسینی از علما و از بیت اولیاء بسیار برخاستہ

اند منهم سید حسن او میر حسن کہ در نجف تحصیل کردہ و بار دکان امدہ و

مورد اہانت از اکابر مجرمیہا از اہل ردکان واقع شدہ و بنجف عودت و در

۱۲۴۲^ھ ہمانجا فوت شدہ و کذلک اخوہ السید حسن.

۷۵ شیخ جلال الدین بن اخوند ملا حسین بن حاج ملا باقر کان ابوہ و جدہ من

العلماء و کذلک اخوہ الشیخ احمد. ولد ۱۳۱۵^ھ و اشتغل بالعلم فی صباہ فی یزد الان

ترعرع

حرف الجیم

ترفع عنه لاسانید منهم والده ومنهم والدنا السید احمد ثم جلا الى نجف مع
 اخیه الشیخ احمد واشتغل عند النائیینی والسید محمد الفیروز آبادی والسید
 ابی الحسن الاصفهانی وغیرهم ، مَلَتْ ثمان سنین ورجع الی یزد وتوفی والده
 وهو کبیر اهل البیت وكان ذلک في خِناق من دولة رضا ، پناه بهلوی ، فاضطر
 الی قبول المحضر (سردفتر معاملات وازدواج) واعاش هو واهل بیته وكان
 مع ذلک لم یترك التدريس وكان مجازا بالاجتهاد من العلمین النائیینی و
 الفیروز آبادی ، ولم یسافر الا مرة لزيارة ثامن الائمه ^{السلام} علیه كان رجلا علی الله
 لا تثقل علیه المؤنات ، عاش سعیدا ومات ۱۲۸۷ هـ ودفن بمزار حاج الشیخ
 غلامرضا بمشهد امامزاده جعفر وله عقب من العلم محمود کاسمه .

۷۶ ملا محمد جعفر هندقی ، در رحمت اباد حومه یزد امامت داشت له فضل عریق
 ۷۷ جلال الدین شیخ الاسلام اعظم در زمان تیموریان . هندی بواسطه اغتشاشاتی
 که در یزد بود حاکم یزد شده و مردم هندی در سایه حکومت او استراحت ^{شدند} داشتند
 از تاریخ ایقی ،

حرف الحاء

۷۸ محمد حسن بن محمد ابراهیم یزدی کتابی دارد در شرح احوال موسی بن جعفر ^{السلام} علیه
 تاریخ کتابت ۱۲۰۹ هـ . کتابخانه وزیر
 ۷۹ الشیخ محمد حسن السبزواری بن (که خدا سبزواری را قتل) نفی من بلده الی یزد

فی سلطنته محمد شاه قاجار علی الظاهر واستوطن فیها وکان معاصراً لمیرزا علی ترک
ومناضلاً له لکما هوداب اهل هذا البيت، وله بنون اکبرهم الشيخ محمد تقی وقد
مضى ذكره ولله لك ابنه الاخر الشيخ محمد جعفر.

۱۰ الحاج میرزا حسن الباعثی بن الحاج ملا فرج الله الهروی الیزدی وقد مضى
فی ملا اسد الله الهروی عم صاحب الترجمة ما یناسب ذلك ثم ان الحاج ملا فرج الله
کان عالماً زاهداً، جمع خمس مرات من یزد ما شیا علی قدمیه ثم ان صاحب الترجمة هاجر
من یزد الی قم بعد ان اخذ عظام العلم من الحاج اخوه طرز جانی فی طرز جان
والد ناد و غیرها و فی قم اخذ من اساطینہ ثم حاجر الی نجف والقی عصاه واستقر
بها سنین و حضر مجلس الشيخ ضیاء الدین العراقی والسید ابی الحسن الاصفهانی
وبعدهما استقل بالبعث والتدریس و حضر مجلسه عشرات من الطلاب فاز
بأعلى درجات الاجتهاد، عدل صبور وقور صدوق ثبت قليل الكلام لا یطعن فیہ
لبشی یرمقه الابصار و یشار الیه بالبنان لکن لم یمهله الاجل وصار الی حوار الله وقد
جاوز الخمینی قلیلاً ۱۲۱۳ یا ۱۲۱۴. وخلف اولاداً هم بصدد العلم، واقیم له المآتم بیزد و
غیره، عشره الله مع موالیه النساء الله

۱۱ شيخ حسن کرباسی بن شيخ علام حسین. ایشان را کرباسی گفتند برای اینکه
بعض متعینین این طائفه معاملہ کرباس میکردند تولد ایشان ۱۲۰۷. نزد شيخ
عبدالرسول ساباطی و اسید حسین باغ گندی قدری تحصیل کرده الترجمة ایشان

باب الحاء

در زمره علماء محسوب نمیشوند اما باعلا درجات زید و ورع و تقوی و اجتناب از
ترك اولی رسیده اند و چیزی که خداوند بایشان عنایت کرده که کمتر نصیب
کسی نمیشود ایشان اینست که تقوی و زهد ایشان مورد اتفاق کل بوده بهمان اندازه
که عوام ارادت داشتند همان اندازه مورد توجه علماء بوده و در این صف در زمان
خولیش بی نظیر بودند حتی آنکه یضرب به المثل و کان مشیه التواضع و ملبسه الاقتضا
در بعض مساجد محله مالیر امامت میفرمود و بکمی تجارت ماکل و کفی امرایعاش
میگرد طرف معاملین ایشان تمام اوراق صدق و امانت میستودند، طرف قصاب
ایشان که از او گوشت میخریدند گفت مدت چندین سال پرگزلفت گوشت نرینه
بمن بده بلکه میلفت غلامم قدر گوشت بمن بده، باز گفت روزی گوشت بی استخوان
بایشان دادم چون بمنزل رفتند و متوجه شدند در سوای سرد فوری برگشتند
و گفتند گوشت را عوض کن و باندازه رسوم بمن بده هم استخوان بده و نظایر این
حکایات بسیار منقولست، وفات ایشان در سال ۱۳۱۵ و در بقعه سید
فتح الرضا مدفون شدند و لا عقب له من اهل العلم.

۱۲ اخوند ملا حسین بن ابیطالب، تلمذه کان عنه أحمد معمر الدربانی الفقیه
الاصل و کان یجری الحدود و لم أسمع من یجری الحدود فی هذه الايام و کان
مقبولا عند العامة و له مجلس درس و کان امرا بالمعروف و ناهیا عن المنکر و کان
محل جلاء عهد و مدفنه البقعة السید فتح الرضا توفی سنة ۱۳۲۲ و هو فاتح العلم و جامعة فی بلیة

۱۳ محمد حسن بن غلام علی بن ملا محمد رشید عبد ایشان زردشتی بوده و مسلمان
 شده و محمد رشید نامیده شد چون نام او در زردشتی رشید بوده و تحصیل
 کرده و دارای علم شده و پدر ایشان نیز از اهل علم بوده یعنی غلام علی و اهل کثویه
 بالتأی بالسنین بوده اند (دکتر - ایتی در تاریخ یزد گفته که بمعنی کوچک است و مث
 بمعنی بزرگ) و صاحب ترجمه دارای عمومی بوده اند از علماء بزرگ که صاحب ترجمه او
 را بعضی الفضلا در بعض مکتوبات علمیه خود یاد می کنند و نام او حاج ملا محمد عبدید
 الاسلام است که بالاخره صاحب ترجمه از علماء بزرگ و فضلاء عالم تمام جامع لمالات
 بوده اند و پس از تحصیل کافی در عتبات عالیات در یزد در محله کثویه که از
 حومه شهر یزد است که در مسجدی که ما در زیارت کرده ایم بامامت و ارشاد خلق
 مشغول بوده و نیز طول عمر خود را بتصنیف و تالیف بزرگه ای کرده،
 از تألیفات ایشان کتاب انوار الشهاده است در مقتل که چاپ شده و در ادل
 آن کتاب تفصیل را حواله میدهد بکتاب کبیر خود و نام نمی برد شاید مقصود انوار الهدایه
 و الموائد باشد که الذریعه نام انرا می برد و میفرماید طبع شده و از این جهت
 خانواده او را امروز با نواری ملقب میباشند سال فوت او را در الذریعه ۱۲۹۷
 معین میفرماید نقلست که مشارالیه در اواخر عمر بکنجی برخورد کرده و وقت سنا
 بنائی پس مدتی از انرا به بناء داده و دولت از او گرفته و بنم انرا خودش برداشته
 و عتبات رفته و در انجا رحل اقامه افکنده تا وفات کرده و در کد بلا خانه قبی

در آن
 مسجد کوچک
 مغری نور دارای شده
 بده از خوب ابنوس کبر
 و صورت السید محمد کام تمام
 میر عظیم تکلم مردی
 دیگری وقف
 کرده بودند
 ۱۲۵۷ هـ

له ترجمته في اومقدمة كتابه أنوار الهداية طبع النجف الأشرف

وفي الكرام البررة ص ٣٤٢

وفي مصنف المقال ص ١٣٧

وفي فهرست المكتبة المركزية لجامعة طهران ٦٨١/٢

وفي اعيان الشيعة ٢١٧/٥

وله من الكتب : مرآة الفوائد والموايد في مسفرات الفوائد ، الذريعة ٢٣/٢١٥
و حقوق آل محمد على سائر العباد ذكره في الذريعة ٧/٤٢ وقال انه فارسي مختصر
ذكر فيه ثلاثين حقاً

و ميزان الحق في الرد على العامة وابطال خلافة المتقدمين على مر المؤمنين
عليه السلام فارسي الفقه في مشهد الرضا عليه السلام ١٢٨٠ ذكره شيخنا رحمه الله
في الذريعة ١٠/٢١١ و ٢٣/٣٠٩

و رساله في العصمة فارسيه في مقدمه و فضله و خاتمه ذكره شيخنا رحمه الله في
الذريعة ١٥/٢٧٢

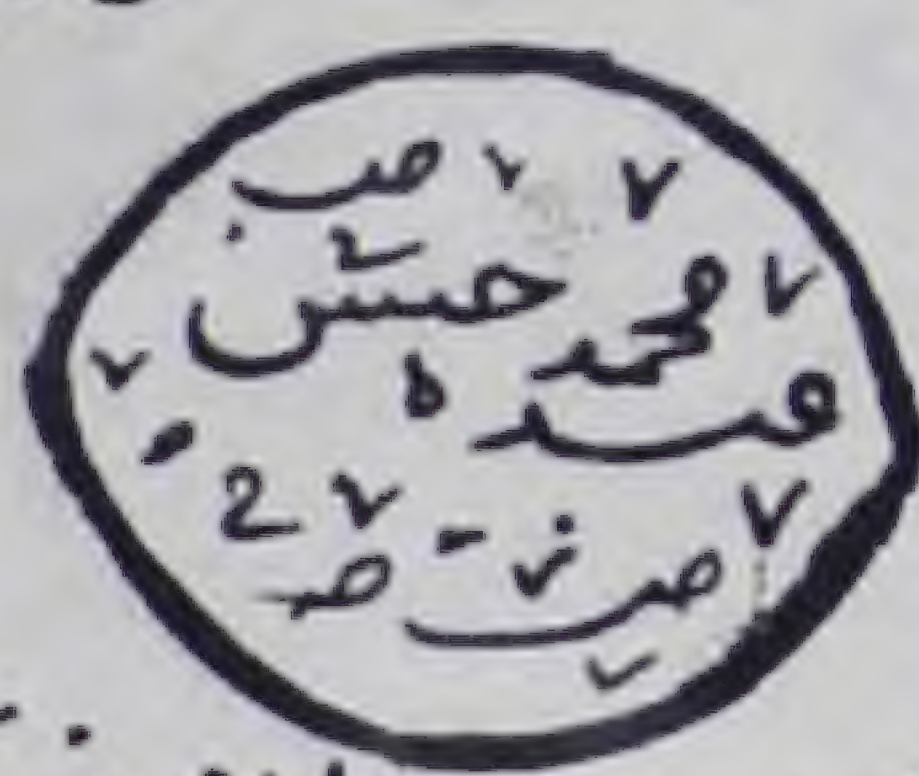
و رأيت على بعض مؤلفاته التي بخطه ختم البيضا و تاريخ المنقوش فيه ١٢٤٢
و الغالب انما في الختم بعد البلوغ فتكون ولادته تقديراً في ينف و عشرين
بعد المائتين و الألف و يكون قديمهما و سبعين سنة تقريباً

و كان الى عام ١٢٧٥ في يزد و في سنة ١٢٨٠ في مشهد الرضا عليه السلام
و هاجر بعد ذلك بنية الاقامة الدائمة الى كربلاء فاقام بها الاخر حياً
و هل كان هاجراً الى العراق قبل ذلك لطلب العلم ثم غادرها الى بلاد
لاندرى

باب الحاشی

برای ارلاد خود تهیه کرده و هنوز باقیست و درینزد در سنه ۱۲۷۵ دولت جلد کتاب
از کتابهای ملکی خود را وقت کرده چه از مصنفات خود وجه غیران دارای سیم مهر

در بعض السنه است که

تعبیر بتهران شده در زمان فتحعلیشاه و لکن اشتباه است و صاحب قضا

ملا محمد حسین است نه ایشان و نه ملا حسن بن محمد صاحب مهیج الا حزان

ما بعید کتاب از کتب موقوفه ایشان بر خوردم بیه خطی و بعضی تصنیف خود ایشان

از انجمله بر خوردم بکتاب قوانین الاحکام در فقه دومجله تجرئه مصنف اما

در یک جلد بخط خود نسخ و خوانا اوله قال ره المجله الرابع من قوانین الاحکام

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على محمد وآله الطاهرين

ولعنة الله على اعدائهم وظالمهم اجمعين وبعد فيقول العبد الفقير الى رحمة الله

الغني محمد حسن بن غلامعلي اليزدي السنوي وفقه الله لمراضيه وجعل مستقبله

خيرا من ماضيه ان هذا هو الجزء الرابع من كتاب قوانین الاحکام الذي ألفه

في شريعة سيده الانام عليه وآله السلام في احكام الاذان والاقامة وحده من

احكام اصل الفريضة واخره في التعقيبات ثم قال قد تم الجزء الرابع من كتاب

قوانين الاحكام في شريعة سيده الانام عليه وآله الاف التحية والسلام

بيد مؤلفه الفقير العاصي المحتاج اليه الغني محمد حسن بن غلامعلي

اليزدي الكشوي في شهر ربيع الاول ۱۲۵۴ اقول ومجله پنجم في قواع

الصلوة وخلده ، قال بعد الحمد والخطبة الباب الاول في توافع الصلوة وفيه
 قوانين ، قانون ما يقطعها عمدا وسهوا ، منها ترك الطهارة مطلقا غسل ووضوء
 ویتما بلا خلاف بین الاصحاب كما صرح به في ثقی و غیره ، اخره وقد تم بيد مؤلفه
 العاصی آمل الحاج الحسن بن علی الیزدی الکشنوی ۱۲۵۷ هـ و در اخر صفحه این
 کتاب نوشته شده هذ الکتاب المستطاب مما اوقفه مؤلفه و کاتبه جناب
 المستطاب اعلم العلماء افضل الفضلاء الحاج ملا حسن الیزدی الکسنوی ۱۲۷۵ هـ
 و از جمله کتابهای ایشان کتابیست در اصول فقه که اکثر ابواب اصول را دارد
 اول ان رساله ساقط شده و نه بفظ ان مرحوم بود و زیاد میگردد و بقول الا
 ستاد الشریف سلمه الله (ظاهرا مقصود شریف العلماء است) تاریخ ان ۱۲۴۲ هـ
 میباشد و معنون است مسائل ان بقوله لامعه و در ان مجلد است بعض مسائل
 اصول که تصویب دارد از افکار خود ملا حسن صاحب ترجمه است و گاهی از سید
 ابوالحسن نقل مطلب میکند شاید مقصود است سید ابوالحسن فیروز آبادی
 باشد که نام اوله شت و در یک جا دارد و اجاب عنه بعض الفضلاء سلمه الله
 و در حاشیه دردی نویسد و هو جناب عمی (نام او الفیتم) و در اخر ان یک
 رساله استصواب از اسید محمد مهدی کربلانی لیسرافای اسید علی نوشته
 و در بعض صفحات این کتاب این چند شعر ضبط شده شاید از خود سید
 میج برفلک و مرتضی علی بتراب دلم از آتش این غصه لبس که بود کتاب

سوال کدام از این ما جزا پذیر خود
چو غنچه لب بتکلم گشود و داد جواب
که قدر پردو بمیزان عدل سنجید^{ند}
چه آن گرانتر از این بود در همه ابواب
بماند کف میران مرتضی بزمین
ز آسمان چهارم میخ شد بشتاب
و از جمله تألیفات ملا حسن کتابیست بنام هدایه الاسماء در فهرست اسامی
کتاب سبعة در فنون مصفیه مختلفه و بعضی کتاب عامه تألیف ۱۲۶۰^{۱۲۶۱} است
شده ۱۲۶۲ در کتابخانه وزیری در ضمن مجموعه ای موجود است برای ملا حسن
است ایضا کتاب مجموعه الصنایع دارای ۴۲ باب فارسی باب اول در ساختن
مروارید و آن بفت فصلست باب دوم در ساختن لعل و یاقوت و آن در فصل
است باب سیم در جدا کردن مروارید الخ در تحت عمره ۲۵۰۹ کتاب خطی در
کتابخانه وزیری بخط مولف^{مصنف} موجود است
لیسر صاحب ترجمه از علماء یزد بود بنام شیخ باقر در مدرسه دوسار تدریس میکرد
و لیسر او هم بنام حاج میرزا محمد انواری از علماء است و آنچه از احوال جدا ایشان
بر دست آورده بودم برایشان خواندم همه تصدیق کردند و نافه دیگری از اهل
علم دارد بنام حجة الاسلام حاج شیخ مریدی
۱۱۴ حسن بن محمد علی الیزدی از تلامذه مرحوم سید محمد طباطبائی صاحب کتاب
مصباح الطریق رساله عملیه فارسیه مختصر مطابق فتوای استاد خود متخذ
از کتاب مصابیح استاد در طهارت و صلوٰه و زکوة و خمس و صوم (کتابخانه وزیری)
در کربلا

در کربلای معلی نوشته در زمان حیات استاد ترجمه کتاب اصلاح العمل سید مجاهد
هم با و نسبت میدهند میدانم یکتا کتاب المعتبر هم عربی دارد کتاب
خانه ملک تهران.

۱۵ ملا حسن بن محمد علی الیزدی صاحب مهیج الاحزان معروف در مقتل که در کربلا
بوده و معاصر صاحب قصص العلماء است و شرح احوال ایشان را مفصل نوشته
چون مشارالیه هم در کربلا مشرف بوده و شرح احوال تبعید ایشان در زمان فتحعلیشاه
مأولید و با هم اینها بر من ثابت نیست و آنچه ثابت است این قضیه را جمع
بملا محمد حسین است که نام ایشان عنقریب خواهد آمد و صاحب مهیج ۱۲۴۲
میباشد.

۱۶ السید حسن بن میرزا محمد علی المدرس لطفا طبائی کان ابوه من عباقرة العلماء
واسرته من اکرا اrote و غیر جرثومه کلهم من العلماء اما صاحب ترجمه هو العلامة
الفقیه الاصول ولد ۱۲۲۳ ثم ألب علی تحصیل العلم متیما بها مع ذکاء و حدة نظر
ورغبة وافر و لا یبعد ان یقال انه اخذ حل کماله عن والده الحامل الاكمل ثم
انتقل الی النجف الا شرف و بعد حفظه من مجالس العلماء اشار الیه الشیخ صاحب
الجواهر انه یکتب السید المذکور مثلین الارث بالولاء و الثانیه مسائل الرضا
و هامع فیرها بایدینا فاجازه و صدق اجتهاده ذلک الشیخ ره و السید ابراهیم الموسوی
صاحب الضوابط اجازه الروایه عن محمد ابراهیم القزوی بن محمد عادی و اباس
بذکر

باب الحا

بذلك بعض ما في اجازة صاحب الجواهره فقال في ما قال فحضره نافع مع جمع كثير
 من العلماء والفضلاء وقرأ علينا جملة وافرة في الفقه عند اشتغالنا بشرح
 الشرايع جواهر الكلام فكان بينهم كالقمر البارغ بين النجوم ... ثم اني لم ألتف
 بذلك فاحتبرته ببعض مسائل الرضاع والارث بالولاء فكتب الي معظم مسائلها
 بسرعة لغاية تدل على كمال فضيلته ... مضافا الى ذلك قد وقع منه بعض الكلام
 في بعض المسائل ... فتعقنا من ذلك كله انه اهل لعصو ملكة الاجتهاد ومقرونة
 بالسداد والرشاد الى اخر ما قال نور الله مضجعه ثم انه سافر الى اصفهان واتصل
 بعهة الاسلام الرشتي وكتب له حكم اللقطة التي توجد في المغارة والخرية ثم رقص
 سمع كتاب الشرايع وسماه سوارع الاسلام الشرايع الاسلام تاريخ اتمام بعض مجلدات
 ١٢٥٤هـ والتي منه بايدينا اربع مجلدات وواحدة منه في المكتبة الوزيرى وقد طرنا -
 بالاربع ببركة والبراعة الله عليه وله بعض المسائل الاصولية كالاستصحاب وغيره
 وله مرجع العوام رسالة فارسية عملية رأيتها عند بعض الاقرباء وكان له حقائق -
 المسائل في تمام ابواب النحوى وابتلنى في بلده بمناظرات مع بعض ابناء علبه
 بضرة لابي اذ كان غيورا وبذلك مات ١٢٦١هـ وبذلك اسار اليه والده العظيم فيما
 قال برزئك قد حلت وجلت مصائب وفي مستهل الشامتين لملكتني
 طغي فبغى الباغى عليه وجدته بمري وليد حين فرق مصحفا

وحل نفسه الى العتبات بوصية منه واسار الي هذه الوصية في مسائل الفن من

کتابه شوارع السلام وراثه ابوه بالفارسیه نظام و نثر و بالعربیہ نظامها البیتان -
 الماضیان و تزوج و لکنه لم یخلف ولدا و فی الختام اقول لاشک انه من الافذاذ
 الذی قلت له الا نداد صنف شوارع السلام و لم یمن من عمره الشیعت الا ثلاثین
 او نحوہ ثم انه یخذه فقها استدلایا کاملای حدہ قد خرج عن عمده الاستنباط
 مع ما ظفرنا علی فوائده احرى منه تدلی علی کمال مطانته جزاه اللہ خیرا و هو تم جذا

۱۷ الحاج محمد حسن بن احمد جعفر کرمانی و قد مضی ذکره المشهور (بحاجی میرزا آقا)
 تلمذ علی الکاظمین الفاضلین و کان عالما جلیلا معرضا عن الدنیا و مناصبها و حواء الناس
 الیه و ثابتم علیہ عدل صدوق ثبت ثقہ صار اماما فی مسجد شاحد باز و مدرسته
 المصلی و کان یعطی الناس و یشید عقائدہم الدینیہ مات فی اواخر شبابه لعلہ
 سنه ۱۲۸۱ و دفن جنب مسجد امیر حقیق و الان جنب الشارع العام تاریخ الفوت
 سنه ۱۳۲۷ وله عقب من العلم الحاج میرزا مهدی

۱۸ حاج شیخ حسن بن حاج میرزا علی العرهاب از علماء بافضل یزد در سن ۱۲۳۳ سالی
 از دنیا رفته اند اوائل قرن چهارم

۱۹ حاج سید حسن بن حسین بن اسماعیل بن مرتضی حسینی یزدی اصلا اهل
 عزاباد بلول رستاق میباشند متخلص بقافی معروف بسید آقائی از معدّ ثن و
 فضلاء نیمه قرن کنونی مقیم اصفهان روایت میکند از آقا نجفی مسجد شاهی
 و شیخ محمد علی مسجد شاهی و اخوند ملا محمد جواد حسین آبادی اصفهانی و میرزا محمد

باب الحاء

هاشم خوانساری اصفهانی بزرگوار الملک نائب الحكومة مراده داشته .

تالیفات بسیار دارد از انجمله السیر الاخباریة و اخبار الابار و بهجة الابار فی تاریخ الائمة الاعظماء از خانواده ایشان علماء میباشند در آخر کتاب خود که بنام فلاح الایمان که بطبع رسیده و من در کتابخانه مدرسه خان بزرگ یزد دیدم شرح احوال خود را مفصلاً نوشته نگاشته .

مطبع
فی ربيع محمدا
تاریخ اتمام نسخها
۱۳۰۸ هـ اوله ایضاً
السائلین و درر اللیال
و عقید الحق و توفیق
الله

۹۰ محمد حسن بن محمد ابراهیم یزدی صاحب مہموم المؤمنین در احوال حضرت موسی بن جعفر
۹۱ ملا حسن علی یزدی کتب ابنہ المسمی بالباقر الاردکانی فی حقہ فی ذیل کتاب کتبا
فی النجف الاشرف ۱۲۰۸ مولیان مقتدی الانام الادریع الاتقی ملا حسن علی یزدی
ولا بنہ محمد باقر منظومہ فی الاصول موجودہ فی مکتبہ ملک تبران و ایضاً حسن علی
بن ملا محمد باقر الاردکانی صاحب کتاب منعم التادمین در مقتل تاریخہ ۱۲۶۱ و احتمال
اتحاد این دو میباشند .

۹۲ سید حسن بن سید مرتضی الیزدی الطباطبائی الحائری المتوفی ۱۳۱۵
مطابق فقرہ ذکرہ فی اول جوامع الاسرار فی معراج الرسول المختار لہ سوانح النعم
کذا فی الذریعہ .

۹۳ شیخ حسن بن شیخ محمد رضا بدایر علماء بزرگ و نام ادخواہد امد و لسیراز
علماء اردکان و امام جماعت سال وفات ۱۳۲۶ .

۹۴ شیخ محمد حسین الفقیہ النجفی الیزدی التفتی بن حاج غلام علی ، در نجف
اشرف

اشرف تحصیل کرده و مفتخر با جازه اجتهاد از سید ^{عظمی} علم نوری و شیخ محمد
کالم خراسانی شده گفته شد که ایشان دائم التَّهجد والنوافل و زیارت عاشورا
بالعن و سلام بوده اند و در آخر عمر و افتادگی مستر بر روز دعوت میکرده بعض
اهل ذکد برای استماع حدیث شریف کساء، مدّة العرساکن تفت و درجه اول
علماء در تفت بودند مع ذلك ثقه ای از ایشان نقل کرد گفتند من دوازده هزار
تومان ارث پدری داشتم همه را فروختم و خرج کردم باقی نماند برای من مدّریک منزل
ابروند اینهم گاهی بسراغ من میآیند که آیا میخواهی بفروشی و هرگونه زحمات اخوند
هم در تفت متحمل شده ام محراب و منبر و نوشتجات سال فوت ۱۳۵۷
مدفن سرده تفت باقی مانده ای از اهل علم ندارد، له کتاب قاطع الوتین
فی رد طائفة الضالة البهائية خذکم الله وهو مطبوع.

۹۵ الحاج شیخ محمد حسین بن ملا علی رضا ندوشنی الاصل کان ابوه من اهل
العلم و بنی فی ندوشن مسجد اربعه قلعة تاریخیه علی ماشاغت المسجد و
رأیته ^{کان} نقل انه مقیم اغلب الاوقات فی ذلك المسجد و کان عالماً زاهداً
ورعاً و كذلك ابیه الاخر ملا محمد ره اما صاحب الترجمة کان من اصحاب سامراء
وله حدة ذهن وقوة نظر ثم جاء الی ایران فی اوائل فتنه العلومة المشروطیه
وسکن طهران و درس فی مدرسته مروی الا انه اتصل بالعلومة و ظهرت منه مقالات
منكرة لما یظهر منه فلیات فی سامراء و کان کثیر الوقیعة بالنسبة الی بعض العلماء

والمراجع الذی خالفوا امرالمشروط وکان ممن حضر مجلس مؤسسان لنقل
السلطة من القاجار الى الفهلوی وکان هو به معه ولذا يعبر عنه ب (ایه التذکر)
وکان قاضیا من قبل السلطان الجائر مشرا کل شهر (۴۰۰ تومان) لکن لم
یتصرف ولم یاخذ منه دینارا ، مات فی سلطنة رضا شاه ودفن فی بعض حرات
شاه عبدالعظیم وله ابنا الشیخ محمد مات وکثر مدتی ، کان رئیس الحزب
الاشترائیة والآن مشغول بالتالیف والتصنیف الطب رأیت بعضه .

۹۶ حسین بن عبدالعلی معروف بملاحسین مؤمن ، خود را در اول کتاب هایش
حنین معرفی میکند اقل غلامان حسین بن علی علیهما السلام حسین بن عبدالعلی ظاهر
ندوشتی الاصل بوده ولفته شد که از رجال بزرگ علم بوده معا صر فتنه علیه شاه .
دو کتاب از او بنظره رسیده هر دو فارسی اول در کتابخانه وزیری بنام فائده العارفین
مشمول برسی مجلس شرح دعاها ی سی روز رمضان کتابیست بزرگ درم مقام فی
ذم الشیطان الخادع در کتابخانه سربز دی و کتابیست کوچک در دفع وسواس ودر
اوست ترجمه مختصر عقد الطها سبی شیخ عبدالصمد والد الشیخ البهائی در برد کتاب
از شیخ احمد زیاده نقل میکند واز او بشیخنا العارف تعمیر میکند واز شیخ جعفر مجتهد و
در کتاب اول از ملا جعفر کرباسی ودر کتاب دوم از اخوند ملا اسماعیل مجتهد و غیر هم
من الاعلام قال فی المائده فی اخره شیخ جعفر مجتهد باین مضمون میفرمود که ایها الناس
مرضی در کارشما ی بینم که نمیدانم ان چه چیز است می بینم پنج تومان خمس و زکاة نمیدانم

باب الحاء

۶۹

وده تومان خرج ضیافت و مهمانی میلیند و پنجاه هزار (پنج ریال) حق مردم را نمیدهد
 و ده هزار (ده ریال) خرج اب انبار و مسجد میلیند و پنج شاهی فطره نمیدهد
 و ده شاهی بروضه خوان میدهد که برای شماروضه بخواند و ماسد اینها نمیدانم
 از چه راهست شاید از ان راه باشد که اینها بریا و سمعه اقرب است و نفس شما
 بریا و سمعه مایل تر است و گاهی آدمی خیال میکند که صفات ردیده را از خود
 دفع کرده است و وقتی بتطردقت نظر میکند و خود را تجربه نماید و نفس را امتحان نماید
 خواهند یافت که این صفا بالمره برطرف نشده اند انتهی و این فیرومن حسین
 یزدی معاصر شاه عباس است

۹۷ میرزا محمد حسین الشریف الیزدی الشورکی المعتمد لملقب صدر الفقهاء بن محمد
 باقر له مطبوعه في الفقه موجود في مكتبه الوزيری من باب الإحارة الى اخر الفقه
 مخطوط بخط مزین بتقریحات و تصدیقات باجتهاده من اعلام اصفهان مثل
 الشيخ محمد باقر فشارکی و آقا نجفی راحیه الشیخ محمد علی و غیرهم کان ره سالن فی قریه
 فیروز آباد مبدء مصدر الامور عامه الناس.

۹۸ امیر اسید حسین بن سید حسن بن میرزا سلیمان جد او از علماء بزرگ بوده
 صاحب ترجمه از علماء و طرفا و دارای کتاب قدرت و نفوذ بوده با حکام و اعیان ارتباط
 تام داشته در مدرس مدرسه خان که شان اهل بلد است تدریس میکرد و او را
 لطائف کلامی بوده و با ابناء نوع خود تراغ و شملش داشته بالخصوص شیخ محمد تقی
 بن

باب الحاح

۷۰

بن شیخ محمد حسن و برادرش شیخ جعفر و الحرب بینهما سجال گاه بی این غالب
 میشد و گاه بی آن، شیخ محمد جعفر دو بار و بار از یزد تبعید و یکبار از طرف حکومت مضر
 و گاه بی امیرزاسید حسین بواسطه توهینی که از شیخ جعفر دید بود از شهر بیرون رفت
 تا دوفرسخی و او را برگردانیدند مرحوم امیرزاسید حسین علاقه مفراطی با قاضی عزادار سید
 الشهید علیه السلام داشت مثل جدش همیشه سوار بر الاغ سفیدی میشد بلکه نو که
 او الاغ را بدست گرفته جلوی برد در کوچه و بازار تا اهل بازار بداند که اقامه میاید
 و مرهباتی تعظیم با شنید در سال ۱۲۲۱ مرحوم شد و در امام زاده جعفر به خاک
 سپرده شد حکایت کرد ما را شیخ علی ربیع غیر متهم فی قوله ابن شیخ محمد رضا عن
 ابیه و عن السید یحیی الموسوی باینکه شیخ محمد تقی بن شیخ محمد حسن مقدماقی فرام
 آورد و بن امیرزاسید علی مدرس بن حاج میرزا علی رضا را مشوش کرد بر علیه امیر
 سید حسین میرزا ملقب بسلاطان العلماء صاحب ترجمه فوق و بالا خوه چند فقر
 عدول منهم شیخ نجشعلی شهادت دادند که صاحب ترجمه در بالای منبر کلمات کفر امیر
 از او صادر شده و مثلا در خیل ابیه و ذالنون از ذهب مغاضبا لفته (آیونس خطو
 شد که رفتی) و تطیر این کلمات توهینی با امام حسین علیه السلام نموده و باین جهت مرحوم
 امیرزاسید علی حکم بکفر امیرزاسید حسین داده کتاب و شفاها بالای منبر این حکم
 را شیخ محمد تقی بهشایزاده جلال الدوله میرساند و او را مخفی میکند و بدیدن آسید
 یحیی موسوی را دی که ازش می رود که در مزرعه اخوند ملا اسماعیل بودند و تقاضای باز

درآمدی
 داشتند مرحوم
 سلطان العلماء
 حاج میرزا سید علی
 از علماء یزد و عجمه
 مات العلم
 عن بینه

دید می کنند و در باز دید (ظایر شاه اباد بوده) و صرف ناهار از گوشت شکار
 برای آنکه حلال باشد حکم تکفیر را با سید یحیی ارائه میدهند و از ایشان هم
 امضا میگیرد و مطلب اشکار میشود امیرزا سید حسین که در تابستان بقریه بید
 حوید میرفت خائف ترقت لشهر میاید و کار بر او دشوار میشود و بالاخره مشار
 الیه متوسل با شیخ محمد رضا بن حاج میرزا عبدالحسین پدر شیخ علی راوی گزاش میشود
 ایشان گاهی با میرزا سید علی تماس میگیرد و گاهی با سید یحیی و البته گاهی با شاه
 زاده جلال الدوله امیرزا سید علی میفرماید این مرتد فطری است و توبه او ترد
 من قبول نیست و لا محصوم اسید یحیی میفرماید ترد من پذیرفته است مجلس فراهم
 میشود از میرزا سید علی و اسید یحیی شهودی شهادت میدهند که سلطانات
 العلماء توبه کرده اسید یحیی حکم باسلام او میکنند و امیرزا سید علی میفرماید امضیت
 هذا الحكم باین ترتیب تا اندازه ای جبران میشود، شیخ علی نقل کرده اسید یحیی
 فرموده بودند در این قضیه حلال الدوله حاکم یزد بن ظل السلطان بن ناصر الدین شاه
 چهارده هزار تومان ان روز از سلطان العلماء گرفت و شیخ محمد تقی هم دانه طاعون
 بگرفت و زرد و مرد

اقول قضیه تکفیر و توبه بنحوا اجمال از قضایای متواتره حتی است بارها محصوم پدر میرزا

۹۹ حاج سید حسین بن حاج سید محمد باقر بن حاج میرزا زین العابدین خریج

نصف معتمد ساکن محله قلعه کهنه از علماء بزرگ طائفه مدرسیه دارای امامت

ومجلس درس تولد سنة ١٢٩٥ هـ فوت سنة ١٣٢١ هـ ملحق جوي هرهر لسيري داشتند بنام
 سيد مهدي از علماء مشهوريه سيبويه وموتة انقرض العلم من بليتة
 ١. الشيخ الاجل العلامة المولى حسين بن محمد اسماعيل الاردكاني الحائري كان عالماً
 جليلاً مرجعاً للتقليد خرج من مجلسه جماعة من المجتهدين العظام مثل العلامة
 الجليل الميرزا محمد تقى الشيرازي والسيد الاجل السيد محمد الاصفهانى والسيد
 حسن الكشيري والميرزا مهدي الشيرازي وغيرهم وله الرواية عن عمه الفاضل المولى
 محمد تقى الاردكاني المتوفى سنة ١٢٦٧ هـ تربل تهران والمدرس هناك بمدرسة خان من
 السيد الاجل حجة الاسلام الرشتي الاسكلاصفهانى وللمولى الاردكاني تصانيف
 في الطهارة والصلوة والمآجر وغير ذلك توفي بكرة سنة ١٢٠٢ هـ ودفن بمقبرة
 استاده صاحب الضوابط انتهى ما نقلنا عن اللقي ^{اللتقى} واللقاب للمعد القمى ر
 اقوال من تلامذته الميرزا سيد علي الحائري النردى والميرزا سيد علي المدرس النردى
 ومنهم الحاج ميرزا محمد حسين الشهرستاني بن علي الموسوي صاحب كتاب عناصر
 المتين في شرح معضلات القوانين قاره انى كنت طالبا منتهى الطلب لتحصيل
 علم الادب . فرايت العدول عنها اخرى الى الاصول تارة والافقه اخرى
 سيما علم الاصول فان به يحصل الفوز الى المأمول فطلبت من له فيه يد عويل بحيث
 يستفي العليل ويردى الغليل فهديني الله بفارس التوفيق الى سواء الطريق الى
 حياى الاستاد الفاضل والعالم العامل ابو الفضائل والفواضل والجبر الوحيد

والمتبحر الوحيد الفريد الذي كلامه في كل اذن عين وفي كل عين لحيي سمي حدي وا
السطحين المولى الاردكاني محمد حسين ادام الله اياما توفيقه مدي الزمان
واقام له انعام تايداته فان المنان فقرئت عليه الكتاب الانيف والمصنف
الشريف قوانين الاصول انتهى

اقول وقد سمعنا ان اكثر تلمذه كان عند عمه الشيخ محمد تقي وقد تقدم ذكره وورد
كربلا مجتهدا وله صفات فاضله من الاعراض عن الدنيا وشهريتها وما به يرجع
اليها وله بالشطيم (كشيدن سبيل) ومن احسن ما اهدى اليه الشطب عنه
كثير منها ويظهر من لحيته البيضاء اثر الدخان للثرة شربه وابدله اخر عمره بالسيگار
ومن هذا فشا شرب السيگار بين اهل العلم وقد نقل بعض الثقة من قومه ان
بعض الدينيين بكربلا كان فيما بارسال الاستفتاءات الى سامرا بمحض الميرزا
الشرقي وكان هذا دأبه فاشار اليه الميرزا ارجع الى الفاضل وانت تحضر
فابي الفاضل وقال لغانا الميرزا مؤنة المرجعية ولا يناسب شق عصاه انتهى
وقيل ولد سنة ١٢٣٥هـ والدة اعلم ثم اعلم انه هو المشهور بالفاضل الاردكاني وبيته فريق
في العلم فان اخوند ملا اسماعيل العقداي خال والده وقمته محمد تقي وقد تقدم و
خاله سيده محمد بن حاج ميرزا جعفر الغير ذلك

والفاضل الاردكاني الاخر الحاج محمد علي بن حاج محمد حسن وسياتي ذكره و
العالم الفاضل عين علماء اردكان اليوم سيده روح الله الغامتي ابن الحاج سيده
محمد

الحاج محمد تقي
الفاضل الاردكاني
المتبحر الوحيد
الفريد الذي
كلامه في كل
اذن عين وفي
كل عين لحيي
سمي حدي

محمد رضا دادام الله توفيقه ملتبه مدرسه اردكان باسم الفاضل الاردكاني خلوه الله
 ۱۱ حاج ميرزا سيد حسين دامق بن سيد يحيى فدائي عاده از مراتب علمي در زهد
 و پارسائي نيز شخص مسلم بوده تحصيلاتش بيشتر در اصفهان و هم سالها در يزد
 اشتغال بامر تدريس داشته ما ميتوانيم اين عالم عالم مقام را در ديف عرفاي
 شيعه بشماريم و از اين سلسله است عارف كامل ابو علي سيد احمد متولد ۱۲۷۸
 در يزد وفات ۱۳۱۳ اصفهان تحت فولاد

و اما آقاي صاحب ترجمه در سال ۱۳۰۷ در يزد وفات و در جوي هر هر مد فون گرديد
 تدريك مقبره اخوند كرباسي، بعضي از نصايح و مواعظ الايشان را بساگرد هاشيان
 تا صفحه سيم كتاب كشف الحقائق غلطى كذا بجان وزيرى موجود است، صفحه ۱۸۱
 مي نويسد الايشان از مستغلات شخصي رزري ۳ ريال (قوان) در آمد داشتند
 يازن و دولسرويك دختر از ان جمله ساله و قران در يال (براي مدل برف روي
 مدل خود معين كرده بود سپس بعد از اين قرا داد خود برف روي خانه مصدي
 ميشد و ۹ ريال را بفقراء ميداد و از اخاس و اجرت قباله جات و هدايا نيمه را
 بفقراء ميداد كرامت مرحوم دامق

و هم در ان صفحه كتاب مي نويسد در سال ۱۳۰۷ حكومت اقبال الملك شخصي
 را با اتهام شرايت حبس كرده بود دامق و ساطت ميكنند نتيجه نميدهد پس از
 مذاكرات بسيار دامق باقبال ميكنند حالا كه قول من را در بني تقصيري او در سا^{طت}
 من

من را نمی پذیرد قول بده و ساطت هیچکس را در باره او قبول نکنی حتی شاه اگر
 و ساطت کند اقبال خنده کرد و گفت قول دادم و امق فرمود پس اجازه بده
 دهائی در اب بسویم و باو بدم درزند ان بخورد اجازه داد و امق گفت لفته ال محمد حق
 است ، فوری به پیش سید جواد گفت برو از منزل کاسه ابی بیاور و چیزی نوش
 و در اب شست و بدست پیشش داد و گفت برو درزند ان و بده بغدا بخورد بعد از
 اتمام کار هنوز و امق از مرکز حکومت خارج نشده بود تلکرافت آمد از ناظر الدین شاه
 که محض سلامتی شاه که از راه فرنگستان دارد بیم زند اینها را خلاص کنید -
 تخلف کننده مورد سخط و غضب است و از همین ساعت از حکومت معزول ^{است}
 ۱۰۲ سید حین بن حاج سید علی رضا حینی بد را ایشان شغل حیت سازی ^{داشته}
 و چهل و یکبار بکر بلا مشرف شده توضیحا اینکه شغل حیت سازی عبارت از
 ان بود که پارچه های کرباسی را با قالیهای نقشی خوبی نقش میزدند و بدیستربه
 مصرف لحاف و کاپی پرده میرسید و این شغل بسیاری از کسبه بود، صاحب ترجمه
 مدرس لقب داشت اما از طائفه مدرسیه طلبا طبائی نبودند و بالیشان باغ ^{کندی}
 میلفتند و چون در محله باغ گندم منزل داشتند و در مسجد ^{میت} ان محله اما داشتند
 سالیان دراز یعنی ۴۰ سال و همیشه صبحها در مسجد تفسیر میلفتند و اول
 وقت نماز میخواندند بعد از بهره برداری از اسبابید نیز که خود فرمود رسایل شیخ انصاری
 را خدمت امیرزا محمد بن حاج میرزا علی اکبر مصداقی خواندم ، مشورت شدند بکر بلا

باب الحاء

و در آنجا چند سال تحصیل کردند در مدرسه حسن خان. سپس مشرف شدند
 نجف در محضر اسید محمد کالم یزدی بکسب علم فقه و اصول مشغول و بعد از
 اخذ اجازه اجتهاد مراجعت پیزد و سپس مراجعت بنجف کرده شش سال
 دیگر مشغول تحصیل بودند و باز مراجعت پیزد و سالیان دراز مشغول تدریس
 و وظائف روحانیت بودند و از علماء و مجتهدین مشهور شهرستان یزد بشمار
 میآمدند و بعد از نود و شش سالگی در ۱۳۶۶ هجری بدرود حیات گفت و در بقعه جنب
 امام زاده جعفر جنب قبر مرحوم حاج میرزا اسید علی بن حاج میرزا صادق نجف سپرده
 شد. مشارالیه ردی ننومند و بلند بالا و قانع و صابر و متوجه بود از سوانح
 زندگی ایشان که خود برای من نقل فرمودند انستکه له مدة العمر بستر الحاف
 و خوابیدند و فقط برای خوابیدن تکیه میکردند فرمودند يك لعاف بدم
 نجف و نویس اوردم. تا آخر تمام اعضاء ایشان سالم و بدون عینک خط
 میخواندند هنوز اثر پینه مرفق در اکثر اثر کثرت مطالعه ظاهر بود و از قناعت
 ایشان و اقتصاد در معیشت نیز حکایتها نقل میشود و دیده شده از انجمله
 روزی عیال ایشان شکایت میکرد بچه ها از ابلوشت سیر شدند خوشت
 بجز در بستر بی تبدیل شود فرمودند سهل است چند روزی از ابلوشت هم جلو
 گیری کردند تا در دفعه بچه ها بهمان ابلوشت راضی شدند له علی حق رحمة الله علیه
 هو مبتدئ العلم و منتهاه فی الرضعات من ابی عمر الانما طی قال سمعت الجنید

يقول ملا رایت اعبد من السرى السقطلى انت عليه ثمان وتسعون سنه ما روى
مضطجعا الا فى علة الموت

۱۰۳ حاج ملا حسین بن عبد العلم مشهور بجای اخوند عرب هجم بجهت آنکه در
منبر متون عربی را میخوانده بعد فارسی ترجمه میکرد. تحصیل کرده عتبات در سال
صاحب تصدیق اجتهاد سن متجاوز از سیف تا دسال مدفون در جوی هرهر با محمد
خان واکه مهمترین حکام یزد بوده ارتباط داشته رضاینها در مسجد جنب فرمانداری
موقوفه میگردد و بشمهای جمعه محمد خان او را بیاباغ خان که از محدثات خود او بوده
برده. شب فوت حاج ملا حسین خواب دیدند مرده ها از قبر بیرون آمده با
جراغ فانوس باستقبال حاجی اخوند میایند فوت ایشان ۱۲۹۹ هـ فرزند ایشان
بنام ملا محمد ابراهیم از اهل علم و مانند پدر در محله فهادان متزل و مشغول محراب
و منبر بالمال قدس و تقوی و ۱۳۲۹ هـ درود حیات گفته و فرزند ایشان پیر مردی است
متجاوز از نود سال بنام حاج شیخ عبدالحسین فجمین عالم صالح بلکه اصلح مشغول
محراب و منبر و ظایر این صاحب ترجمه غیر از حسین بن عبد علی سابق الذکر است
۱۰۴ حاج حسین یزدی له شرح خلاصه الحساب عربی کتبه بامر الشیخ البهائی
موجود فی مکتبه الوزیری

۱۰۵ حسین بن جعفر موسی یزدی شیخی مسلک بوده کتبی چند دارد فارسی در مسلک
عرفان خالص از تحقیق و کتاب مهات الائمة کتابخانه وزیری

باب الحاء

۱۰۶ محمد حسین بن حاج عبدالرحیم الیزدی له ابواب النجاة فارسی فی الموائع والملا
مختصر تم سنه ۱۲۸۵ والظاهر انه بخط مکتبه الموزیری

۱۰۷ سید حسین ازغندی (ازغند از نواحی تربت حیدریه است) از علماء یزد بود
و بقضاوت اشتغال داشته از ادشکایت شده بپیش حجه الاسلام رشتی
باین شعر ای حجه الاسلام بر اسلام تو میسند لا دیوانه قضا در کف دیوانه ازغند
بعض از علماء نقل کرد از پدرش که بر رادی عادل و سرتق بودند که در زمان قحطی ۱۲۸۸
زنی لیسریچ ای را کشته بود و العیاذ بالله از گوشت او استفاده کرده بود ترد ازغندی
ثابت شده بود حکم کرده بوده است ان زن را در حوال گز آرند و از تلبیه مید ان
امیر حقیماق پرت کنند و باین وسیله او را کشتند.

لیرش سید ابوالقاسم از علماء و حکمی مشرب بوده و بالجمله از احفاد او کسی وارد
علوم دینی نیست بلکه لفته میشود بعض احفاد او از دین منحرف شده اند و خود بالله
حکایت کرد ما را اعلم افضل ادرع امیر سید علی محمد کازرونی دام طله از پدرش عالم عادل
تاجر سید محمد که در سال مجاء ۱۲۸۸ سنه نرخ گندم در یزد هر من شاه (شش کیلو)
بدوازده ریال رسیده بود مرحوم حاج حسینعلی عرب ره که از عدول و خیار تجار بود
و صاحب صدقات جاریات میباشند گندم را بنانو اها پر من ۳۰ ریال میزد و خت
راوی لفت روزی نانوائی بیدر من لفت یعنی سید محمد سابق الذکر و لفت سواد
سویده که حاجی حسینعلی عرب صد من گندم بمن بفروشد یک من یک تومان

باب الحاء

۷۹

یعنی ده ریال مرحوم حاج حسینعلی در جواب گفته بود من بنا دارم بهر نانوائی بخصه ^{شخصی} بدیم بقیت ۵۳ چون شما واسطه شده اید به رفیق شما صد من میدهم اما حاضر نیستم از ۵۳ بیشتر بفروشم من سبب خون و مرگ مردم بیچاره غیسوم نظیر این حکایت کردند جماعتی منم پیر مرد ثقه متورع حاج مهدی مرشد از پدرش آعلی مرشد سفی سهور روزگار که رسم هاتم طائی رازنده کرده بود که گندم در یزد سال ۱۳۲۷

قحطی حینک بین الملل اول رسید بهریک من (شش لیلو) ۱۱ ریال بدیم گندمی از رفسنجان وارد کرد یکمن یک تومان یا یکتومان و ده شایبی یعنی ۱۰/۵ ریال بر چه تجارت دید گندم اصرار کردند که این بفروشد حاضر نشد و از سخاوت او حکایتها نقل میشود و با وجود آنکه از تجارتهم بود مستطیع نشده بود فطوبی لهم حسن ماب
۱۰۱ سید حسین بن سید حیدر الحسینی الیزدی صاحب تحفه البنی در تاریخ بغیر

صلی الله علیه و آله ظاهرا فارسی متعلق بقرن سیزدهم است کتابخانه وزیری

۱۰۴ ملا محمد حسین یزدی بن حسین بن احمد الکاتب الیزدی علی ما نسب نفسه کتاب یوسفیه در شرح احوال حضرت یوسف علیه السلام دارد فارسی اتمامه ۱۲۶۳ کتابخانه وزیری.

۱۱۰ حاج ملا حسین بن ملا محمد ابراهیم که قریب صد و پنجاه سال قبل در قدیم بیده -

میبید میریسته و دوره تحصیلات^ت آن مرحوم در یزد چند سائیم^ت در عیبات عالیا بوده و

لپس از مراجعت در بیده اقامه نموده و مدت عمر ایشان بیشتاد سال

۱۱۱ سید حسین بافتی دانشمندی است که در بعض از کتب نامی دارد و از شارحان

شیخ

باب الحاء

۸۰

شیخ احمد احسانی است منقول از آئینه دانشوران تألیف سید علی رضا یزدی.
 ۱۱۲ اخوند ملا محمد حسین بن حاج ملا محمد باقر پدر اوز علماء و نام او گشت
 مشارالیه در یزد تحصیل کرده سپس بهرایی برادر بزرگتر خود ملا محمد حسن باصفهان
 رفته و تردد اساتید استفادة کرده و باخذ اجازات نائل شده و بمن اجازه بالروایه
 و صدقه بالا جهاد مع ثناء بلیغ فی حقّه و حقّ ابیه محمد باقر بن زین العابدین
 الموسوی بن حاج امیر زین العابدین بن سید ابی القاسم الخونساری تاریخ ^{حاز} ۱۲۹۸
 ۱۲۹۸ هـ ثمّ رجع الی یزد و اشتغل بامر الناس سیما القضاة و التدیس و کتابة
 السجلات ما خلا الامامة کابیه و توطن فی جنب منزل ابیه فی دار واسعة و کان
 معظما مبعلا عن الناس یرضون عنه رضی الله عنه و ارتحل لاجوار الله ۱۳۴۸ هـ
 و دفن بجوی هر عمره تجاوز عن السبعین و کان یغط الناس فی مسجد الحجة
 ایام رمضان بجمع قلیل وراثته عن ابیه و خلف ابناء منهم الشیخ جلال الشیخ احمد
 وقد مضی ذکرهما

۱۱۳ سید حسین کاظم یزدی اثری که از او در دست است رساله قضا و قد رفا سی
 است که در سال ۱۲۸۰ نوشته شده کتابخانه ملک تهران

۱۱۴ محمد حسین بن احمد بن محمد بن سمیع الیزدی مؤلف کتاب تحفة الودی است که
 در بیان شرح نامه امیرالمؤمنین علیه السلام بمالك اشتر نوشته و در سال ۱۲۲۷ تمام
 شده کتابخانه ملک

۱۱۵ ملا محمد حسین بن محمد حسن البفردی یزدی صاحب شواهد ضیا کتابخانه ملک

۱۱۶ ملا محمد حسین بافقی یزدی صاحب کتاب تحفة الحسینیة فی الاحکام الشرعیة

عربی بخط مصنف موزه ۱۲۸۱ کتابخانه و معلوم باشد ما بر چه از کتابخانه ملک

اسم می بریم از روی اینته دانشوران سید علی رضا ریحان یزدی میباشند و در کتابخانه

ایة الله مرعشی نجفی در رقم نیز نسخه ای بلست

۱۱۷ ملا محمد حسین یزدی از علماء بزرگ زمان فتحعلیشاه حکایت منقول از تاریخ

یزد بقلم احمد طایری که از یاداشتهای پدرش شیخ عبد الغفور راجع بوقایع یزد صحبت

می کند در ۱۲۲۲ شاه خلیل الله فرزند سید ابوالحسن خان که از سادات اسمعیلیه بوده

سمت امامت بر حاکمیت نامبرده داشت یزد مسافرت نموده و دو سال توقف نمود

روزی اتفاق افتاد که یک دوش از ملازمان شاه خلیل الله در بازار ابل حرفت منازل

کردند مضروبین شکایت بمیرزا جعفر صدر الممالک که یکی از اعیان یزد بود بردند صدر

الممالک با حضار ملازمان شاه خلیل الله حکم داد ملازمان پراستناک شده بسرای شاه

پناهند شدند ملا محمد حسین که در زمره علماء بود با جماعتی از بازارها اینک سرای

شاه خلیل الله کردند او سنگربندی کرده دفاع نمود و بالاخره شاه خلیل الله با دو

یاسته تن از ملازمان کشته شدند حاجی محمد زمان خان فرزند حاجی محمد حسین خان

نظام الدوله که حاکم یزد بود ملا محمد حسین و جمعی از پیراهانش را توقیف نمود و هشت

حال بفتحعلیشاه نوشت شاه دستور داد که ملا محمد حسین و صدر الممالک و جمعی

دیگر

دید از مرتکبین قتل تحت الحفظ روانه تهران گشت پس از رسیدن بتهران ملا
محمد حسین را بزند آن برده در زنجیر کشیدند و بعد از زدن چوب فراوان بشفاعت
نظام الدوله مستخلص شد و از صد الممالک و سایر مرتکبین جریمه ای بعنوان دیه
گرفتند و عموماً بیزد مراجعت کردند اقول عین قضیه را محمد جعفر منشی در تاریخ نقل
میکند با شرح مبسوط تری و میگوید ملا محمد حسین بعد از آن بهج و در مراجعت
بعثات رفت در انجاماندامرحوم شد و بر چه محمد و میزرا بمکاتبات اصرار کرد بیزد
باز گردد میسر نشد و می نویسد محمد زمان خان و پدرش هم بنبکیت گرفتار شدند و
نیز در بعض تواریخ مثل منتخب التواریخ حاجی ملاهاشم خراسانی مذکور است که
فتحعلیشاه حضرت رسول را در خواب دید که پایشان را بدستمال بسته اند و
فرمودند در اثر ضربتی است که بیای ملا محمد حسین وارد اوردی و الله اعلم.

۱۱۸ الحاج شیخ محمد حسین بن حاج ملا حسن گروفرامزری یزدی، پدرایشان از علماء
و در سفر گردید و در اصفهان محوم شد، مشارالیه برادی داشته بزرگتر از خود بنام حاج
ملا علی البرنجار میخواست برادر را بنجاری وادارد از دست او پیاده فرار کرده و بکربلا
رفته چهارده سال تحصیل کرده با ضیق معیشت فوق العاده و با خدا اجازه فوق
العاده و با خدا اجازه اجتهاد از فاضل اردکانی و سید محمد کاظم نائلی شده، بیزد
آمده و کسی از اجازه ایشان آگاه نبوده مگر بعد از فوت ایشان که فرزندان
ایشان دیده اند مشارالیه سالیان دراز در یزد بامامت در مسجد محد نظر کرده
مشغول

باب الحاء

مُشغول و از اساتید اهل منبر محسوب میشدند بعد از ۱۳۰ سال رسالت

۱۳۵۰ برعت حق پیوست و در جوی هر هر مد فون شد. برای ایشان الطاب

کلام و لطائف حکایاتی است، از ایشان نقلست که شخصی مدتی از من التماس

میکرد که دعائکم مسافرین سالماً بر گردند روزی پرسیدم مگر شما مسافری دارید

که مانی شناسیم گفت بلی جفت کیوتری از من مدتیست رفته و برگشته

سیر بزرگ ایشان حاج شیخ محمد حسن جالشین ایشان در امامت و حفظ بعد از نود

ساللی ۱۳۹۴ هجری شمسی شد و جالشین از اهل علم ندارد

۱۱۹ حاج میر سید محمد حسین بن علی الغفور اهل محمود آباد حومه شهر نیرد صد و پنجاه

سال پیش تقریباً روزگار آورده و دارای کتابخانه مهی بوده و کتب زیادی وقف

کرده از درامه موقوفات، چند عدد از آن در کتابخانه سریردی در نیرد

موجود است.

۱۲۰ قاضی میر حسین میبدی بن خواجه معین الدین علی وزیر از شالردان ملاجلا

دوانی صاحب شرح بدایه میبدی و شرح دیوان امیر المؤمنین علیه السلام نسخه ای

از دیوان که در سال ۱۹۴۴ نوشته شده در کتابخانه ملک تهران موجود و هم کتاب

جامع المنشآت او در کتابخانه ملک هست پدرش وزیر نیرد بوده و خودش

قاضی نیرد حکایتی از او با شرح احوال او در جامع میبدی هست و فالتش او ائیل

سلطنت شاه اسماعیل صفوی، اینند دانشوران.

بارالها

٨٤

١٢١ السيد حسين الحائري اليزدي الطباطبائي بن رضى . قال آية الله
السيد شهاب الدين المرعشي في حقه العلامة وهو صاحب كتاب الرق المنشور
في تفسير آية النور وقيل في حقه ايضا فخر الواعظين قدوة العلماء الربانيين -
ادام الله ايام افاضاته وقال في حق نفسه حسين الطباطبائي اليزدي اصلا و^{لبحق}
مدفنا ان شاء ربي وهو الذي قرظ كتاب نجوم السما، وتاريخ التقرظ ١٢٩٦

١٢٢ السيد حيدر بن السيد حسين بن سيد علي ذكر في الفضل القدسي وقال
بحر العلوم ربه في حقه على ما في نجوم السما، وكان ممن جده الطلب وبذل الجهد في تحصيل
هذا المطلب وفاز بسعادة في العلم والعمل وحاز منها الخط الاموال والعمل ولدنا السيد
الحسين بن السيد العالم الفاضل الاديب الاريب ذو الفطنة الوفاة والقرينة
النقادة والاخلاق الكريمة والفطرة المستقيمة الاغرا الاغرا السيد حيدر بن السيد
حسين بن السيد علي الموسوي صلا ونسبا واليزدي مسلنا ومنسبا وفقه الله تعالى
للعروج الى اعلا معارج العلماء والارتقاء الى اقصى مدارج الفقهاء العرفاء وقد استجاني
عبدا ن قرأ على شطر اوافيا من الحديث والفقه وغيرها قراءة بحث وتحقيق وتمعن
وتدقيق قد كشفت عن لطرد دقيق وفهم صائب رشيق وانه بالاجازة حقيق فاجرب
اسعد الدرجة وضاعت كده وجدته ان يروي عن الكتب الاربعه انتهى بقدر الحاح

١٢٣ سيد حيدر بن سيد مرتضى الحسيني اليزدي المشهور بجمعي (تخود برين)
صاحب كتاب يوسفية ومختارنا مع شرح انتقام از قتل سيد الشهداء عليه السلام

حرف الخاء والراء

۱۵

در تاریخ تألیف ۱۲۶۶ هجری و باید دانست که در نجوم السماء سید حیدر یزدی بدون نسبت
بپدر نام می برد و میگوید از فقهای و معاصر محمد شاه قاجار و اخوند ملا اسماعیل عقدی
است و نیز در بعضی مجامع یکی از علماء بزرگ که در وقت بودن شیخ احمد احسانی
در یزد بودند آقای اسید حیدر نام می برد

حرف الخاء

۱۲۳۴ هجری خسرو شاه یزدی متخلص بنامی و ملقب بقطب الدین صاحب خلاصه الحساب
که در سال ۹۴۶ هجری تألیف کرده است و در اخوان قصیده ای در مدح شاه نعمت الله
یزدی مشهور به باقی نواده شاه نعمت الله کرمانی سروده معاصر شاه طهماسب
صفویه بوده است از فهرست رضوی.

حرف الراء

۱۲۵ هجری حاج سید محمد رضا بن حاج سید اسمعیل پدرشان از علماء نامشنا گزشت
اما مشارالیه بعد از تحصیلات اردکان باصفهان رفته و از شالردهای شیخ انصاری
مرتضی ریزی بوده اند و هو اول من نشر کلمات الشیخ الانصاری باصفهان و نیز
حدیث مرحوم الشیخ محمد باقر فشارکی صاحب عنوان الکلام تلخیص کرده و از انها
اجازه اجتهاد دریافت سپس مراجعت باردکان کرد و چهل سال تقریباً بامام
ورق و فتق امروز تدریس گذرانیده و دختر مرحوم آقا محمد بن عبدالکریم که نام
ایشان خواهد آمد بهسری اختیار کرده و در سال ۱۳۵۷ در ۷۲ سالگی در

اردکان درگذشت و مدفون شد و از بركات وجود اين مرد سلاله اى ميباشند
 علم و خير عين علماء اردکان متشاء اثر و مثير شرفيه خصال الخير حاج سيد روح
 الله خاتمي حياه الله .

۱۲۶ شيخ محمد رضا فرزندان حاج سيد محمد الحسين در يزد و اصفهان و نجف تعصيل
 كرده صاحب اجازه اجتهاد از علماء اصفهان و حاج شيخ فضل الله نوري در يزد چندين
 سال بر مسند قضاوت و تدريس و امامت و حفظ مستقر و بعد از ۵۴ سال زنگي
 در سال ۱۳۳۶ كه سال ديباقي در يزد بود از دنيا رفتند و اولادهاي كه دوتاي
 آنها اهل علم بودند بنام شيخ محمد و شيخ علي باقي كه اردند و مخفي نماند پدريشان هم از
 علماء بودند و نامشان خواهد آمد انشاء الله .

بنیاد محقق طباطبائی
 نسخه ع/ ۲۱۲

۱۲۷ رضابن فتح الله اليزدي له رساله رد الشمس ظاهر اشني مسلك بوده تاريخ
 او اخرون سيزدهم بوده كتابخانه وزيری

۱۲۸ محمد رضابن محمد هاشم اليزدي رساله دارد در اوزان شرعيه و طبيه تماما بحوال
 ترسيم شده حيلي عجيب دال بر مهارت فوق العاده است ، ظاهر تاريخ اتمام
 رساله ۱۲۵۷ هـ ميباشند كتابخانه وزيری .

۱۲۹ الشيخ محمد رضابن عبد الله اليزدي الاردكاني كان من كبار العلماء تلمذ على الحاج
 ملا جعفر آبادي (فارسي) و علي اخوند ملا حسيني علي تويسركاني باصفهان و هما من
 الاعلام و سكن اصفهان و له مجلس درس و من تصنيفاته الموجوده المخطوطه عند

حرف الزاء

۸۶

المجمعین بیزد عشرين مجلد فی الفقہ والاصول رأیت واحدا منها یدل علی کمال
اجتهاده وتاریخ اتمامه ۱۲۷۴ والحاج مرتضی الارדکانی الاصفهانی وهو من
العلماء فی العصر من اسباط

۱۳۰ حاجی رجبعلیا اردالشند ان عمده محمد و میرزا ابن فتحعلیشاه وظایرادر مدرس
ایک شایزاده مذکور بنام اشرفیه ساخته بوده مدرس بوده و شاکردی داربنام
زین العابدین محمد علی الیزدی . حنی از او تمجید میکند رجبعلی از طرفداران
شیخ احمد احسانی و مذاق عرفانی و دارای رسائلی در این باره هست که شیخ احمد
را امام الکبیر خوانده .

حرف الزاء

۱۳۱ اخوند زین العابدین فقد اتی صاحب قضاوت و تد ریس در مدرسه دوشنبه
(معسنیه) تردد اول بسیاری از علماء تحصیل کردند از انجمله مرحوم آیه الله اسید
محمد کاظم مرجع تقلید . اولاد ایشان کسی از اهل علم نیست و با فلاس روزگار
گذرانیدند مرحوم اخوند مذکور بسیار در مراقعات قسم میدادند ، مرحوم
فانی در کتاب فلاح الایمان در بیان اساتید خود گفته و اما من تلمذت عنده
فی الفقہ والاصول من السطح والخارج و کان حقہ علی الثراء اعظم من کل اساتیدی
هو الشیخ الاعظم والفقیه الافخم والبر الا از خرد و النفس القدسیه والسجیه المملکة
شیخ العلماء الاعلام الی ان قال اخوند ملا زین العابدین العبدانی الیزدی الی

حرف السنين

۸۸

ان قال فهو كثر فحقى ودر فير مرقى وخصائصه تستدعى رسالة عليه حدة
 ۱۳۲۲ الشيخ ميرزا محمد رضا كرم انشايي فرزند اخوند ملا مهرى پدرشان از علماء
 بزرگ و مشارالیه از تلامذه شيخ انصاري ره و از بزرگان علماء يزد بشمارى امله باحكام
 ارتباط كامل داشته و يزد ارأى حوزه تدريس و بامامت مسجد حطيره (روضه محليه)
 نائل شده وفات ایشان ۱۳۲۸ و فرزند ایشان ابل علم منهم ابو طالب قد مضى

حرف السنين

۱۳۳۳ ميرزا سليمان الطبا طبائى النائينى اليزدى المسكن والخاصه كان من
 اجلاء علماء هذه الاواخر فى دار العبادة يزد مرجعا للعلم والخاص تلمذ على ملا
 اسماعيل العقداين والشيخ جعفر الكبير ايام تروله يزد على ما فى الروضات ورو على
 مولد قبله لى وكذا فى الروضات انه يقيم النياحة على ابي عبد الحسين عليه السلام
 ايام العزاء وليست على نفسه ابواب التمتع ويقرأ المصيبة بنفسه على المنبر
 وربما غشى عليه من شدة الحزن ويطعم الناس ويخدم ايام عاشوراء -
 يرفع العامة عن رأسه ويحل عقود قبانه ايضا كان قليل التصنيف ولم يبق منه
 اثر الا صوميه كتبها باهتمام بعض الامراء قيل له بم بلغت ما بلغت مع انه لا
 يعرف لك استاد ما عرف قال انما حصل لي بالتدريس لا بالتدريس توفي ۱۳۵۲
 ودفن في مقبرة استاده اخوند ملا اسماعيل في طرف القبلى من قبره والان على قبره
 حجر منصوب في الحائط وكان ره موجز الكلام في جواب استفتائاته يكتب بقوله لا

حرف الشين

۱۸۲

نعم الا شاذاً في الروضات ايضا على لنا في نهار بلوغ ذلك الخبر الموهب ^{حش} ال
اصفهان ان سيدنا السمي البقار لعلوم الدين صاحب مطالع الانوار رحمه الاسلاف
رشتي) كان قد راي ليلة وصول ذلك الخبر وقبله ان عصاه قد سقطت من يده
واصابه من ذلك هوان عظيم وقد راي مثل هذه الرويا المهولة مره اخرى في وفاة
ميرزا ابوالقاسم القمي انتهى كان ابنه السيد حسن من العلماء وناقله سيد
حسين من العلماء القاهرين وقد سبق.

۱۳۴۴ سيد سعيد فيروز آبادي از علماء وحنبه احيائيت هم داشته زن زردشتي
بدست او مسلمان شده صاحب مقبره مخصوص جنب ميدان بزرگ فيروزآباد
ميد معاصر جامع شيخ عبد الكريم حائري.

حرف الشين

۱۳۵

۱۳۵ شهاب الدين علي اليزدي كتاب مجمل فصيح كه در سال ۱۳۶ تأليف
شده درباره اوي نوليد مولد العلامة قدوة المشايخ المحققين والعلماء الر-
سخين شهاب الحق والدين علي اليزدي وفات ۷۴۰

۱۳۶ شرف الدين محمد فرزند رضا خويدكي مترجم كتاب معروف جامع الاخبار است
واين ترجمه چند دفعه چاپ شده است در چاپي كه كتاب روشني اسلاميه تهران چاپ
كرده از ياد داشت مترجم چنين نقل ميكند كه ترجمه در سال ۱۱۵۷ صورت گرفته
و هم چنين در الذريعه و اما معلى كه اين عالم منسوب بادميا شده خويدك است
كه

حرف الصاد

که از قراء شهر یزد است که در طرف شرق شهر واقع شده و باندازه سه فرسخ تقریباً از شهر دور است و در کتاب فرسنگ آبادیهای ایران فقط همین یک خویه ک نام می برد و تلفظ آن در محل بغاء مفتوحه و واو ملقوطة و دال مفتوحه میباشد

حرف الصاد

۱۳۷ حاج ملا محمد صادق بن حاج علی در یزد و اصفهان مت مدیری بتحصیلات خود ادامه داده سپس بمحل خود (قریه خانقابیده میبد) مراجعت و در حوزه درس خود چند تراز معصلین علوم دینی از وی استفاده می نموده و اثری داشته که فعلاً در دست نیست و در سن ۷۷ سالگی وفات یافته و در بقعه امام زاده بیده بجای سپرده شده و معاصر مرحوم حاج شیخ عبدالکریم حائری بوده اند

۱۳۸ الحاج سید محمد صادق المشهور بجای میرزا آقا بن الحاج میرزا سید علی و سیاتی ذکرا بیه من علماء المدرستة تلمذ عند علماء یزد مثل الشیخ عبد الرسول لمّتیان و اسید حسین باغ گندی و تخرج علی ابیه فی الیزد و برع وفاق. فاضل فقیه ذی حفظ و قوّة نظر و له عمدة تلامذه یعیش بسیطا بلا تکلیف و میثی بلا تعین. له علی حق صارا لرحمة الله ۱۳۸۳ و قد مضی من عمره ۳۶ و دفن بحسب الحاج شیخ علام رضا و لا عقب له من اهل العلم

۱۳۹ شیخ محمد صادق بن ملا محمد بن ملا علام حسین من الحسب بن مظاہر شهبه الطف من اعلام المبحّثین تلمذ علی الشیخ الانصاری و ایتة الله المحجد توفی بعد ۳۰

له شرح علی درّه بحر العلوم نقل از کتاب زندگانی شیخ انصاری و بیتم بیت علم.
 ۱۲۳. اخوند ملا صادق بن محمد قاسم سالن ندوشن از علماء بزرگ بوده فرزند
 او ملا ابوالقاسم تحصیل کرده نجف سالن ندوشن و مجتهد و خانواده او اهل
 علم بوده اند و فرزند ملا ابوالقاسم ملا محمد باقر نام او گذشت و در حدود ۱۲۴۰
 حیات داشته.

حرف الطاء

۱۲۴. اسید محمد کاظم الطباطبائی

عن أبي بصير

عن أبي بصير عن النبي صلى الله عليه وآله وسلم قال لا تأكلوا من ثمره حتى يغضو
عن أبي بصير عن النبي صلى الله عليه وآله وسلم قال لا تأكلوا من ثمره حتى يغضو
عن أبي بصير عن النبي صلى الله عليه وآله وسلم قال لا تأكلوا من ثمره حتى يغضو

عن أبي بصير عن النبي صلى الله عليه وآله وسلم قال لا تأكلوا من ثمره حتى يغضو
عن أبي بصير عن النبي صلى الله عليه وآله وسلم قال لا تأكلوا من ثمره حتى يغضو
عن أبي بصير عن النبي صلى الله عليه وآله وسلم قال لا تأكلوا من ثمره حتى يغضو

عن أبي بصير عن النبي صلى الله عليه وآله وسلم قال لا تأكلوا من ثمره حتى يغضو
عن أبي بصير عن النبي صلى الله عليه وآله وسلم قال لا تأكلوا من ثمره حتى يغضو
عن أبي بصير عن النبي صلى الله عليه وآله وسلم قال لا تأكلوا من ثمره حتى يغضو

عن أبي بصير عن النبي صلى الله عليه وآله وسلم قال لا تأكلوا من ثمره حتى يغضو
عن أبي بصير عن النبي صلى الله عليه وآله وسلم قال لا تأكلوا من ثمره حتى يغضو
عن أبي بصير عن النبي صلى الله عليه وآله وسلم قال لا تأكلوا من ثمره حتى يغضو

١٣٢ الحاج سيد عبد الحى طباطبائي اليزدى الفراهانى (من قري يزد)
 ابن السيد ابي القاسم بن السيد سماع ملت ازمناف النجف واشتهر بالعلم
 والتقوى وكان ختانا للسيد محمد كاظم حتى انه ارسله الى بونه هند ثم رجع الى
 النجف وصار محتال الحال فارسله السيد اليزدى لتغيير الهواء سنة ١٢٢٠ ومعه ابناؤه
 كان رجلا غيورا حشنا في ذات الله يأمر بالمعروف وينهى عن المنكر حتى انه اجرى
 الحد على شرب الخمر على رغم انف الحكومة وكان يقيم الجماعة بجماعة لا
 تطير له خصوصاً في شهر رمضان ربما يبلغ نيفا وعشرة آلاف في مسجد ملا
 اسماعيل وفي غير شهر رمضان يزيد على الالف في مسجد سرريك وكان يصلي
 الظهرين في موقع العصر كان يأمر بالاذان موقع العصر على المنارة ثم على باب المسجد
 ثم يؤذن للصلاة كان رأسه عمامة خضراء مع تدل حنك دائماً اما في حال الصلاة
 فعمامة بيضاء على ما هو السنة سن ستنا حسنة منها ترويح عمل ام دادو وكان
 من الذين نهالك واردة السيد محمد كاظم مات سنة ١٢٤١ ودفن في بقعة امامزاده
 جعفر كان له خمسة ابناء مات السيد جعفر في حياة والده والباقي اربع السيد
 هاشم والحاج سيد مرتضى وقد صار الى رحمة الله وقد بقى الحاج سيد محمد باقر
 من العلماء الساكنين بتهران بعد ان اخذ العلم من علماء مشهد الرضا والسيد
 خليل اصغر ابناؤه وهما من زوجة جديد رحل الى النجف في طلب العلم وبقى
 هناك سنين والآن مغلوج ساكن بتهران.

حرف العین

۱۴۳۳ عبد الغفور بن محمد اسماعیل الحسینی الیزدی عن تلامذه صاحب الفصول
له تحفة الغرویة حاشیة علی قوانین الاصول فرغ منه ۱۲۴۴ هـ فی المشهد الغروی نسخة
منه فی مکتبه الوزیری ونسخة عندنا .

۱۴۳۴ ملا عبد الکرم اردکانی در تاریخ خان در ضمن اسامی علماء دینی که برای محمد ولیمیر
کتاب ترجمه کرده یا نوشته اند آمده زیاد تراطلا فی ندارم
۱۴۵ ملا علی البرکرمانی مثل سابق

۱۴۶ الحاج میرزا علی رضا بن حاج محمد ابراهیم بن حاج جمیت ساز (مقصود از .
حیث سازی در ضمن شرح احوال سید حسین گذشت) اما ابوہ الحاج محمد
ابراہیم فلما بلغ اربعین سنة اعرض عن شغل ابیه واشتغل بالعلم وصار الی مرتبه
لا یتهمان بہا اما هو بنفسه فیکفی فی المقام ما قال فی حقہ علم الفضل جدنا میرزا محمد
علی المدرس فی حقہ قال فی مقدمہ کتاب ہدیۃ القاصد الی مولانا محمد الباقر علیہ السلام
وہی ترجمہ بعض مجلدات عوام العلوم قال رء مجلدات عوام را سعی نمود
جناب خاتم العلماء استادنا و مولانا میرزا علی رضا در اطراف جمع اوری کردن ثم شرع
فی مدحہ والیک بندھا اعلی جناب والا القاب مدار الا فاضل والا قطاب مالک
رقاب اوله الالباب بحر ذ خا علوم ومعارف سحاب اطراف فیوض و مدارف
خلاصہ دودمان عظمت واجلال ونقاوہ خاندان فضل وافضال مفتاح خزائن
علم ودانش مصباح زجاجة بصیرت و بایش سر حلقہ و صلاہ ماہرین وارث علوم

الاولين والآخرين مجمع البحرين حكمت وحكماني ذوالرياستين مملوك جسماني
 وروحاني تبيان فحوى انك لعل خلق عظيم برهان دعوى فوق كل ذي علم عليم شمس
 بهار الاشجار بدالبدر والاقمار المغرار والطمطم المغار ادريس فضاء التدريس
 وكلم سينا والنواميس ومع سماء التقديس خاتم العلماء واعظم العظماء المولى الاول
 الافخم الاكرم الافضل الاكمل الابرع الاربع العلم المجمع الاعرف الاعرف الارفع الارضي
 مولانا استاد ناميرزا علي رضا ... الا ان خرم قال ^{له مدارس لا يحصى في الفقه والابتن من الطهارة} المصحف له مصنف ره مصنف هذا
 الكتاب طيلة اثني عشر سنة ببلدة يزد يوجد منه نسختان في مكتبة الوزير
 احدها بليغة بخط الكاتب كلها في مجلد قطور وباخره رساله صنوايط الفقه في
 القواعد الكلية وعلى ظهر هذه النسخة تقرير من علماء كرمان وهو كريم بن صالح بن
 عبد الغفار بن صالح الكرمانى حين قدم يزد ١٢٥٩ هـ قرط في كلام طويل منها قوله
 اتاني كتاب من فقيه كانه قلائد در في نخود اللواعب فقلت له اهلا وسهلا ومرحبا
 بخير كتاب جاء من خير كاتب اتى الي هذا الكتاب المستطاب من المولى الذي
 صيت ذكائه في الافاق ... ابي المكارم والمعلم الراضى بالقدر والقضا الحاج على
 رضا سلم الله تعالى

وله ايضا لغة المبادئ في اصول الفقه من اوله الى اخره ايضا هي الوافية للقاضى التوى
 صنفه ١٢٣٣ رايته بخط الشريف في المكتبة الوزيرى وله ايضا معتمد الطالبين
 في المكتبة احضر من المدارس صنفه بعد ١٢٤٦ هـ في مجلدين بخط الشريف وكتب

حرف المعين

٩٥

فهذا هو المجلد الثالث اقوال بالنسبة الى تجزيته واقفها وله المصنف حسين
وكتب السجل على ظهرها مهورا بالعلماء سنة ١٢٦٥ هـ ثم انه من كبار قضاة يزد و بني
المدرسة الواقعة جنب جامع ملا اسماعيل وكان مدرسا فيه ومات ودفن في
بقعة ملا اسماعيل جنب المدرسة والمسجد بعد از تجاوز السبعين وخلف اولادا
منهم ميرزا محمد باقر الشريف صاحب جامع الشواهد ويوجد في المكتبة مبيضة
من المعتقد بخط الشريف ثم اعلم انه لم يكن علويا واشتبه على كاتب فرست المكتبة
١٢٤٧ الحاج ميرزا سيد علي بن الحاج سيد محمد صادق من احفاد صدر الدين
محمد وسياقي ذكره وهو سبط ميرزا محمد علي المدرس رأس الزكاة وتمام الحفظ
عين علماء يزد في عصره بل الا عصار ليشار اليه بالبيان من كل فح عميق حافظ
للقران المجيد لا يذكر معه غيره في اليزد رجل في طلب العلم وهو ابن تسعة عشر و
حضر بحث اية الله المجد في سامراء واخذ العلم عن السيد محمد الاصفهاني و
ملك هناك احدى عشرة سنة ثم جاء الى يزد واستقر وله حلقة درس يحضره
فضلاء يزد نقل صحيها انه بحث الاستصحاب طيلة ثلث سنين كان يجاها لم
يقف جناحه لاحد كان معرضا عن الزخارف والتعينات وربما يحمل الزاد
والطعام الى منازل الفقراء بالليل ومع ذلك عتبة مرجع للامراء والعلماء
وبهونا طرمياه (وقت باد) وبوشان اعلم البله لم يزاول الامامة الا شاذ او
له احكام في الامور وله شعرا ثق بالعربية والفارسية وله في يوم وراة الحسين
عليه السلام

حرف العین

وَمَاتَ فِي عَاشُورَاءِ ١٢٤٦ هـ بَعْدَ أَنْ مَضَى مِنْ عُمُرِهِ ٨١ وَدُفِنَ فِي بَقْعَةٍ — — — ٩٦
 بِجَنِبِ إِمَامِ زَوَادِهِ جَعْفَرٍ وَصَارَ مَرْضُومًا فِي أَوَاخِرِ سُلْطَنَةِ رِصَا شَاهِ كَلِمَا هُوَ
 فِي وَقْتِهِ وَقَدْ لَاقَاهُ لِمَاجِدُ الشَّاهِ الْيَزِيدُ وَلَهُ أَوْلَادٌ عُلَمَاءُ مِنْهُمْ الْبِرْهَمُ الْحَاجُّ سَيِّدُ مُحَمَّدٍ
 بَاقِرٍ وَبِهِوْحَى الْآنَ وَالْحَاجُّ مِيرَا آقَا وَالْحَاجُّ سَيِّدُ عَلِيٍّ رِضَا وَقَدْ صَارَا إِلَى رَحْمَةِ الْوَسِيَّةِ فِي
 ذِكْرِهِمْ .

١٢٤٨ الْحَاجُّ سَيِّدُ عَلِيٍّ رِضَا بْنُ الْحَاجِّ مِيرَا سَيِّدٍ عَلَى الْمُتَقَدِّمِ ذَكَرَهُ كَانَ فَاضِلًا تَخْرُجُ
 عَلَى أَبِيهِ فِي الْيَزِيدِ وَبِرْعٍ وَفَاقَ سَلِيمَ النَّفْسِ مُقْبِلًا عَلَى شَأْنِهِ لَهُ حَلَقَةٌ دَرَسَ صَارَا إِمَامًا فِي
 جَامِعِ بَرْخُورْدَارِ فِي الظَّهْرِ بَعْدَ أَنْ بَنَى الْمَسْجِدَ وَمَاتَ فِي آيَةِ ١٢٨٧ هـ بَعْدَ أَنْ مَضَى
 مِنْ عُمُرِهِ ٩٩ وَدُفِنَ بِجَنِبِ الْحَاجِّ شَيْخِ عَلَامِ رِضَا وَلاَ عَقَبَ لَهُ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ .
 ١٢٤٩ آقَا مِيرَا عَلِيٌّ تَرْكُ ابْنِ السَّيِّدِ نَاهِ خَانَ حَاكِمِ تَقَقَّازِ أَرِزْ عُلَمَاءُ وَمُجْتَهِدِينَ وَمِنْ
 الْعُلَمَاءِ الْقَاغَرِينَ شَاكِرُ دُحَّةِ الْإِسْلَامِ رَشْتِي وَمُدْرِسُ دَرْمُدَرِسِ مَدْرَسَةِ خَانَ كَه
 شَأْنِ أَعْلَمِ أَهْلِ بِلْدَانِهِتِ وَكَامِلًا مُتَصَدِّقًا رَتَقَ وَفَتَقَ أَمْرًا عَامَةً بُوْدَهُ وَأَطْلَمَا رِبْرَتِي
 بِرَاقِرَانِ مِي مُنُودَهُ وَبَا أَيْنَاءِ نَوْعِ خُودِ مَنَافِرَاتِي دَاشْتَهُ مِنْهُمْ جَدْنَا مُدْرِسِ وَأَبْنَهُ .
 السَّيِّدُ حَسَنُ مُرْدِي بُورِهِ سَفِي ، غُلَامِي بِرِسْمِ هَدِيَةِ حُلَوَاتِي أَرْجَانِي مُوَلَدِي بَرَايِ
 أَوِيَا دَرْدِ أَمِيرَا عَلِيٍّ تَبَالَهُ مَلِكِي بَغْلَامِي نَحْشَدُ ، مُرْدَمُ دَرِبَارِهِ أَوْدُودِ سَتَهُ بُودَنْدُ لَهُ
 وَعَلَيْهِ وَدَرِ تَوَارِيخِ يَزِيدِ أَمْدَهُ كَه حَاكِمِ يَزِيدِ بِنَامِ دُوسْتِ عَلِيخانِ مُعِيرِ الْمَالِكِ فَرَزَنْدِ
 حَسَنِ عَلِيخانِ بَرَايِ اسْتِحْكَامِ أَمْرِ حُكُومَتِ خُودِ مِيرَا عَلِيٍّ رِضَا صَدْرِ وَمِيرَا عَلِيٍّ مُجْتَهِدِ

حرف العین

۹۲

و محمد ابراهیم خان فرزند علی لرضا خان و چند نفر دیگر بطهران فرستاد و در
ایشان مصادف فوت محمد شاه بود وفات مشارالیه ۱۲۷۶ هـ مدفون در بقعه
اخوند ملا اسماعیل و لا اعرف له عقباً من اهل العلم.

۱۵۰ الحاج شیخ علی البر فیروز آبادی بن حین بن محمد علی سالف فیروز آباد حومه
شهر یزد، تحصیل کرده نجف دارای اجازه اجتهاد، قریب چهل سال در فیروز آباد
امامت داشت و مشغول زراعت با حدیث فوق العاده و توانائی شایان خود
متصدی امور زراعت میشده او آخر مبتلا بر مالتیس (درد مفاصل) شد و بدین
وفات ایشان ۱۲۷۰ هـ سن ۷۳ مدفون بعض مجرات صحن شیخداد

۱۵۱ الحاج سید علی البرعلوی بن حاج سید حسین خراسانی سبزواری، پدر او
اهل علم و امامت بوده خود بعد از دوران تحصیل در یزد سالیان دراز ۲۷ سال
تقریباً در نجف اشرف خدمت نائینی و اسید ابوالحسن اصفهانی مشغول تحصیل
و مجاز با اجازه اجتهاد از پدر و بوده سپس یزد مراجعت فرموده و در مسجد امیر حقیقی
بامامت مشغول و تدریس میفرمود و چون حال عن الهوی معتزل عن الخلق -
مقبول عند کل لیس عنه من الدنیاشی لازم الفقر الی ان مات ۱۲۶۷ هـ
تقریباً بعد از آن مزی من عمره ۵۵ و مدفون بمزار حوی هر هر و لا عقب له من اهل العلم

۱۵۲ الشیخ علی مجتهد اردکانی ساکن اردکان دریابی کشی زمان جلال الدوله حاکم
یزد او را تبعید کرد و ایشان را بنی حاج ملا محمد اردکانی بودند که نامش باید النساء^ن اله

حرف العین

۹۸

۱۵۳ حاج سید علی رضا بن اسمعیل بن حسین پدر ایشان امام قریه فیروز
 آباد اشکدر شده مشارالیه بیست سال تقریباً نجف بوده اند و بعد از پدر امام
 قریه فیروز آباد و اواخر بواسطه منافرت با اهل اهل متغفل بشهر شده و در مسجد
 ساباط امامت داشته اند و مجلس درس هم داشته اند و خیلی با آداب زندگی
 میکردند و جمعها با سبکد رفتن آنجا امامت میکردند و بر میگشتند و در سن ۵۹
 سالگی در سال ۱۲۴۹ هجری در حوی هر عمر مذنون بواج میرزا سید علی مدرس
 کمال صمیمیت داشتند و بینها مطایبات کثیره و لا عقب له من اهل العلم و الشیاء
 لیسر موی اسید محمد فیروز آبادی مرجع تقلید بوده اند و اینها در محل مشهور
 بسادات میر باقری میباشند چون از میر باقر جدا شدن کرامتی نقل میکنند.

۱۵۴ ملا علی اکبر بن آقای صاحب شرح سیوطی در لسان علماء قدیم یزد مشهور بوده
 و در لیست کتاب شرح سیوطی که طبع شده نوشته بود این حاشیه از جناب عالم
 فاضل اخوند ملا علی اکبر بن عبد اللیم البنا و یزدی است و قریب ۹۰ سال عمر داشت
 و در یزد مدرس و ریاست داشت و عالم بفقہ و اصول و تفسیر بوده و در مرحوم شده
 در حدود ۱۲۸۵ هجری و جمعی از فحول از مجلس درس او مستفید میشدند و حرره العبد ابو
 الکلام دبیر الدین صدر الا سلام علی اکبر الهمدانی النجفی ۱۳۲۲ هجری

۱۵۵ ابو محمد میرزا علی اکبر بن ابی الحسن الیزدی حکیم متاله شاعر حاجی سبزواری صاحب
 منظومه رساله عمادیه در حکمت الهیه بخواهش عماد الدوله حاکم یزد نوشته و در قم قدس
 حکمت

ع
 این
 شخص
 از بزرگان و بزرگان
 مسجد جامع مدینه
 اسمعیل
 بوده

حرف العین

حکمت می نموده و تلامذه متقی داشته در سال ۱۳۴۴ فوت کرده. آیه الله حاج شیخ عبد الله حائری بر جنازه او نماز خوانده و نزدیک مقبره میرزای قمی مدفون شد و آقای میرزا علی ناسوتی یزدی مدرس صرف و نحو در قم در زمان آیه الله حائری خواهرزاده ایشان بودند
اینها دانشوران یادانشندان گوناگون

۱۵۶ حاج سید علی البریلشیرانی از علماء و دانشندان و ائمه جماعت قم فرزندان سید رضا تولد ۱۲۸۸ در قریه فراز آباد یزد و در یزد تحصیل کرده. نزد جماعتی منهم امیر اسید علی مدرس و در مشهد نیز مشغول شده. نزد امیر اسید علی حائری یزدی سپس بسبب و ار رفته و از آنجا بعببات و در ۱۳۴۱ بم بخت و از علماء محترم و از ائمه جماعت در مسجد امام علیه السلام ۱۳۷۴ از دنیا رفتند. در قم لیسرانی دارند از اهل علم و یک لیسر ایشان در زمان حیات در سفر عببات در دریا غرق شد

۱۵۷ الحاج سید علی رضا بن میرزا محمد علی من فضلاء المدرستین رحلی فی طلب العلم شباباً اقام ثم انجفت و تخرج علی الشیخ ضیاء الدین العراقی و السید ابی الحسن - الاصفهانی و اجازاه بالاجتهاد و اثنا علیه و رجع الی وطنه و تصدی للحد و الاما فی مدرسته المصلی و رسم خرابها و اخی مآثرها و اخی بعض الرزق علی طلاب یزد و هم زهاء مائین تقریباً و اصیب بعینیه و صار الی رحمة الله ۱۳۹۳ و عمره ۳۰ و سمعته یقول فی اواخر عمره مصارفی و مخارجی بالنسبة الی تعمیرات المصلی و ادارات الطلاب و غیره یمبلغ فی کل شهر عشره الاف توماناً و حمل جنازته من یزد الی قم و دفن فی شیمان

حرف العین

له علی حقوق همه کان ره لیش الرجال الی الحج والزیارات وغیره للزیاره ومدا قاة
الاخوان المستفاد کان ره قصیرا مربوفا بطیبا وربما یستطیل علی اقراؤه ویقول
ما بداله وله عقب من العلم خلفه فی الامامه شباب فاضل .

۱۵۸ مدا عبد الحالق بن عبد الرحیم از پیروان و شاگردان شیخ احمد احسانی -

بعد از تحصیل در ترو او در یزد، در کربلا، ترو شریف العلماء، وغیره تحصیل کرده و بنا
بنوشته خودش از انها اجازات داشته و کتابها در فقه و اصول نوشته و بطن
خود بازگشته و از انجا بمشهد امد و بتدریس و وعظ و مناظرات مسلکی پرداخته
و در ۱۲۸۶ هـ در مشهد درگذشت و عمر ایشان تقریبا ۶۲ سال بوده از اوست
مصابب المعصومین و بیت الاحزان که بر دو طبع شده و کتاب معین الطالب
که در کتابخانه ملک موجود است و کتاب مناجات فارسی و غیره

اقول یک مجموعه ای هست در کتابخانه وزیری خیلی رساله های اصولی علماء در
اوست بخط صاحب ترجمه و دو رساله کوچک از خودش خیلی هم خوش خط بوده
۱- رساله الامر الواقع عقیب الخطر و الخطر الواقع عقیب الامر ۲ رساله دلیلی
جمع کرده در آن آیات و اخباری که در اصول فقه بان استشهاد میشود .

۱۵۹ الحاج شیخ عبد الرسول لمیان بن حاج محمد حسن گمتی باف و کان ابوه

یزاد ال امر اللمتی دیونوع من الاقمشه من منسوحات یزد، من تلامذة ایتة الله
الحج اسانی فی النجف ثم جاء ال یزد واشتغل بالتدريس وربما یدرس لغایة استاده

حرفه لعین

والامامه لکنه حامل الذکر لاسا و صفر الید و مات عند مراجعتہ من المشہد
 بترتہ الحیدریہ ^{۱۳۴۲} لہ کتاب الارائۃ الطریق فارسی فی الاخلاق و قد طبعہ .
 ولہ الصالح محمد علی ولہ ایضا کتاب فی اصول الفقہ و سنہ ۱۲۵۵ یقل بعض
 الثقات قال ما اعرف ولا یعرف الیزیدیون قدرہ حتی اذا کتبا فی المشہد مع صاحب
 الترجہ فزرنامع الحاج شیخ عبدالکریم الحائری دکان ایضا فی المشہد فاستعظم
 الحائری مقدمہ و اصلہ فی المجلس فعرفت قدرہ و تاسفت علی انہ مجهول القدر
 فی الیزد، بحورحمۃ اللہ علیہ ہو فاتحہ العلم و خاتمہ

۹. شیخ عبدالرسول سباباطی باو سباباطی میلفند چون در مسجد سباباط یزد
 امامت داشتہ در ادائل امر بزاز بودہ بہمت فاعوذ بنجف رفتہ و از محضر آستید
 محمد کاظم لہرہ وافر بردہ و تقریرات درس ایشان نوشتہ یزد آمدہ در مسجد
 سباباط غازی میخواندہ و مدرس ہم بودہ و از زہاد بزرگ یزد محسوب میشود و از
 ایشان کراماتی منقولست راجع الی رحمۃ اللہ ^{۱۳۴۵} و عمرہ ۶۴ مدفن او مقبرہ
 اخوند مدآ اسماعیل ابد ادعا اجہادنداشتہ .

۱۰. الحاج سید علی رضا بن میرزا سید علی حائری بدر او از اعلام و خود بعد از
 وفات پدر بنجف مشرف و خدمت آستید محمد کاظم و نایبنی و آستید ابو الحسن
 اصفہانی تلذ و یزد مراجعت کرد چند سالہ در یزد و بعد بمشہد رفت و در آنجا بہ
 مرض سل از دنیا رفت خیل تند خو بود و بہمت ایشان کتاب الہام الحقہ میرزا
 سید

حرف العین

سید علی مدرس در مشهد طبع شد.

۱۰۲

۱۹۲۱ ^{سید علی مدرس} آسنگ علی ^{مدرس} مدرس ابن احمد مسکدر در نزد خدمت امیر اسید علی مدرس تحصیل کرده و باصفهان رفته خدمت اساتید انجا استفاده کرده و خلی فاضل و خلی مقدس بوده و سطوح را از حفظ تدریس میکرد و بنابر استیجاری و روزه غالباً امرار معاش میکرد در سال ۱۳۵۳ فوت کرده فرزندش صاحب کتاب فروشی کلبهار در نزد میبایشد صاحب ترجمه مقیم اصفهان بود.

۱۶۳۱ شیخ علی اکبر ابن حسن بن ابوالقاسم اشتغل فی نزد عند حاج اخوند طریقی ثم فی اصفهان سبع سنین عند جهان لیرخان ثم فی النجف خمس سنین عند السید محمد کاکم ثم رجع الی مسقط رأسه و مدفنه صدر اباد من بلوک رستاق نزد و کان علیته من الزراعة ولم یدخل من مال له فی معیشته و اجازة بالاجتهاد السید محمد کاکم و السید محمد الفیروز ابادی و السید ابی الحسن الاصفهانی مات سنه ۱۳۴۹ و سنه ۵۴۰ تقریباً و لا عقب له من العلم و لثراً ما یلشد هذین الشرین المتقابلین.

دل نیست کبوتر که بریام نشید
ما از لب با میله پریدیم پریدیم
بیهوده مزون سنگ جفا بر پرده باهر
ما بر لب با می زلشستیم زلشستیم

۱۶۴۱ حاج میرزا عبدلرهاب بن حاج میرزا عبدالحسین از علماء نزد دارای مقام نقاش و تصدیق مقام اجتهاد اصحاب جواهر، یدریشان از اطباء معروف بوده و صاحب

ترجمه

حرف العین

ترجمہ نیز از علم طب بہرہ کافی داشتہ

۱۰۶

۱۶۵ حاج میرزا عبدالحسین بن حاج میرزا عبدالحق صاحب سلطان المدرسین معروف با مجتہد شاکر دفاصل اردکانی فوت ۱۲۳۵ھ

۱۶۶ سید علی نقی موسوی دقت ساعتی ربیعہ محلہ وقت ساعت ۱۱ از علماء یزد
شاکر میرزا سلیمان طباطبائی یزدی معاصر حجت الاسلام رشتی له منافرة باصدر
العلماء ایشان جدای حاج سید علی محمد وزیری واعظ می باشند وجد ابی دکتر
ریاضی متفحص بیمارهای چشم وجد ابی سید محمد علی ریاضی ملک الشعراء استا
حضرت معصومہ علیہ السلام وجد مرحوم افصح زاده لیسرافصح الملک می باشند ایشان
اولاد امامزادہ سید محمد عقد امید باشند و فعلاً از خانوادہ ایشان از اهل علم نیست
۱۶۷ ملا عبد اللہ بن شہاب الدین حسین یزدی ، اصلاً از اهل بہاباد یزد میباشند

رجوع شود بتاریخ مفیدی و نیز برالسنہ علماء یزد و اهل بہاباد مشہور است و اصل
استنباط کہ اورا شہابادی معرفی کردہ اند از روایات الجنات است قال فرجانی
الا دب لقبش نعم الدین بودہ و گاہی خود را بنجم بن شہاب موسوم بعبد اللہ معرفی نماید
از فضول علماء امامیہ است کہ جامع معقول و منقول و علامہ دقت خود و مرجع استفادہ
اکابر و در علم و ورع بی تطیر بودہ از ایشان نقلست کہ سلفہ الرجواہم تمامی مسائل فقہ
را از روی ادلہ عقلیہ ثابت کنم میتوانم و ملا عبد اللہ با مقدس اردبیلی معاصر و بامداد
میراجان با غنوی نیز شریک درس و ہر دو فن معقول را از جمال الدین محمود تلمیذ جدال

حرف العین

۱۰۴

الدین دوائی خوانده و خودش از اساتید شیخ بهائی بوده و صاحب معالم و مدارک
معانی و بیان و منطق را از وی اموخته اند و بنویشته امل الامل و نیز از ایشان درس
فقه خوانده در نجف اشرف .

تألیفات ملا عبد الله . ۱ التجارة الراجحة فی تفسیر سورة الفاتحة ۲ حاشیه استبصار
۳ حاشیه تهذیب المنطق لعربی بس معروف و بحاشیه ملا عبد الله معروفست
و ظا بر بعضی آنکه ملا عبد الله دو فقره حاشیه بر تهذیب دارد یکی بهین معروف و دیگری
نسغه خطی ان در کتابخانه رضوی موجود است ۴ حاشیه تهذیب المنطق لعربی که
تنها ضابطه اشکال اربعه ان کتابست ۵ حاشیه تهذیب المنطق بفارسی ۶ حاشیه
شرح شمس قبطی ۷ حاشیه مختصر مطول ۸ حاشیه مطول ۹ الدرر السنیة فی
شرح الرسائل الالفیه که شرح الفیه شهید است ۱۰ شرح قواعد دفعه و بعضی گفته
اند مال ملا عبد الله مستری است نه یزدی

اقول و نیز برای اوست الخزاره فی شرح العجالة لعربی در منطق بنیالیه در فهرست
کتابخانه ایه الله مرعشی در رقم مذکور است و نیز بنا بر نقل حاشیه ای برخانی دارد که
حاشیه بر مختصر تقارانی است و بخط خودش در کتابخانه ملک تهران موجود است
وفات ملا عبد الله ۹۸۱ در عراق و از منتظم ناصری نقلست که ۹۸۸ بوده و از
منتخب التواریخ نقلست که قبرش در نجف میباشد و از مجله یغان نقلست که بایران
آمده از عراق و مراجعتش معلوم نیست اقول و الان در بهاباد قبری مشهور که مرده

حرف العین

توجه است و علی المشهور قبر ملا علی الله است در کتاب نجوم السماء از سلافة -
العصر نقل میکند بسیر ملا علی الله ملا حسن علی عالم صالح و قد وه فضلاى کرام

۱۰۶۹ له وفات یافت .

۱۶۸ ملا علی اکرم همدانی سلام و متخلص بمجا همد بن حاج محمد حسین مسکن سیر
عموی شیخ علی مدرس مسکن که گشت نام او، در نزد شاگرد امیر اسید علی مدرس
و در سامرا، مورد توجه میرزای شیرازی در نزد از خطبای عالم مقام و دلیل مجلس
شورای ملی در دوره اول شدند وفات در سال ۱۳۴۲ مزاجی هر هر
سیط ایشان حاج شیخ علی اکبر سعیدی از ائمه جماعت مقدسین مورد اتقا
ق کل میباشند، صاحب ترجمه باغ زیبائی رده بالا احداث کرده بود که بیاع اخوند
مشهور بود و الان ویران شده .

۱۶۹ اخوند ملا عبد الرحیم و اخوند ملا عبد الکرم دو عالم بزرگ خواهرزاده هوم
اخوند ملا اسماعیل عقدائی بودند که پرد و باصفهان رفته و تحصیل کردند و از آنجا
بظهرن رفتند و اعتقاد ایشان کسی از علم نیست

۱۷۰ سید عبد الرحیم فرزندان سید ابراهیم حسینی یزدی عالم عامل و فقیه کامل
شاعر شیخ انصاری له مؤلفات منها اللوائح اللاهوتیه نقل از کتاب زکائی و شیخ
انصاری

۱۷۱ حاج سید علی بن مرتضی طباطبائی یزدی نقل از رونا مه اطلالت از علما معروف

حرف العین

عصر قاجار است وی در طول حیات ۵۱ زن عقدی و صیغه (سعه) داشت که
سید ضیاء الدین طباطبائی نخست وزیر بعدی ایران فرزند اول او بود آقا
سید علی از شاگردان میرزای شیرازی بود مظفر الدین شاه در زمان ولیعهدی
از میرزای شیرازی مجتهدی خواست که بتبریز برود ایشان آقا سید علی را فرستادند
و چون اهل منبر و دارای بیان قوی بود مریدان بسیار پیدا کرد مرحوم امیر خیری -
سلف آقا سید علی شبی در بالای منبر دعای ابو حمزه ثمالی را میخواند و شب احیاء
بود طلبه ای به پهلوی من زد و گفت خود امام بالای منبر است ،

در سال ۱۳۱۸ قمری شمس الدوله عمال ناصرالدین شاه که قصد رفتن بعبات و مجاور
شدن را داشت خانه اش را میفروخت مظفرالدین شاه آن خانه را بمبلغ شش هزار
تومان برای آقا سید علی خرید تا وی نزدیک کاخ باشد و کالسکه ای هم با و بچشد که
علامت تاج داشت و حق داشت مانند سایر کالسکه های سلطنتی از بست حضرت
عبدالعظیم بگذرد و این اجازه بهیچ وسیله نقلیه دیگر داده نمیشد و قتی مظفرالدین شاه
فوت کرد بنا بر وصیت او آقا سید علی بر جنازه او نماز خواند و این سبک دل مخالفت
علماء بادی شد در وقایع مشروطیت نام او با حاج شیخ فضل الله نوری با هم برده میشود
در میدان توپخانه تیری بسوی او رها شد و این سوء قصد بمنجر بکشتار شد آقا
سید علی بعد از زمان استبداد صغیر علم مخالفت با محمد علی شاه را برافراشت
و میگوید این تغییر عقیده در اثر تلفیات سید ضیاء الدین بود و پس از مخالفت

حرف العین

در حضرت محمد العظیم تا سقوط محمد علی شاه بخت نشست در دوره دوم مجلس نیز از
 برد انتخاب شد و به بر لز مجلس رفت
 امول نامه های در روزنامه اطلاعات از مظفرالدین شاه گداور کرده است و بایشان
 نوشته و گاهی از ایشان التماس دعا و گاهی تعاضدای ملاقات کرده و نیز در
 همان روزنامه نامه ای از مرحوم اخوند خراسانی و شیخ محمد مازندرانی بمشاریه
 گداور شده عینا درج می شود طهران پنجم شهری الحجه ۱۳۲۶ خدمت جناب مستطاب
 شریعتدار عمدة العلماء الاعلام ملاذ الاسلام آقای آقا سید علی آقای یزدی -
 دامت برکاته. احکام صادره از این خدام شرع انور بر وجوب اهتمام در مشروطیت
 دولت ایران و تشکیل مجلس شورای ملی عمومی و حرمت دادن مالیات بحکام حاکمان
 بلاد جمیعا صحیح است و صادر از داعیان است و نسبت صدور ناسخ احکام
 مزبوره از مرحوم مقدس ایه الله آقای حاجی قدس ستره (مقصود حاجی میرزا حسین
 بن حاجی میرزا خلیل ترانی است) و این خادمان شریعت مطهره از اکاذیب
 و مفتریات است جلوه رفع ید و اعراض از چنین نعمتی عظمی که موجب قطع تعدی
 و ارتکابات دلخاهانه ظالمین و متوقف علیه حفظ بیضه اسلام است ممکن و
 صدور ناسخ در چنین امری که از اظهر ضروریات دین بین است محتمل الصدور
 تواند بود انشاء الله تعالی شرع مراتب معروضه را بعموم مسلمین ابلاغ فرموده با
 کمال اتقا و اتفاق کلمه در انفاذ احکام الهیه بذل وجه نمایند تا بعون الله تعالی

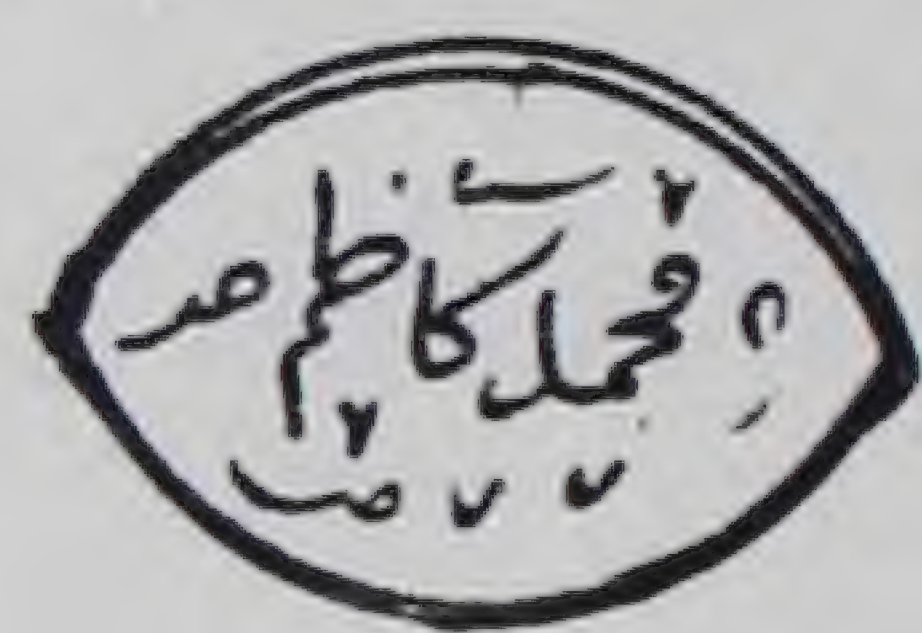
حرف العین

۱۰۸

و حسن تأیید و نقوس و اعراض و اموال مسلمین بلیش از این تلف نشود و این
لقبیه ممالک اسلامیه از استیلا و تصرف کفره مصون بماند انشاء الله و لا حول
ولا قوه الا بالله العلی العظیم

الاحقر المجانی محمد کاظم الخراسانی

الاحقر عبد الله المازندرانی

مشارالیه در سنه ۱۳۵۵ هجوت کرد و بنا بر نقل کرده بعضی مهاریس برای ایشان کتاب
و سائل مظفری میباشند که برای مظفر الدین شاه نوشته و در سنه ۱۳۲۰ هجوت چاپ شده
و در بیان مصیبت سید الشهداء علیه السلام میباشند

و اما فرزند ایشان سید ضیاء الدین که دارای تفسیری هم میباشند که چاپ شده
از بزرگترین سهصیتهای سیاسی او آخر قاجار و زمان رضاشاه و سریش محمد ضیاء
شاه میباشند و اول کسی است از غیر خاندان سلطنت که بنحست وزیرى (رئیس
الوزراء) رسیده و داستان او بسیار مفصل است و سید حسن بن سید
مرتضی الیزدی الطباطبائی و سید محمد باقر بن مرتضی الیزدی الطباطبائی که نام
هر دو در فهرست هست علی الطایر برادران صاحب ترجمه میباشند.

۱۷۲ شیخ علی بن محمد بن حاج مداح حسن کسروی در کربلا خدمت جدش
تحصیل کرده سپس در تهران خدمت حاج شیخ فضل الله نوری شهید باخدا جاره

اجتهاد

حرف العین

اجتهاد نائل شده و نیز آمده و در رسم از دنیا رفته و در جوی هر هر خجاک سپرده شده اولاد اهل علم نیست.

۱۷۳۳ المولی عبد الله الیزدی من تلامذة العلامة المجلسی لما فی الفیض القدسی قال فی حقّه المولی الفاضل الرضی الزکی.

۱۷۳۴ عماد الدین یزدی حاج شیخ علی اکبر نهادندی در کتاب تبیان رفیع در حسن حال خواجه ربیع از زهر الربیع سید جزائری نقل میکند که جزائری شیخ محقق عماد الدین یزدی را توصیفات کثیره نموده و قصائل جمه و مصنوعات بشیره از او نقل فرموده گفته است و من ملازم او بودم در مدتی مدید و از حالات ایشان در غذا خوردن این بود که در ایام هفته نان خالی خشک میخورد مگر در روز جمعه چه امروز مطبوع و نختی صرف میکرد و میل میفرمود و این رسم و حال آن عالمقدار بود تا وقتی که ما از او مفارقت نمودیم و گمان ندارم سببی را از برای فکر دقیق صافی از شوائب اوهام ایشان مگر کم خوردن زیرا که وقتی معده پر شد از غذا دور می نمایه صاحب خود را از فکر نمودن در علوم الهیه و استنباط احکام شرعیه و غور کردن در مسائل عقلیه

۱۷۵۰ علی الحسینی الیزدی جُعلی دارد که از آن بر میاید که از اهل علم و اطلاع کامل بوده کتابخانه و زیری.

۱۷۵۶ شیخ علی بن ملا غلام رضا بن ملا حسن با فقی در یزد تردد و والد اینجانب سید.

حرف العین

۱۱۰

احمد تحصیل کرده سپس اصفهان خدمت جهانبگیر خان و در
خان نژاد سیبویه استفاده کرده و عاقبت بنجف مشرف و تحصیل نموده و به بافق
وطن اصلی خود بازگشته و سالیانی سرآمد علماء آن سامان بوده و بسیار زاهد
چون سال دبائی پیش امده کرده در بافق بسیار شیوع پیدا کرد همه اهل علم بافق به
کویستانها مزار کردند تنها مشارالیه برای تجهیز اموات متوکلاً علی الله مانده بود برای
تجهیز و در مجالس توسلات که بر سر گذرغا بر پا میکردند شرکت میکرد بالاخره
آخرین تفری که بویا مبتلا میشود و مرحوم شد ایشان بودند سن او به پنجاه نرسیده
بود در صحن امامزاده بافق مدفون شد که اخبارنا بهنگاه ولده الصالح صدیقنا میرزا
محمد طلائی یزدی

۱۷۷ اقا علی المهر مجرری الیزدی المدعو محمد علیا صاحب درّه بیضاء رساله فارسیه
فی کفیه استنباط الاحکام من الکتاب والسنة متایل الی الاخباریه و صنفه حدیثا
میرزا محمد علی المدرس علی ظهیر کتاب الدرّه بخط الشریف بالشیخ الزاهد تاج
الکتاب ۱۶۶۰م وکان فی زمان وفاة المصنف ره

۱۷۸ الشیخ علی بن صبیح العاملی ذکره فی جامع المعیندی و قال فی امل الامل کان
علما فاضلا فقیها محدثا عابدا زاهدا ورعا شیخ الاسلام فی یزد معاشر شیخنا
البهائی قدس سرهما

۱۷۹ الحاکم الشیخ علی الیزدی البارجینی بن زین العابدین شیخ الفقهاء والمجتهدين

حرف العین

انتهت الیه ریاسته العلمیه والقضاة الشرعیة وتوفي ۱۲۲۳هـ فی الحائر المقدس
بعد اقامته خمساً وستین سنة فی تلك البلدة الشریفه ودفن عند رجلی عباس
بن علی علیهما السلام وقد الف وصنف کتاباً کثیره منها السعادة الابدیه فی ذکر الاخبار
العربیة ومنها روح السعادة طبع فی حیوته ومنها الزام الناصب فی اثبات الحقبة
الغائب عجل الله تعالی فرجه ومنها منظومة فی الفقه من الطهارة الی الزکوة مشتملة
على المدرك والاستدلالات وتصدی لطبعة نجدة الجلیل الشیخ میرزا علی اکبر الحائری
رائية مکتوباً کذا علی ظهر کتاب الزام الناصب

۱۵. آشیخ فیه الغفور بن اقا محمد بن حاج محمد طاهر یزدی جد ایشان از اعظم
بوده اما مشارالیه بنا بر نوشته سیرت مری طاهری در کتاب خود بنام فرمان
از اعظم دانشمندان و نویسندگان و در غالب علوم بویژه حکمت و عرفان متبحر بوده
کتاب تذکرة السلاطین - تذکرة الواقفین - مصابیح الانوار - لؤلؤ منشور
مکمل از بهلولی که مستطوم از اوست - وفات آن مرحوم در شهر ماه ۱۲۱۶هـ یعنی ۱۲۰۶
اقول در کتابخانه وزیرى کتابیست بنام مفاتیح الحقائق الالهیه در اصول دین
از مشارالیه که در زمان حکومت جلال الدوله با اشاره زین الفقهاء امیر اسید حسین
نوشته (علی الطاهر مقصود سید حسین بن سید حسن بن میرزا سلیمان باشد
که نام اولدشت) ختم کتاب ۱۲۱۲هـ و عمر صاحب ترجمه ۱۴۴ و اول کسیست که مدار
جدید در یزد بنانهاد و مدرسه جدیدش که در محله ابوالمعالی بود مدرسه شش کلاسه جدید
کرد

کرد بنام مدرسه طاهری و چون رضا شاه یزد آمد و کلمهای زیادتیا را کردند و
 یزد را بنام گلزار پهلوی نامید و صاحب ترجمه باین مناسبت کتاب گلزار پهلوی
 نوشت و بعضی اشعار آن در کتاب فرمان سپیش مری طاهری که در اداره اوقاف
 وارد بود موجود است و سپید پسرش بنام احمد طاهری داخل درام فرسنگ (معاف)
 بود و یک کتاب تاریخ مختصری برای یزد نوشته که طبع شده و فعلا لسی از خانواده
 ایشان از اهل علم نیست والسلام خیر تمام.

۱۸۱ حاج میرزا علی الحسین بن حاج میرزا اسد الدین الشیخ محمد تقی جد ایشان از
 بزرگان و نامشان گذشت بنام میرزا محمد تقی بن حاج ملا باقر و اما پدر ایشان از
 علماء است در سن پنجاه و شش سالگی مرحوم شدند و اما مشارالیه پس از
 تحصیل در نزد پنج سال در صفهات و سه سال در نجف تحصیل کرده و از مرحوم
 اخوند خراسانی مجاز با اجازه اجتهاد بودند سپس در نزد بمقام تدریس سطوح^{اشتغال}
 و در هفتاد و پنج سالگی ۱۲۶۱ هجری و بحساب شمس ریمه ۱۲۲۱ هجری مرحوم شدند و برای ایشان
 عقبی نیست، مشارالیه دارای کتابخانه مهمی ذی قیمت تقیس بودند که بدامادشان
 آقای شیخ علی علوی بن شیخ محمد رضا منتقل شد و ایشان را هم اولادی نبود و کتابها
 را بکتابخانه دانشگاه مرکزی تهران بقیت ارزانی فروختند و کمی از آن هم بکتابخانه
 سرزدی داده شد.

۱۸۲ حاج سید علی محمد وزیر عریضی موسوی ابن سید مهدی پدر ایشان بر

حرف العین

چندانی از علم نداشته طایفه هستند در نزد ملقب به وزیر چوَن جَدّشان وزیر
 بعضی سلاطین محلی زمان ملوک الطوائف بودند مشارالیه نیز به وفای از علم
 نداشت و ما را بنا نبود که در این فهرست از غیر علماء نام ببریم اما چون خدمات ارزنده
 ای برای اجتماع مسلمین داشته لذا لازم دانستم نام او را ذکر کنم اگر چه شرح احوال
 ایشان در بسیاری از مجلات و کتب معاصر ذکر شده.

مشارالیه در سن ۱۹ سالگی پدر را از دست داده پس از تحصیلات مختصری بشل
 وعظ و تبلیغ پرداخته تا در زمره طراز اول و قاطب نزد بشا آمد، دارای صوتی دلربا
 و در فن ابکاء ممتاز و اشعار زیادی در حفظ داشت که در محاورات نوعاً با آنها عمل
 می جست و از آنها استفاده میکرد دشمنان را مجذوب خود میکرد در محاورات
 و از این راه بمطالب خود میرسید اما اینها را برای روح بزرگ خود کم می دانست از اول
 جوانی شروع باقه امانی که در آنجمله در حدود ۱۲۵۳ قمری شروع بمباحثه با فرقه ضالّه
 بهائی و در موقعی که امر بپرداختن عمامه از سر علماء از طرف رضا شاه شد خیلی حدیث
 داشت و فعالیت میکرد شاید تحفیفی داده شود نسبت ببعض بزرگان و چون
 مسجد جامع کبیر نزد رو بوبرائی کلمی گذارده بود در سال ۱۳۰۶ تقریباً جلسه ای
 تشکیل داد بنام حامیان مسجد و شروع با حیا، موقوفات و تعمیرات و تحلیم مبانی و
 تزئینات مسجد شد و مسجد را در مدت یکست سال تقریباً به بهترین صورت
 آبرومندی بیرون آورد در این بین چون چند تفرقه ضالّه بهائی شبانه از نزد رفته بودند

و در ابرقوه یزد یک خانوادۀ مسلمان را کشته بودند مردوزن و بچه کردک اهل یزد
 و آقای وزیري کمک کردند و بالاخره تا اندازه ای موفق شدند و یکتقر از آنها را
 اعدام کردند و چند نفر را حبس کردند و ایشان شش باب مدرسه بنام تعلیم اسلام
 در یزد و حومه شهر برقرار کردند دبستان و دبیرستان و در انتخاب مدیران و آموزگاران
 فعال مدتی سعی بلیغ مبذول داشت و نتیجۀ های خوب از آن عائد اطفال
 مسلمین شد. مهمترین اقدام ایشان تأسیس کتابخانه بنام وزیري جنب مسجد
 جامع که هسته مرکزی آن را کتابهای شخصی خود تشکیل میداد و در راه آبادانی آن نج
 فراوان متحمل شد و از بر لونه فعالیت بصورت های مختلف دریغ نداشت و الان کتابخانه
 بهترین کتابخانه یزد و از کتابخانه های مشهور ایران بشمار میاید و دارای محتویات
 نقیسی است، نماز جمعه را ترویج کرد بعد از آنکه جمعیت اندکی بود امروزه چند هزار تقریبا بالغ
 میشود سالیان دراز مقرر کرده بود که روز سیزدهم محرم در مسجد ملا اسماعیل هیئت
 های غذا و مردم اجتماع میکردند و غذاداری می نمودند تا قریب ظهر بنام روز دفن
 شهداء، بسیار بینوایان را فریاد رسی میکرد، سبب پیدایش ازدواجها بود بطلان
 علوم دینی کمک میکرد مورد توجه آیه الله بود جودی و حکم و غیرها بود. جنگلی
 ترتیب داده بود که در آن صورت دستخط علماء شهرستانهای که از ایشان درخواست
 کرده بود پرکردام بمناسبتی صنومی را بیان فرموده بودند و آنرا بصورت زیبایی حکا
 کرده بود یک دفعه من آنرا دیدم و الان تر د ورش است، مردی بود بسیار گشاده
 رو

حرف‌العین

روح‌خوش معاشرت، فعال، خلاصه‌کم‌تطیر بود، شرح فعّالیه‌های ایشان بسیار نسبت بهن بسیار لطف داشت خداوند بایشان جزای خیر دهد.

سپریامده طومار عمر جمعی کن که چون قلم ز تو از بر قدم اثر ماند

چند سال آخر عمر بواسطه کسالت منبر نمی‌رفت تا در سال ۱۳۹۷ بدرود حیات لغت در قبری که سابقاً مهتیا کرده بود بخاک سپرده شد و تشییع مفصلی از ایشان بعمل آمد و مجالس عزاء بسیار منعقد کردند اولاد ایشان چند دختر است و آقای دکتر سید محمد حسین وزیریه ایشان هیچ وقت پیرامون امامت و تدریس نگشتند
عمر ایشان ۸۵ تقریباً.

۱۸۳۳ میر سید علی مدرس بن العالم الحاج سید علی صابن الحاج میرزا زین العابدین الطباطبائی، کان من نوادر عصره بالاعصار و مصره بل لامصار فی جوده القریحه و سعه الانتقال و قوة البحث اعترف للموافق والمخالف بذلك، لم یرعین الزمان مثله، کان سبطاً من اسباط میرزا محمد علی المدرس و کان مع علو درجه فی الاجتهاد حسن السعد الخط و بعض اشعاره مطبوع. کان زمیلاً مع جدنا السید محمد فی التحصیل و قد حضر صاحب الترجمة بحث استاده الاکبر آقاج محمد جعفر الکرمانی مره و هو ابن سبع عشر سنه و هو یلقی القوانین الاصول علی تلامذته فالتی اول یوم حضوره اشکالاً علی الاستاد فقام له و اعجبه و قال هذه رمیة من غیر رام و علف علی الاستفادة منه و من غیر محب وافر ال۱۲۹۲ فاجازه بالروایه و اعلن

وصدق باجهته ودرأيه ثم بقي في يرد الـ ١٢٩٥ له فحل في العتبات ^{الاستغفار}
 على الفاضل الاردكاني وربما قيل على حجة الاسلام الشيرازي واجازته الفاضل بالرد
 مع بيان علوم مقامه في الاستنباط والدرأيه بما هما اهله ثم اني رايت اجازته عشرين
 الاستادين ورايت ايضا اجازته المولى ميرزا محمد عيسى الشهرستاني بخطه الشريف
 غير اناته كرهه ما كتبه الفاضل في حقه قال به السيد السند والحبر المعتمد -
 العالم العامل المؤيد الفاضل الكامل المسدد فخر الافاضل ومجر الفاضل عارح معار
 التحقيق ناهج مناهج التدقيق الممدود بكمال التأييد والتوفيق وهو به قمين
 حقيق بنجم السماء السوداء والسيادة ودر صدف الخير والسعادة فرع شجرة ^{الطوبى}
 النبويه وغصن دوحه العلية العلويه ذوالقلل الحديد السليم والفهم العميق القويم
 والذهن النقاد والطبع الوقاد الحائز للفاضل لتفسيه تمامها والبالغ في
 منها ذمودة سنامها الزكي الملمع الاخودي والفاثق على الاقران بالفضل الباهر الحلي
 مولينا ميرزا سيد علي اليزدي لازال حلائع التوفيق عاكفة عليه ومحاسن
 الايام متصلة لديه ... الى اخر ما قال تاريخ الاجازة ١٢٩٧ له فعند ذلك
 ينبغي ان تسكت عن مدحه لان غاية مدحنا من مثله قدحه ثم انرجع ^{الى} يرد
 ١٢٩٨ له وصار مرجعا عاما للبلد واشتغل بالتدريس في المصلى وخرج من مجلسه
 جماعة

حكي لنا والدماره انه كان دائم اشتغال بالعلم حتى اذا ركب لحاجة كان الكتاب
 امامه

عليه السلام

امامه يطالع ويشغل بالتفكر فاذا عنان حماره يجر على الارض يذهب لزياره الرضا
ومعه كتاب يطالع اذا نزل وبعد رحلة مجد الشيرازي ره زار ائمه العراق و
عليه السلام ولقي ائمة الفقهاء وباحثهم سيما الكاظمان الفاضلان والعجبوا واذعنوا
بعلو مقامه في العلم ومع ذلك كله اذعن واعلن اعلمية السيد محمد كاظم وهذا من اهم
بواعث جوع اليزيديين اليه كما ان السيد يحيى الموسوي اقرب به بذلك ثم ان السيد
على لم يزاو الا مائة اصلا اما الوعظ فهو اهل في ايام شهر رمضان في جامع سرريك
له نائيفات ومكتوبات كثيرة صار كلها هباء منثورا منها مقاصد العلية في شرح الالف
ومنها حواشي على ادائل كتاب الاستبصار الخطي وهو موجود بمكتبة السريزدي و
المطبوع منها الهام العجبة فارسي في الكلام طبع في المشهد بسعي من العالم الجليل
السيد علي رضا بن ميرسيد علي الحائري اليزدي ثم انه ابتلى في اواخر عمره بمرض الفواق
وذهب الى زياره الرضا عليه السلام وحين المراجعة توفي في طبرس ودفن في امامزاده
طبرس وهو على مسافة قريبة من البلدة يعرف بزار، وكان ذلك في سنة ١٣١٦ وتمام
عمره ٥١/٥ ورثاه بعض الوفاط من تلامذته وقد طبغناها وشرح حاله المذكور في
اعيان الشيعة ومشجرات العلامة النسابة المرعشي ولم يكن ولد ذكر وانشبه على
العلامة النسابة فيما كتب اليها فحسب ان السيد علي رضا سابق الذراية

سجده مهره

١٨٤ ميرزا سيد علي الحائري ابن الحاج ميرزا محمد رضا من اولاد الامام الصادق عليه السلام
 واه من الخواين ولد سنة ١٢٦٥ ونشأ في يزد وتلمذ عنه اخوند ملا محمد هادي
 امام مسجد الغرط وكان يرمجه في الاستعداد علي السيد محمد كاظم الطباطبائي كما
 اعترف به بعض اخر ثم رحل الى عتبات واشتغل على الفاضل الاردكاني ونال منه خطا
 وافرا الى ان فاق الاقران في العلم والعمل ثم جاء الى مشهد الرضا عليه السلام وملا فارج
 وصار قدوة في الفتيا والعلم وتصدي للامامة بجامع گوهرشاد الى ان الهم بالاعتزال
 وجاء اليه يزد قاصدا للهج ولم يجمع نجابا للامامة والندريس والمخالطة متوجهها
 الى رب العزيز مجاهد للنفس شديد التكر على من يصانعه بالمخالطة صرا للهجة في
 موارد ينبغي ان يادل ويحل على الصحيح واستوطن في يزد سنين متطاولة وفي
 زمان قتل مرده البهائي خذكم الله كان في يزد وامر الناس على المنبر بالسكون
 وكان على هذه الوتيرة الى ان اختار الله سنة ١٣٢٢ ودفن في حجرة جنب قبر جده امام
 زاده ابو جعفر وعلى قبره لوحان صغير وكبير مكتوب نسبة الى الامام وبالحمد كان
 شخصه من اعلم (على الظاهر) واشهر واعرف عالم نشأ من يزد واستوطن بها
 كما ان السيد محمد كاظم الطباطبائي اعلم واشهر مرجع من يزد على الاطلاق وقد ذكرنا
 في عمدة النبي ما يدل على بعض مقاماته وقد حكى عنه انه قال كنت متفلا اهل حصل في فتح
 من المجاهد حتى كنت رأيت في المنام اني في دن مطموس مظلم لا يهتدي فيه الى
 اتي شئ سوى كوة على قدر راس الابرة يطلع فيه النور والضياء فانتهرت وعلمت
 ما

ما ادرتيم من العلم الا قليلا

ومن نوادر امره ما حكمه بعض الثقات من بعض وثقه . ان السيد علي الحائري
مرتباً ما راى الباقى جاء قبر اخوند كرباسى وعبد النبي سلم فعند ذلك سمعنا جواب السلام
عن القبر معنى الحائري لحاجة فلما رجع وقت العصر صار عند قبر الاخوند وكان
له بقعة محفورة بسلكه بعض الفقراء ناداه الحائري وقال نازيد الذهب والعد
مهل تجبى معنا فقال لا انا اجد بعد اربعين يوماً قال لراى فلما جاء الغد مات الحائري
فجاءه في المنام قريب الظهور ومات الفقير درویش مردي بعد اربعين يوماً .

والشهير فوز صاحب الترجمة بقاء صاحب الامر محل الله تعال فترجم الشريف في قضية منفصلة
لا يحضرني الان ولصاحب الترجمة ابنان ابرزهما الحاج سيد علي رضا من العلماء
وقد مضى ذكره وابنه الاخر السيد ابو الحسن حائري زاده اشتغل بالعلم قليلا
ثم دخل في حزب الحكومة الدستورية (مشروطه) كان رجلاً قوياً سياسياً جريئاً
فعالاً ، له مقالات في السياسة حتى في حياة والده وكان غير مرضى عنه وان
كان المنقول ان والده امضى المشروطه كرها ثم انتقل الى تهران وله رفعا وخفضا
رفع امره من اوان الحكومة المشروطه الى ان اتصل بالسيد حسن المدرس الاصفهاني
الشهيد ره وصار من وكلاء مجلس الشورى فخا وخالف رضا شاه فمهلوى فيمن
خلف خالف وبعد ان صار سلطانا وسقط امر المدرس واستشهد صار الحائري
زاده مفهما مقعدا مجلس البيت الى ان ابتلى السلطان الجائر الى سر بالكنية والاتصال
عن

عن عمر بن الخطاب السلطنة والتبعية الى حيزه مولى با شنع حال ينبغي ان يعبر
 اصل لطل قال على عليه السلام ما اكثر العبر واقلا الاعتبار وصار ابنه محمد رضا شاه
 الحق الله بابيه سلطانا على مال ضعفه فعلا امره ايضا وصار وليا واتصل بالكثر
 مصدق ولم يطل ذلك حتى اذا سقطه امرا لكر واستولى الشاه خفصه الله على
 الامور، صار الحائري زاده ايضا جليسا للبيت وكنية مع ذلك كان ذا لسان طلق
 ومساوى الحكومة وله خطابات في المجلس حول امر النفط وغيره يفتي عن سعة
 قدرته واطلاعاته هذا قليل من كثير وصار مريضا وذهب الى افرنج وتوفي هناك ^ص
 ان يدفن في اقرب مزار للمسلمين في مملكة ايطاليا

۱۱۵ حاج ميرزا علي البر لغوي بن حاج ميرزا محمد جعفر متطبب الحسني الحسيني صاحب
 فحمة اللغات ونجحة الميزان له دراول افعال ثلاثي مجردا معني وردودي كه كتاب
 كوچكي است تعيين وزن انها را يكله وپردو طبع شده وشرح نصاب هم دارد
 مستي بدره الثمينه كه انهم طبع شده وقرأت مصنف ازان در ۱۲۹۲ ميباشد
 وقرأت از نجحة الميزان ۱۲۸۷ م داین را برای آقا ابوالحسن بن حاج محمد رضا
 الرشتي اليزدي نوشته قهرمشار اليه در كابل است چون در او اخر عمر مجاور كابل
 شده بود

۱۱۶ علي الحسيني ايتي بن ملا محمد تقی تفتي نام برده اگرچه از علماء نيست اما
 چون روزي در كسوت روحانيت بوده و در ضمن مرد داستاني است نامی از او برده ميشود

حرف العین

طالبین بیشتر رجوع کنند بکتاب این و دانشوران یاد انشد ان لمانم تألیف سید
 علی رضا ریحان یزدی، مشارالیه در ۱۲۸۷ توله و قدری در یزد در مدرسه خان -
 تحصیل کرده و سپس بعد از مرگ پدر در تفت صاحب محراب و منبر شده با وضع
 ناهنجاری و در این شغل ۱ سال باقی بود سپس متمایل بفرقه ضالیه بهائیه شده مقدم
 اورا لای داشتند و ۱۸ سال بیشتر در مسافرت داخل ایران و مملکت های خارج
 و بوده و برای تبلیغ مرام با واره لقب گرفت و له خود گوید يك ان هم معتقد
 به بهائیت نبودم و له کتابی هم برای انها نوشت و از سال ۱۳۴۰ توه به جدی
 کرده و بنوشتن سه حد کتاب کشف الحیل پرداخت و از این راه ضربه محکمی بآنان
 وارد شد و تا اخر عمر براه شریعت مستقیم باقی بود من اورا زیاد دیدم که در حال پیری
 و فرتوتی معلم بعض دبیرستانها بود عاقبت بتهران رفت و انجا مرد، تألیفات بسیار
 دارد معروف ترین انها کشف الحیل سابق الذکر و دیگر تاریخ یزد بنام آنشده یزدان
 و تفسیر نبی، شعرا هم نیکو میگفت و دیوان هم دارد، اما پدر او حاج مدام محمد بنا بلفه
 ایتی پدرم مشهور بجای اخوند تقی پلشوی اهل تفت در قدس و تقوی و فقا هت شهر
 منظور خاص موم میرزای شیرازی، گوید من معنی را پلش برادرم خواندم و مطول را
 پلش پدرم و پدرم ۱۲ سفر کرد بلا مشرف شده بود اما جد م اعلاای من نیز حاجی ملا
 محمد بزرگ است که قبرش در حسینییه که مسیر تفت بوده

۱۸۷ الحاج میرزا علی اکبر صدائی ابن الحاج میرزا محمد علی ابن العلامة الحاج میرزا محمد

ابراهيم كان حجة من كبار العلماء ومن احفاد شيخنا المفيد قدس سره جاء من عراق
الائيران لتجديد المعايير العلمية بعد اندراسها في فتنه الافاغنة ونا درشاه وسكن
شيراز اوكرمان وانتقل واخر عمره الى يزد لموافقة هوائه واستوطن ابنه ابو صاحب
الترجمه في معله صلى العتيق وصلى في مسجده ولذا اشتهر هو وابنه بالمصلائي

اما صاحب الترجمة من كبار تلامذة الشيخ الانصاري ره، فقيها اصوليا متكلما شاعرا.
يعبر عنه جدينا السيد محمد وهو من افاضل تلامذة بالاستاد الاكبر وقال ابونا السيد
احمد في حقه الاورع اذا تقى وحيد عصره وفريد اوانه اعلم العلماء وافقه الفقهاء انتهى
وغاية ما سمعنا والعهد على الراي ان الميرزا المجدد الشيرازي ره اشار اليه بالمرجعية
فابي وكان ره في غاية الزهد وربما اكل من كديه (بنيه دوزي) او (كفش دوزي) و
الترديد متى وربما يحرر نفسه للصلوة الاموات (نماز استيجاري) ولم يداخل القضاء
اصلا، انتقل الى محله چهار منار وتصدى لامامته مسجد تلك المحلة حتى اصابته عينيه
وصار الى جوار الله ^{١٣٠٧} بعد ان مضى من عمره الشريف ^{١٣١} سال وكان سبب وفاته
انه عثر في بعض الايام ومنها حشفه في الساعة ودفن في بعض حجرات المتصل بالرواق في
الصحن الغربي من بقعة امام زاده جعفر وعلى قبره حجر منقوره عليه اشعار كان من منشآت
ابنه وخلفه في العلم والله ليس والامامه وضجيعه في المدفن ميرزا محمد المتوفى ^{١٣٣٥}
ثم انه يظهر انه كان من المكثرين في التصنيف الا انه ذهب ادراج الرياح لعدم مبالاة
اهله ولم يبق فيما اعلم سوى كتاب في الفقه اوله بسم الله الرحمن الرحيم كتاب الطهارة وهي
كما

کما فی مع کصد طرقتا و ضمنا بمعنی النزاهة و شدہ فی صی بزیادة من الازناس
و فی یہ مع النزاهة اخره فی مباحث وجوب الانحراف عن القبلة عند الحلوة
نحتم بقوله ره ثم ان المدار هو قبلة المختار فان الاسامی انما هو للواقعیات فلا یجب
التشریق والتغریب نظر الا ظاهرا لا مر و ما ورد ان ما بین ما قبله فان ...

و ایضا له رسالہ فی بیان بعض الایرادات علی ارشاد العوام للحاج محمد کرمیخان
رئیس الشیخہ اولہ عمدا لمن یحق الحق بکلماتہ و یبطل الباطل بایاتہ و صلواتہ علی اشرف
بریاتہ . اخره تمام شد انچه متعلق بر دبر مطالب فست اول از چهار قسم کتاب ارشاد
العوام از اشکالات وارده بالاستعجال و تنلی مجال والحمد لله علی الافضال
والصلوة علی المصطفی والال واللعنة علی الناصب والغال

و ایضا له رسالہ فی الرد علی المشنوی در مقدمہ گوید محقق نماند کہ عاصی راسخن بر
احوال صاحب کتاب نیست کہ ناجی است یا حالک بلکه سخن بر سر کتاب است
کہ کتاب سنی متعصب اشعری عشوی صوفی اتحادی یا حلولی است و یک حدیث
از طریق شیعه و اهل بیت در این کتاب نیست الخ اولہ الحمد لله کفی و سلام علی
عباده الذین اصطفی لاسیما محمد و اله سادات الشرفا اخره توأ الطالب
حقی دست از ایشان بر مدارتا بمقصد برسی و السلام علی من اتبع الهدی
و خالف الهوی و الحمد لله رب العالمین ^{۱۳۴} هذین الرسالتین عندنا یحفظ
والدنا ره، و ایضا له منظومہ فی الحج وقد نظم بالعربیہ مناسک شیخہ الارضی

حرف العین

۱۲۴

و هو فارسی اوله باسم اله البلد الحرام و جامل لاحلال و الاحرام، اخوه و الحمد لله
 علی الامداد، مصلیا علی اولی الدشاد محمد و اله الاطائب و صعبه الاتباع فی النوائب
 و ایضاً له منظومه فی نظم تهذیب القصارانی اوله الحمد لله العلی الهادی ذی المجد و
 الاحسان و الایادی، اخوه و کان فی ستین و ثنتین من بعد الف ثم مائتین -
 هاتین المنظومتین عندی بخط جدی و فی القام نقول اما الان فقد ارتحل -
 العلم من بینه او کان ان یرتحل و هذه بینه عامه قد شملت بیو العلم و معاهده قد خلی
 البلاد من العلماء الایماء و منها بلد یزد و قلما یقوم ابن العالم مقام ابیه و لیسد مسده
 کما هو معلوم من تتبع هذا الفرست و العیاذ بالله سیؤول الامر الی اسوء من ذاک
 لوجری الامر کذلک الا ان یرحمنا الله تعالی انشاء الله و لاحول و لا قوه الا بالله
 العلی العظیم

۱۸۸ ملا علی اکبر بن محمد باقر اجدی اجدی (اثریه) از توابع اصفهانست در عهد
 فتحعلیشاه در بلده یزد منصب امامت جمعه و جماعت با و مفوض بود
 (استبانه کرده صاحب نجوم السماء در اینکه نماز جمعه ایشان اقامه میکردند)
 فاضلی محدث و حکیم و باسلیقه انتهى نقل از نجوم السماء

اقول در آخر کتاب معروف ادبناام زبدة المعارف که چاپ شده و نسخه از ان
 در کتابخانه وزیر یزد موجود میباشد شرح احوال او مفصلاً یاد داشت شده

۱۸۹ ملا علی اکبر زمان کرماتی از افاضل زمان و علمای اناام و نشان خاصه در علوم

حرف العین

ادبیه و فنّ تفسیر و حدیث و ادعیه و کتاب نهج البلاغه و غیره تطبیح خودنداشت
و مرجع اهل یزد بود چندی در یزد از درمان آمده متوطن شد و کثیر الطعن بر شیخیه
(طرفداران شیخ احمد احسانی) و کشفیه (طرفداران سید جعفر کشفی دارابی که سلسلی
مستقل شبیه مسلک شیخ احمد احداث کرده بوده است) بر سر منابر بود سعاة
سعایت وی پیش محمد شاه کردند که مطمح تطبیح افساد و فتنه است شاه او را
بپایتخت در طهران طلب داشت و در آن بکده محبوس بود و را خرم عمر از نش دادند که
همیشه مقدّس برود و قضای کار در مشهد مقدّس یا مابین راه ارتحال فرمود از نجوم السماء
در تاریخ خانیم نام او هست از جمله کسانیکه برای محمد ولیمیرا کتاب نوشته اند بنام
ملاحی البرکرمانی.

بنیاد محقق طباطبائی
نسخه ع/۲۱۲

۱۹۰ مولد علی بنی واسم پدر اوزین العابدین است علی الطایر ملاحی بنی از اهل
قزوین و بالاخره در یزد ساکن شده تا آخر عمر و الان احفاد او در یزد بسیارند. در آخر
مقدمه این کتاب که شت فرمایشات بحر العلوم درباره شخص ملاحی بنی و کتاب
او بنام تلمذ امل الامل یا تمیم امل الامل که بنا بلفظه سید احمد استوری در مقدمه
امل الامل در سال ۱۱۹۱ ترتیب داده و ایضا در نجوم السماء گوید در اجازه محمد
بن محمد صالح لاهیجی که از بعضی تلامذه اقا باقر بهبهانی یافته بتقریب در سال
خود آورد. و منها ما اخبرنی به اجازه عده من اصحابنا الاعلام و جماعة من فضلائنا
الکرام منهم السید الجلیل النبیل ... میر سید حسین القزوی و منهم العالم الفاضل
المحقق

المحقق والمجرب الخیر المدقق جامع المعقول والمنقول ومقرر الفرع والاصول عبد الله بن
القزويني اصلا اليزدي مسلما بحق روايتها عن الشريف الماحد الكريم والفقيه
المتكلم الحكيم الامير سيد ابراهيم والده السيد حسين المنوه باسمه وايضا در نجف
گويد مشار اليه از تلامذه سيد محمد صالح حسيني خاتون ابادي شيخ محمد جعفر بن
الكرمي الاصفهاني داماد آية حسين خونساري وديكر از مشايخ اوله در كتاب مذکور
مسطورند انتهى.

صاحب ترجمه لسير عالمي داشته از اهل علم و هم عيني نواده ديكي از آنها ملا اسماعيل^{ست}
که قراني فحظا بسيار زيبا براي ناصر لدين شاه نوشته ومقرري ميداشته سال
وفات او اين جمله است که ملا فلاح حسين خطيب نقلد. هذه البر الوفي^{نا} مقتدا
شيخنا عبد الله بن قبرايشان ترديك قبراخوند که باسي است که اينجا در السنه -
پلشين به هفت تن مشهور بوده يعني هفت تن از علماء بزرگ در اين محوطه مدفونند
ملا فلاح حسين سابق الذكر که پير مردی است قسم ياد ميکند مکرر مرحوم آقاى امير
سيد علي حائري ره را ديدم که ترديك قبرا و ياها را برهنه ميکردند در چند قدمي دري
فاتحه سر قبرا و ميرفتند يکی از احفاد صاحب ترجمه لغت من بچه بودم روزي يدم امد منزل
و حيلي او را نا راحت ديدم سبب را پرسيدم لغت سنک سر قبر جد ما را دولتي
ها بردند، از اولاد او فعلا کسی از اهل علم نمی شناسم.

۱۹۱ الحاج شيخ عبد الرضا بن الشيخ محمد هادي پدر او از علماء بزرگ وايشان فرزند بزرگ

حرف العین

بدر مدتی در یزد و سپس ۷ سال در نجف خدمت اسید محمد کاظم و اخوند خراسانی و شریانی و امام قاضی تحصیل کرده و مجاز جازه اجتهاد بودند از همی آنها در رفت و مرجع تمام بوده اند. صاحب محراب و منبر و مراجعات و غیره. ۱۰ امام مسجد جامع شاه و ۶۸ سال داشتند و در یزد آباد پیشکوه در سال ۱۳۶۲ مرحوم و در میان جامد فون بعض اولاد ایشان اهل علم است.

۱۹۲ الاخوند ملا عباس الیزدی الحائری بن رضا بن احمد الیزدی الابرند بادی نذر حاله و حال ابنیه الشیخ علی اکبر و الشیخ محمد علی علی ما قطبیه ابنه الشیخ محمد علی و لیعلم ان هذه الاسرة اسرة لرمیه سمیت بسیبویه و ربما قتل لصاحب الترجمة ^{خفش} لتجرهم فی العلوم العربیه و قد مضی ذکر اخوز و جته الشیخ محمد ابراهیم الیزدی اللردفرا مرزی النجفی و سیاتی ذکرانی صاحب الترجمة الاخوند ملا علی سیبویه و هو اول من لقب بهذا اللقب قال الشیخ محمد علی ره فی ترجمه والدنا حضرة العلامة حجة الاسلام والمسلمین الاخوند ملا عباس ولد فی یزد ۱۲۶۰ هـ و توفی فی کربلاء ۱۳۲۹ هـ و دفن عند اخیه اخوند ملا علی فی مقبرتها فی الصحن الشریف العباس علیه السلام و کان ره مشغولاً بطلب العلم و اللمال فی یزد الی ان هاجروا الی کربلاء المشرفة و تکمل علمه فی هذه البقعة و قد حضر مجلس درس کثیر من الفقهاء منهم العلامة حجة الاسلام والمسلمین آية الله في العالمين حضرت الشیخ زین العابدین المازندرانی قدس و منهم حجة الاسلام والمسلمین آية الله السيد اسماعیل الصدر و غیرهم کان من اعالم المدرسین فی کربلاء الذی یشار الیه باللسان فی ترجمة حال اخیه العلامة

حجة الاسلام والمسلمين حضرة الشيخ علي البرسيبويه اليزدي ولد سنة ١٢٩١ هـ وتوفي سنة ١٣٦٣ هـ
 ودفن عند قبر والده، وقد تلمذ عند والده من المقدمات الى السطح ثم حضر درس
 بعض المجتهدين منهم الشيخ محمد تقى الشيرازي والشيخ عبد الكريم الحائري وغيرهما
 وكان اديبا فقيها مدبرا عالما تقيا زكيا وله مصنفات كثيرة منها مفتاح الهداية
 فارسي وسومطبوع في اصول الدين ومنها مطلوب العاشق في احوال المعصومين عليهم السلام
 ومنها مطلوب العارفين ايضا في احوال المعصومين ومنها الرحمة العلية في بعض
 المعجزات العلوية ولها جمال الواعظين. اقول رايته بخطه عند ولده في ابره اباد
 وهو من اهل المنبر واخوه الاكبر الشيخ ميرزا محمد سالك كربلاء وهو ايضا من اهل المنبر
 ومؤلفات صاحب الترجمة كثيرة التفتينا بما ذكر

ثم قال الشيخ محمد علي في ترجمة حامي ولدت سنة ١٢١٣ هـ وتلمذت عند والدي الاخوة ملا عباس
 واخي الشيخ علي البر ثم حضرت مجلس درس بعض العلماء منهم حضرت آية الله السيد
 محمد ابراهيم القزويني قدس و حضرت العلامة السيد ميرزا هادي الخراساني وقد كتبت
 كتابنا الموسوم بمحقق الفوائد ومترجم الاكباء ومن الله التوفيق انه خير معين الجاني
 محمد علي بسيبويه اليزدي الحائري. اقول حين ما تشرفت بكربلاء مع والدنا واخي
 زرت هذا الشيخ محمد علي وهو في ضريح السيد ميرزا مهدي الشيرازي قدس كان عليه
 في غاية البساطة وتر له في غاية الحقاير وكان مشهورا بالزهد وهو يعظ الناس في صحن
 الشريف العباس سلام الله عليه. مات سنة ١٣٩٣ هـ تقريبا وعمره ٨٠ تقريبا. وكان

حرف العین

بدرس السطوح فی المدرسة المجاهد وله رساله وفيها فتاوى نادره يخالف الادب

المستحدثه الافرنجيه منها حرمه ركوب الدرجه لاهل العلم واساله رحمه الله عليه

۱۹۱۳ اخونه ملا علي بن رضا بن احمد اليزدي الابرند بادي اول من لقب من هذا

البيت بسيويه قال الشيخ محمد علي سيويه ابن الاخوند ملا عباس في ترجمه حال

همنا الاكرام ولد في يزد ۱۲۵۰ ثم اشتغل بالعلم سنين في المقدما والسطوح ثم هاجر

الى كربلاء المشرفه وكل علمه فيها وتوفي في كربلاء ۱۳۲۰ ودفن في صحن سيدنا ابي الفضل

عليه السلام في مقبرتنا جنب الباب الذي هو الان معروف بباب صاحب الزمان عليه السلام و

هو في جهة الغرب من الصحن الشريف وكان له فيتها متبر ازاهد او قد حضر مجلس

درس كثير من العلماء منهم العلامة الذي لم يوجد له تطريحه الاسلام والمسلمين اية

الله الاخونه ملا حسين الاردكاني اليزدي قدس وكان من اعظم العلماء والمدرسين

وسمى العلامة حجة الاسلام والمسلمين الحاج شيخ علي اليزدي الشيرازي

بكر بلاء المشرفه

۱۹۱۴ شيخ علي عقدايي واعطى ازوم عاظم درجه اول يزد بوده خطبه عديريه را از حفظ

منخوانده با صداي غرا، بعض علماء ثقة نقل فرمودند كه اواخر عمر بوسوسه مبتلا

شده بوده است و بشبه ارتداد در خود ميكرده از اموال خود خارج شده بوده و

بالاخره تمام احكام ارتداد بر خود جاري ميكرده و دائماً مشغول تضرع و زاري

و نماز عبادت بوده بالاخره او را مي پرند از يزد خدمت حاج ميرزا محمد حسن شيرازي

مرجع و ايشان او را نصيحت ميكنند تا از شبهه و وسوسه بيرون آيد و بالاخره

براي

برای اطمینان خاطر او بادست مرطوب بآیدن او ماسه می کنند شیخ علی میگوید
جناب اما احتیاطا دستان را بشوئید بغوذ بالله من الوسوسه.

۱۹۵. اخوند ملا علیا از اکابر علماء اردکان حجة اعلاى بسیاری از علماء مهم اردکان از
سادات و غیرهم شبی خواب می بیند که پسرهای او از نزد بان میخواهند بالا بروند
و تنها کسی که موفق شد یکی از فرزندانش بنام ابیطالب بوده پلش خود تعبیر می کند
که موفق به تحصیل میشود اتفاقا همین طور شده و از نسل او هم علماء زیادی پیدا
شده اند انتهى.

اقول شاید همان جد محمد تقی بن ابیطالب بن علی اردکانی باشد که ذکر شد والله العالم
۱۹۶ حاج ملا علی اصغر بن حاج حبیب علی الملقب بمجد العلماء از ارباب ذوق و قریحه
و انشاء، نزد شیخ محمد رضا بن عبد الله اردکانی تحصیل کرده و از اساتید اصفهان
هم استفاده کرده و در اردکان از اعیان و متمولین آن سامان محسوب می شد و
ریا د آمد و شد بزرگ داشته و بامشیر الممالک یزدی ارتباط خصوصی داشته صاحب
کتاب هدیه المهدویه است که در سال ۱۳۲۰ نوشته فارسی در رد برفره ضالّه
و بعد بهت فرزند ارشدش مرحوم شیخ محمود فرساد بطبع رسید.

۱۹۷ الحاج علی محمد رفیعی ابن حاج محمد جواد صاحب ترجمه از علمای منزوی دکن
حرف و مشغول باجدلاح نفس خود بود، ایشان داماد مرحوم امیر اسید علی
حائری یزدی بودند و دارای بالنسبه ثروتی که از این راه امرار معاش میکردند

سالیان دراز در محضر درس مرحوم حاج میرزا سید علی لب خدقی حاضر و استفا ده

می نمودند و هیچگونه داعیه ای در وجود ایشان نبود و گاهی امامت مختصری در مسجد

محلہ گازرگاه، فوت ایشان ۱۳۹۰ هـ عمر ۹۰ تقریباً رحمه الله علیه

۱۹۸ میرزا سید علی مجازی (مشهور بسید علی شاه) ابن حاج سید یحیی مقدس

تو داسید محمد کالم در نجف درس خوانده و با فرزند گرامش مرحوم اسید محمد

سید رفیق ^{رحم} بوده اند و نزد اخوند نیرنگ نموده است، برای او در نجف اختلا

حواس پیدا شده و نیز آمده در بغداد آباد مهریز ساکن گشته پانجا مرحوم شد و

از اولاد ماتی نقل می شود

۱۹۹ شیخ علی حائری بن ملا محمد تقی شرح حال ایشان بیا بر آنچه فرزند ایشان آقای شیخ

عبدلکریم که امامت جماعت محلہ استریج مهریز میباشند مرقوم داشته اند، شروع

تحصیل در سن چهارده سالگی در نزد و مدرسه خان بعد از چند سال در مشهد مقدس

بعد در سامره زمان مرحوم میرزای شیرازی بعد در نجف دوره تحصیلی تحمیل ۲۶ سال

مدت عمر ۸۵ سال منبر می رفتند تاریخ فوت ۱۳۵۹ هـ محل دفن جنب مسجد

محلہ براسستین (مهرپادین) مهریز میدان محل ساکن همان محلہ دارای اجازه اجتهاد

بوده اند اما در عین حال خیلی کم خطاط بوده اند

۲۰ ملا علی البرین ملا عبد الریم بن اخوند ملا علی عقدائی این سه تن از علما و افاض

بوده و در محمد آباد چاقوک در مسجدی که بنام اخوند ملا علی ساخته بودند امامت

داشتند

داشتند و مرجع اهالی بوده اند

۱۳۲

۲.۱ ملا علی البر بن ملا محمد عین بر دو از علماء بوده اند و در مسجد جامع فخر اباد جاعول

امامت داشته اند و مرجع اهالی بوده اند

۲.۲ آشیخ علی اخوندیان بن محمد بن عبد الرحیم بن رحیم علی تولد ۱۳۱۶ در تفت پس از

کمی تحصیل بادر و مادر بمشهد مشرف شده و بکار شالردی بناء روزی یکریال یاد و

ریال مشغول شده و در سال ۱۳۲۶ در مشهد با فقر مشغول تحصیل شده بالاخره خدمت

اساتید بزرگ خراسان حاضر شده حاج آقا حسین قمی حاج شیخ مرتضی استهبانی

میرزا مهدی اصفهانی آشیخ هاشم قزوینی و غیرهم و مدتی سردفتر ازدواج شده در بعض

دهات مشهد بعد استعفا داده و برگشته مشهد و بارحوم آیه الله صیلانی ارتباط

پیدا کرده و در سال ۱۳۹۵ در مشهد درگذشت دارای کتاب شجره انسان میباشد

بفارسی که طبع شده و شرح احوال خود را مفصلاً در آن جانگاشته و از کلماتش بر

میاید که نسبت بسلاطین معاصر خودش خوش بین بوده و العلم عند الله شغل

ایشان منبر بوده است

۲.۳ الحاج سید علی بن محمد علی الحسینی المیبدی در پشت کتاب بدایع اللغة

شرح احوال صاحب کتاب بقلم فرزندشان العلامة الفقیه الحاج آقا محمد حنین نوشته

شده وفات مرحوم مغفور عالم ربانی و فاضل صدیقی حجة الاسلام والمسلمین الفقیه

النبیه آقای حاج سید علی مجتهد یزدی میبدی اعلی الله مقامه الشریف ۱۳۱۳

تلمذ

تلمذ نموده نزد عالمین علمین آیتین کاملین مرحومین مغفورین فاضل اردکانی و شیخ محمد
طهرانی الملقب شیخ العراقین تولد و نشو و نما در محرم در میبد بوده و در هجرت بکر بلاء
فرموده و از فاضل اردکانی اجازه اجتهاد داشته و جامع جمیع علوم و فضائل بوده اند
و صاحب تصنیفات و تألیفات بوده اند

اقول اسامی کتب ایشان چنین نوشته بود الکسول وهو مطبوع و منها کتاب
هدایة النصیری (فرقه من الغلاة) و رساله فی اثبات حرمة خلق اللحیة و رساله
فی الفقه و وجیزة فی النحو و کان من الامرین بالمعروف و الناهین عن المنکر و قاع
اهل البدع سیما الفرقة النصیریة القاطنین بنواحی کرمانشاه (لان صاحب الترجمة
کان تربیل کرمانشاه) اقول و له عظمه لخصیج در کتابخانه ایه الله مرعشی در قم
موجود است بنابر آنچه در فهرست نوشته بود. اقول فرزند ایشان که سابقا نامبرو
شد از علماء کاملین و مدرسین شامخین در شهر کرمانشاه، که سالیان دراز در
کر بلا خدمت میرزا محمد تقی شیرازی و در نجف خدمت مرحوم نائینی تلمذ فرموده و با
اعتبار کامل در کرمانشاه مشغول وظائف روحانیت می باشند، چند سال پیش
مختصره و رقی برای ایشان پیش آمد و از کرمانشاه بقم منتقل شدند و طولی نگذشت
مراجعت کردند پس ایشان از پیشاد بلیشتر است

۲۴ سید علی صائغ الدین ماضی یزد زمان شایخ تیموری، دارای تألیفات بسیار
و کتابهای هم در تصوف دارد. مورد اتهام صوفیگری قرار گرفته و برای رفع رتبه

كان رة مجازا بالاجتهاد من اية الله الخايزي المؤسس والحاج ميرزا سيد علي مدرس
 لب خندقي وكان يحضر درسه الغروب بحم الاستاد وكان معتمدا المراجع العظام
 في احد الوجوهات وربما يبلغ مائة الف تومان في السنة واما امرار عيش لنفسه
 واهله من اجرة الرعظ وقراءة الروضة في المجالس وربما يعطى اجرة للمساكين
 والسادات وربما لم يتفحص مقداره وصوره من الساعين في حاجات المحتاجين
 ويكلم السادات ومع كونه مجازا يستلزم من العمل بالاجتهاد
 والى اصل وان لم ينل العلم بتمامه فقد نال اقصى مراتب العمل من الزهد والاعراض
 عن الشهرة والتشرف في الماكل والملبس والمجد في الترويج حضرا وسفرا
 يدور في القرى والبلاد ويضع مواظ في محالها وربما يرسل بعضا من اهل العلم
 اصبح في اليزد وهو مشا ربا لبيان فريد بين الاقوان لم ير عين الزمان مثله
 له تضلع بالتفسير وله كتاب مفتاح علوم القرآن مطبوع وعلى ظهورها شرح حاله بقلم
 الشريف كان اماما بجامع سرريك بعد الشيخ جعفر بن الشيخ محمد وقد مضى ذكره
 الى ان مات دائم الترحيل والنوافل مات سنة ١٢٧١ هـ وعمره ١٣٠ وحمل نعشه من
 طوزجان الى يزد على آلاف الرجل ودفن في جنب امام زاده جعفر يزد وله بقیة مع
 تباین كثير في العلم والعمل وبعضهم ذهب في حياة افراطا

٢٠٧ شيخ غلام رضا بن المسيح ابرند ابادي يزدي شالرد ميرزا محمد تقی شیرازی
 مرجع معروف وحاج ميرزا سيد علي مدرس يزدي . معروف باجتهاد تردد كل صاحب
 قوت

حرف العین

قوت خط ردقت نظر کم تطیر وفا قد حظ و بهره دنیوی و مدرس ^{در سال} ۱۳۶۸ بر حمت ایزدی پیوست و عمر ایشان ۷۲ یا ۷۳ مدفن بعض
مجرات اما مزاده جعفر و بامرحوم حاج سید ابراهیم چند قی ^{ره} در یک روز فوت
کردند و پهلوی هم دفن شدند. از صاحب ترجمه کسی از اهل علم نیست بلکه هوفا ^{تحت}
العلم و خاتمه رحم الله من قرء الفاتحه.

۲۰۸ ملا غلام رضا از اهل بغداد آباد مهریز مردی بوده است دانشمند و مورد توجه
میرزای شیرازی بزرگ، چنین حکایت میشود که چون وفات یافت و در قبر نهادند
او را ملقن که برای تلقین رفت جسد او را در قبر نیافت و هنگامی ای بپاشند در ^{ها}
وقت یکی از اعیان بغداد آباد (حاجی اسماعیل پیر احمد شجاع لشکر) که عادت
خواب قیلو له داشت در خواب می بید که در نجف اشرف هنگامی ای است
و میگوشند حنازه ملا غلام رضا میآوردند سرا سیمه از خواب بیدار میشوند
و خود را بقرستان میرسانند می بیدار سر صد است که حنازه در قبر ناپدید
شده خواب خود را نقل می کند.

اقول از این گونه قضایا در کتب سیر از ابدال و اوتاد حکایتها نقل شده

حرف الفاء

۲۰۹ شیخ فرج الله ثقفی از اهل بیاضه بیابانک در مدرسه ^{صلی متر} ^{پشته}
خدمت شیخ محمد رضا بن حاج میرزا ^{عبد} ^{الحسین} ^{رحاج} ^{شیخ} ^{علام} ^{رضا بن} ^{حاج} ^{ابراهیم}

حرف الفاء والقاف

۱۲۷

و خدمت استاد حاج میرزا سید علی بختی بن حاج میرزا محمد صادق تحصیل کرده و در مشهور خدمت انعام محمد بن اخوند خراسانی استفاده کرده و با اخذ اجازه از ایشان نائل شده و در محل خود رفته و در انجام امور و حائیت مشغول، مردی بود ساده و بی الیش متجاوز از بیستاد سال عمر کرد و در سال در محل خود وفات یافت بعد از آنکه چند سال مبتلا بفلج بود فرزندش دارند بنام شیخ کاظم فاضل چند سال در نزد تحصیل کرد و اکنون در محل خود میباشند

۲۱۰ الفاضل الیزدی له رساله فی بیان ان کل شیء لا لیتلزم وجوده رفع عدمه

السابق فیه مقدم موجود فی مکتبه الوزیری تاریخ اللبابة ۱۲۷

حرف القاف

۲۱۱ میرزا قاضی الدین بن حکیم کاشف الدین محمد اردکانی یزدی از علماء بزرگ و ارشادان شیخ بهائی صاحب اوزان الشرعیه و شرح صحیفه و فیه و لیسر هم محمد نصیر از علماء بزرگست فرست کتابخانه استان قدس

حرف الکاف

۲۱۲ السید محمد کاظم الیزدی : مرحوم آیه الدقای آقا سید محمد کاظم یزدی در سال ۱۲۵۶ هجری قمری در قریه کسنویه معروف بکهنه دیده بد نیاگشودید و او سید صالح سید عبد العظیم طباطبائی از کشتاداران و مالکین کوچه که هو بشمار رفت ابتدا مرحوم سید قدس سره شغل بیرونی را دنبال کرده مشغول تحصیل نمیشد و بنقل مرحوم آقا میرزا در فرائد الرضویه از تلمذ سید حسن صدر لکن

حرف الکاف

۱۲۸ لکن پدر او دکاوت و هوش فوق العاده او را درک نموده بایشان سفارش الیه
 میکرد که شغل کشاورزی را ترک نموده بتحصیل علوم شرعی روی آورد و ایشان
 در این امر احوال می نمودند تا اینکه اجل محتوم پدر را در سن جوانی از این عالم گرفت
 فوت پدر در روحیه ایشان اثر بسزائی نمود سفارش پدر را بخاطر او در تصمیم به
 تحصیل علوم شرعی نمودند . دروس ابتدائی را در قریه خودشان شروع نموده بعد از
 مدتی کم تمام آنرا فرا گرفتند . عمور ایشان بنام آقا سید محمد صادق پلیسها
 شغل منشیگری یک المبارخانه غلات را که بدست او اداره میشد بایشان نمود
 ایشان نیز رفتند و روزها بسهریزد دارالمؤمنین می آمدند و مشغول تحصیل بودند
 و شبها بقریه خودشان باز میشتند و مدتی برای این حال بودند تا اینکه تصمیم گرفتند
 که روزها و شبها را در شهریزد بسر ببرند و در مدرسه دو متار حجره گرفتند و حقیر که
 نیز رفتم بان مدرسه رفتم و رفقا حجره ایشان نشان دادند که ظاهر حجره اخیری یکی با حرم
 مانده از سمت راست مدرسه بود هر حال دروسی را که باید دریندرخواستند خواندند و
 از تمام آنها فارغ شده عازم مشهد مقدس شدند گفته میشود که بعضی از مربوطین ایشان
 دریندر ایشان خواستند که دریندر مانده مشغول باقامه جماعت و ترویج و تدریس
 شوند اما ایشان نیز دریافتند و فرمودند پدرم بمن سفارش کرده در سرخواستنم
 خواهم بسفارش پدر عمل کنم دروسهای از فقه و اصول و فلسفه را در مشهد مقدس
 بیابان رسانیدند پس عازم اهملهان که در آن زمان حوزه علمیه محترم نجف اشرف شده

لدا الوصول بدرس مرحوم آیه الله آقا شیخ محمد باقر نجفی اصفهانی فرزند مرحوم آیه الله آقا
 آقا شیخ محمد تقی صاحب هدایه المسترشدين که راجع بزرگ ایوان و مدرسین درجه اول صفهان
 بشمار میامدند صاحبان دانشمند و عموزاده صاحبان آقا کمال طباطبائی که فعلاً از شتاینج
 مسنین هستند و در تهران سکونت دارند از مرحوم سید قدس سره نقل می کنند که ایشان
 با فرمودند و قید بدرس مرحوم آقا شیخ محمد باقر نجفی امد ایشان روی منبر
 نشسته و در اول درس خود بودند و من در ردیف اخربا و صنعی فقیهانه و تازه از
 راه رسیده نشستم مقداری که صحبت کردند بلند شده با دست اشاره کردم
 که مطلبی دارم طلبه ای که در جنب من نشسته بود عیای مرا گرفته نشاند و گفت
 سید اینجای حرف زدن توفیق مرتبه دوم بلند شدم ان طلبه کار خود را
 تکرار کرد در مرتبه سوم مرحوم آقا شیخ محمد باقر فرمودند بلند آید بیستم این سید
 چه میگوید ایشان فرمودند که من تمام آنچه را که استاد میخواست بیان کند با
 بیان نزدی خودم گفتم و مطلب را چهار صورت تقسیم کرده بر هر صورت اشکال ذکر نمودم
 استاد در محامره اشکالات من افتاده سر نیز برداشتند و بعد از تا ملى کوتاه
 فرمودند فعلا جوابی از این اشکالات ندارم و از منبر نیز میامدند مرا صدا زدند
 بلیش هموزفتم از نام من و اینکه از کجا میام و در کجا هستم سوال کردند با ایشان
 گفتم نامم سید محمد کالم نزدی است و از مشهد میام و در فلان کاروانسرا وار شده ام
 فرمودند کاروانسرا جای مناسب شما نیست در همان امر کردند یک دست لباس پاکیزه

٢١٣ كاشف الدين محمد اردكاني يزدي والد قاضي الدين كهكشت از علماء و در
روضات اورا از مشايخ شيخ بهائي معرفي كرده بزرگ زمان صفويه و پسرش
ميرزا ابراهيم نيراز علماء و از مرحوم ميرزا ملا محمد تقى مجلسى اجازه روايت داشته
آئینه دانشوران

حرف الميم

٢١٤ السيد محمد بن السيد حسن بن سيد مهدى من عليه علماء المدرسية
تلمذ عند الكاظمين الفاضلين في النجف و اجازاه بالا جتهاد ثم رجع الى يزد و صار
صديق المعيشة. نقل والدنا ان السيد محمد كاظم وصى بعض التجار بان يعطيه كل
سنة خمسين توماناً حتى انه باع ماملته زوجته من الاثاث و العقار ثم هاجر الى تبريز
و اتصل بابناء الحاج ميرزا محمد حسن الاستياني و لسابقة كانت بينها ونا خطا
وافرا صار مدرسا في المدرسة المروى و كان دّره بازاء الله ليس كل يوم خمسة ريال
و كانه يكفى بالاعتقاد لعائلته ثم صار من القضاة المقبول الحكم عنه لدولة في
اوائل الحكومة الدستورية ثم صار قاضيا بلا مشاركة غيره من المجتهدين و ربما
يذهب الى اداره العدلية في زمان وزارة منصور السلطنة. عدل و المشهور انه علم
بقتل رجل على حسب قانون الشرع في زمان تضادته فاستولى عليه و حشته القلب
ومات سنة ١٣٤٥ و عمره ٥٠ سنة و دفن في شيجان ثم و انتقلت امه مصيبة لما
انتقلت مصيبتها اخويه الطبيب الوحيد ميرزا سيد محسن قوام الحكماء و الناجر
الفاضل

الفاضل الوجيه ميرزا محمد علي ثم ان صاحب الترجمة خلف اولاداً منهم السيد ابوطالب
وقد مضى ذكره ومنهم الطبيب الوجيه الحاج سيد محمود دكتور مدرسي كان تدريل قم و
رئيساً لادارة الصحة في زمان آية الله الحاج شيخ عبد الكريم وزمن آية الله الحاج
انما حسين البروجردى وكان خصياً صابهاً ثم صار متقاعد او كان من اعيان رجال
قم وذوى الهيبة الى ان مات ١٢٩٢ هـ

٢١٥ حاج ملا محمد بن حاج حسين از علماء بزرگ و دارى مقام زید از کسب ید
امرار معاش میکردند معاصر شيخ انصاری تقريباً
٢١٦ الحاج شيخ محمد تقى يزدي ساکن در بلاد استوفى بها نجا ١٢٣٢ هـ صاحب کتاب
دو حقه الا نظار و تباشير المحررين که بر دو طبع رسیده لسرايشان حاج شيخ
مصطفى از دعا طيزد و او اخير بمرتبه بمبئي کد و کتاب دو حقه الا نظار يد رخود
را بطبع نمود و مرجع ايرانيهاى انجا بود و بها نجا مرسوم شد

٢١٧ الحاج سيد محمد بن السيد جعفر کان من اهل احمد اباد اردکان يزدي
ومن اهل بيت العلم کان ره آية في الفهم والذکا، وسرعة الانتقال والجد في
التحصيل والتدريس قليل النظير رحل الى يزد واشتغل عند اساتيده منهم
سيد حسين باغ لندی ووالده السيد احمد والحاج سيد علي رضا فيروز ابادى والحاج
شيخ غلام رضا الفقيه الخراساني وكان هو الباعث في تحصيله نقل لنا صاحب الترجمة
كنت اقرء على الحاج شيخ غلام رضا قوانين الاصول فاستشككت عليه فامل و
اخر

حرف الميم

واخر الجواب الى الغد قال ينبغي لك ان تذهب الهم فمها لما زاد اوليائاً و ١٤٢
غير ذلك فجزاه الله خيراً ^{١٣٤} وعند ذلك حدة في التحصيل وقرء عنه اساطينه
السيد محمد الحجة والحاج شيخ عبد الكريم وتظهر على ابنته ولذا لقب بداماد كما -
يلقب بالمحقق وحديث اية الله البرجودي سنين متطاولة وكان ربه من اكابر
المجتهدين والمدرسين العظام قد حضر بحته عشرات من الافاضل وخرج من مجلسه
فقهاء كاملين ومع ذلك يجرى الفتوى حضراً بمجلسه برهة حين يتعقد في مسجد
الامام عليه السلام وله طرحة لرجله في بعض الامور والاشغاص وابتلى بمرض القلب
فاق روجه الجسد ^{١٣٨} وعمره ٥٤ سال ودفن في بعض محرات ضمن الحضرة
المعصومة سلام الله عليها واتي له المات في البرد وله غيره وله ولدان عالمانيان
٢١٨ الامير محمد مفيد اقول من من الله تعالى ان طفرنا بالمجلد الثاني عشر وهو
احز مجلدات مراة العقول بخط صاحب الترجمة وفي اخره عين خط المجلسي مجتيراً
صاحب الترجمة هذه اما بعد فقد قرء على وسمع مني واخذ عني السيد الابد الشريف
النجيب الحسيني لفاضل الباع الكامل لمؤلف الذي الامعي السيد السيد
الامير محمد مفيد بن الامير محمد تقى الحسيني البردي امده الدرر صيفه الحلي والحقى
وصانه من شر كل شيطان غوى سطرافنيا من العلوم العقلية والنقلية لا سيما
الاخبار المأثورة عن النبي والائمة اطهار صلوات الله عليه وعليهم اجمعين فالتمس مني ان
اجيز له كلما صحت في روايته التي ثم ورعه سنة في المشهد الرضوي

حرف المیم

۲۱۹ سید موسی غضنفری بن میرزا محمد صادق غضنفر من الفضلاء وخصوصاً فی المقدمات تلذذت بجماعة منهم الحاج شیخ علام رضا الفقیه الخراسانی وعلی فی مسجد بیاق خان ودرس فی مدرسته شفیعیه و مات سنه ۱۳۷۴ ودفن بجوی هرهره و استخلفت علیه فی الامامة و لا عقب له من اهل العلم

۲۲۰ اخوند ملا مهدی کرمانشاهی بن ملا علی اقصی الی یزد بامرفتح علیشاه وکان من تلامذة حکیم ملا مهدی کرمانشاهی کما فی تاریخ خان یزد وکان من نوادر الحرمات سنه ۱۲۳۶ و قد مضی من عمره ۴۱ سال و خلفت اولاداً منهم ولده السامی میرزا محمد ^{نشا} و قد سبق ذکره و قبر صاحب الترجمة بمزار جوی هرهره بمقام مقبره اخوند کرمانشاهی و بنی حنفیه السامی الشیخ محمد الصدوقی عین علماء یزد فی العصر علیه عماره و لا یخفی ان صاحب الترجمة من احفاد الصدوق ز

۲۲۱ السید محمد بن مهدی حیدری میبدی از علماء بزرگ و مجتهدین امام جمعه میبدی مشهور بسادات حیدری وفات الیشان سنه ۱۲۶۵ بوده و فرزند الیشان اسید حسن امام. امام جمعه میبدی بوده و در سنه ۱۳۴۵ مرموم شده و فرزند سید حسن آقای حاج محمد رضای امامی ساکن یزد و از علماء متفکر در امور سیاسی یزد محسوب میشد و تبریم میگرفتند و خیلی مرد زنجیری بود و در سال — از دنیا رفت و در بعضی حرات امام زاده جعفر نجاک سپرده شد و علم از خانوادہ پدر و جدش منقرض گردید تقریباً برادر صاحب ترجمه سید محمد بنام سید ابوالحسن حیدری ساکن یزد

و از علما شهر یزد محسوب و نام اولد شت این صادرات حدیری با رصوم اسید
علی قای نوری که نام ایشان لذ شت اقوام بودند .

۲۲۲ سید محمد بن سید علی از علماء یزد تحصیل کرده نجف حدت سید محمد
و اخوند خراسانی . وقتی یزد آمده با اسسما استقبال فراوان اهل یزد
مواجه شده . و از طائفه محترم خوانین بوده خیلی مبادی اداب و له در یزد مرجور
و لکام در پنجاه و نه سالگی در حدود ۱۳۴۷ رصوم شده اند پدرشان هم از
علماء و از اهل ثروت تر که اسید علی ۲۱۰۰ تومان ، اولاد ایشان
اهل علم نیست .

۲۲۳ حاج شیخ محمود فرساد بن حاج علی صغر مجد العلماء اردکانی از احناف
و اسباط حاج بابا قزینی یزدی که نام اولد شت پدر مشارالیه از اهل علم و نام
اولد شت اما معظم له دارای مال و جمال و کمال که در هر کدام کم نظیر بود و صاحب
ذوق سرشار در شعر و ادبیات بعض اشعار ایشان مشهور در سنه ۱۳۰۹ متوله
دریا ندره سالکی با صنفیان رفته و تحصیل کرده تا با خذ اجازه از اخوند جزی
از مدین و مجتهدین بزرگ اصنفیان نائل شده در ۱۳۳۲ نجف رفته حدت
اسید ابوالحسن اصنفیان تلکذ کرده ۳۷ مراجعت کرده ۴۰ بقم رفته حدت
ایه الله حائری تحصیل کرده و هم تدریس می نموده ۴۵ یزد را بر توطن اختیار
نموده . بسیاری دارای بیانی عالی در روان بوده خلاصه صفات فاضله در اوجع
و

و در سلك اعیان و اکابر شهر و رؤسا و حکام بیرون آمده و در اوایل سیدالشیخ محضر
(دفتر معاملات و ازدواج) قبول محضر کرده تا اخو عمر و تقریباً روحانیت او تا
درجه ای ساقط شده و در سال ^{۱۳۱۳} ۱۳۱۴ بدرود حیات گشت و در مزار حوی مرمرین
بر قبر او سنگ مرمر منقور با حوال او نصب است لیران و احفاد ایشان کسی از
اهل علم نیست رحم الله من قرء الفاتحه .

۲۲۴ حاج سید مهدی خوانقی یزدی از علماء یزد سالن خرائق تحصیل کرده سایر
و نجف از رفقا و مرحوم حاج میرا سید علی مدرس لب خندقی مات ^{۱۳۶۳} ۱۳۶۳
تقریباً مزار ایشان حوی مرمر .

۲۲۵ میرزا محمد علی بن حاج سید محمد صادق من احفاد صدالدین محمد طباطبائی کان
ره من علماء المدرسیه احوال الحاج میرا سید علی لب خندقی تخرج علی ایه الله المجدد
الشیرازی و تلمیذه الاکبر السید محمد الفشارکی و غیرها و کان خصیصاً بالمیرزا و
ربما یکتب له لجودة خطه و حسن سلیقه مدّة اقامته فی سامراء ^{۱۳۱۵} ۱۳۱۵ و رجع الی یزد
و اشتغل بأمر الله رئیس و لثابة السجلات و غیرها خلا الامامه .

کان رجلاً فریفاً فاضلاً و من خصائصه ضبط الحوادث و الوقایع سجدات العلماء
و استغنائهم و ربما استفدنا مما ضبطه فی هذه الوریقات بتوسط حفیده السید
ابوالحسن ایدّه الله مات ^{۱۳۲۹} ۱۳۲۹ و قد جاوز سنه ستین و دفن بمقبره حوی مرمر ثم بنی
ابنه الحاج سید رضا من اعیان علماء یزد علی قبره عماره و خلف ولیدین هودا الحاج سید محمد .

حرف الميم

٢٢٦ الحاج سيد محمد محمد بن ميرزا محمد علي المتقدم ذكره هاجم الخف في شبابه
 واشتغل على النائي والسيد ابي الحسن الاصفهاني هو رجل دين ^{مستكمل}
 على الطاعات والقربات متعهد لا يقوته لثمن السنن رضى لاماته مسجدة
 شهده ليالى الاربعاء مات سنة ١٣٨٥ وهو ابن احد وثمانين وكان له ابن من اهل
 العلم السيد حسين مات شابا في حياة والده وله عقب من العلم والثاني الكبر من
 السيد مهدي عي مرزوق من شيوخ جامعة الخف خلف ابيه في التدريس والامانة
 وله عقب من العلم

٢٢٧ السيد مرتضى بن الحاج ميرزا علي رضا المعروف بالشيخ مرتضى تقالابانه يصير ^{رضي}
 عالم متقن للعلوم المتنوعة فقيه اصولي مدرس قاص انتهى اليه تدريس البعثة
 الا سحقيه له منافع البيان موجز مطبوع في النحو وله ايضا منافع السوية في العلوم
 المهمة الفقه مات سنة ١٣٠٩ ودفن بجوى مرهرو قد جاوز الستين وله عقب له
 من اهل العلم الا بعض اسباطه وان اردت زياده الاطلاع فارجع الى ^{نشر} ابيه دا
 تاليف سبطه سيد علي رضا ريجان تلمذ صاحب الترجمة عنه احمد جعفر كرماني و
 اخيه ميرزا سيد علي ولم يخرج من يزد للتحصيل

٢٢٨ ملا مقيم بن محمد علي بن قاسم علي بن اسمعيل بن تاج الدين علي ما نسب نفسه
 في اواخر بعض تصنيفاته المعروف بملا مقيما ذكره في جامع المعيندي واثني عليه في
 الشاء تلمذ على ملا محمد تقى المجلسي الاول على ما قيل وكان شيخ الاخباريين يزد
 مطاعاً

مطابقاً مقدماً. زار بيت الله الحرام واقام الجمعة والجماعة في المسجد الجامع بالبصرة
 اربعين عاماً بل هو اول من اقام الجمعة ببصرة لما ان الشيخ حسين والشيخ الهادي
 اول من اقام الجمعة في ممالك محروسة ايران على ما قيل وخلف اولاداً علماء صلحاء
 وكان اقامة الجمعة باقية في اعقابهم على الطاهر الزمان فتعالي شأه فاجار وكان
 مقيم الجمعة في ذلك الزمان من احفاده من يسمى بملا محمد علي صالحاً عالماً اخبارياً
 على ما قيل وح انتقل في قضية الجدنا العلامة الاصول الميرزا محمد علي المدرس
 وكان باقية في اعقابهم الى الان ولصاحب الترجمة عدة تصانيف ذكر بعضها في
 الجامع منها ترجمة من لا يحضره الفقيه المسمى باخبار الصادقين يوجد لنسخة منه في
 اراك (سلطان اباد) ومنها تفسير كبير فارسي مسمى بسفينة النجاة قال في الجامع
 وانها مقدمة اول.

اقول مجلدان من هذا التفسير يوجد بمكتبة الوزير ومجلدان منه بمكتبة ملك
 بتهران والمجلد الثاني من ملك بخط ولد المصنف محمد تقى فرغ منه ١٧٧٠هـ وفي
 ختامه وصايا جمه متخذة من وصايا الائمة عليهم السلام وكلمات العلماء والحلما
 ومن وصايا اقامة الجمعة ومنها ترجمه جامع الاخبار كما في الجامع ومنها ترجمه الاستبصار
 يوجب بمكتبة دانشد حقوق بتهران ومنها وسيلة النجاة في عدة مجلدات
 والموجود منه في المكتبة الوزير المجلد الاول فارسي ذكر في اوله ما حاصله بالعربية
 اشار الى بعض الايمان الاجله واخرى عليه بصفت لا مزيد عليه من العلم و

العرفان والزهد وأقامه العدل والتقرب إلى الملوك إلى غير ذلك ثم قال سلامته
أولاد النبي ص الميرزا أبو المهرى يجمع كتاب مقتبس من كتاب الله تعالى والكتب
(أقول ميرزا أبو المهرى بهذا المذكور في جامع مفيدى مع شرح أحواله مفصلاً)

الأربعة وروفته الكافي يشتمل على ما يتم علمه في الدين من أول كتاب العقل والجهل
إلى آخر كتاب الديات والمطائف وردت في روفته الكافي . أقول وفي التحقيق
ترجمة للكتب المذكورة فرع من المجلد الأول منه ^{١٠٧٧} سنة قال ويتلوه المجلد الثاني
في الطهارة والصلاة شكر الله مسامحة ومنها رسالة لطيفة مسماة بالحجة في بيان
وجوب العيني لصلاة الجمعة ناضل فيه بعض العلماء المعاصرين المتكلمين لها فرغ
^{١٠٦٣} سنة وقد طبعناها مع ترجمة في سالف الزمان مع رسالة عقد الطما سبى للشيخ
حين بن أبي الصمد والشيخ البهائي ربه وله رسالة أخرى في وجوب صلاة الجمعة
مذكورة في تفسير كبيره سفينة النجاة في سورة الجمعة وفاته وكان سبب وفاته على
ما في الجامع صدمته فرس بعض الفرسان في ميدان قلعه (والآن صارت تلييه
حسينيه محوطه مبنية معدة لإقامته عزاء الحسيني سيد الشهداء عليه السلام ويكنى
جنب الشارع مقابل مسجد قلعه كهنة المساء بشاء يحيى) واتصل روضه بالملاء
الأعلى في عام ^{١٠٨٤} ودفن في خيرة حواله وقت الساعة على ما في الجامع واقعت
له الماتم حشره الدمع محمد واله الطاهرين وقد نقل بعض السادة الأجلة نقلاً عن شيخ
القوم أن قبره كان في خيرة أي محوطه قرب وقت الساعة ثم نبش والقي عظامه في
بئر

مكتبة الميرزا أبو المهرى
الكتاب مقتبس من كتاب الله تعالى
والكتب

حرف الميم

بُر واستند ذلك لجلالة شأن مدام قماره وموضع قبره الان صار داراً بغود^{بالله}
اقول فعلى هذا المراد بالخطيرة معناها اللغوى لا البقعة المسماة بالخطيرة (روضة محمدية)
وهو احدى البقاع المشهورة بيزد

٢٢٩ ميرزا محمد علي المدرس بن السيد محمد الطباطبائي. كان ابوه من العلماء وله
الدرجيس بالبقعة الا سحقيه الشهيرة بالمصلي وراثة عن ابيه في مدة قليلة ثم فوض
الامراة ابنة هذا ثم ان صاحب الترجمة من كبار العلماء وعظمائهم فقيه فائق وخطاط
رائق ذو فضل عريق وفكر دقيق يكاد زيتها يضيئ ولو لم تمسسه نار لم يخرج من يزده ولم
نعرف من اساتيد الا ميرزا علي رضا صاحب مدارس الاحكام ولعله اخذ عن الاخوة
ملا اسماعيل وقد تقدم ومع ذلك فاق الاقران وقد وصفه صاحب الجواهر مع انه
لم يلقه فيما اصدره من الاجازة لابنه السيد حسن المتقدم في مقام ذكر ابيه العالم
العامل والفاضل الكامل قدوة العلماء المحققين وزهرة القضاة المدققين الميرزا
محمد علي المدرس اليزدي سلمه الله تعالى وابقاه وزاده في سوددة وعلاه انتهى موضع
الحاجة ووصفه ولده الفقيه السيد حسن افقه فقهاء مصره تصدى صاحب
الترجمة لامانة مسجد جامع البليد لامانة الجمعة وله خطب حسنة في الجمعيات موجود
عند بعض الاقرباء، ولما بكر الخطبة بل ينشاء جديدا ان له خطب رشيق
في غيرها بالعربية والفارسية وله ايضا شعر حسن بالفارسية كثيرا وبالعربية نادرا
واسعاره مذكورة في كتاب تذكرة ميكره للواثق المعاصر له الموجود في مكتبة الزيدية

حرف العيم

١٥٠

ولما انه مدرس نوح الوراثة في المصلى لذلك تصدى بالاستحقاق التدريس للمدرسة
 الاشرفية التي بناها شاهزاده محمد وليمير بمقام چهارسوق كما تقدم في المقدمة واسمه
 المذكور في تاريخ جعفري (خان) بعنوان انه ترجم كتباً للشاهزاده وعنوانه ميرزا
 محمد علي قلعه كهنة اي لانه كان سالماً في محلة قلعه كهنة والان صار داره معلماً للساجدة
 واثاره المطبوعة منحصرة فيما اعلم في ترجمة اعتقادات الصدوق وله ايضا ترجمة بعض
 مجلدات عوالم العلوم سماه هدية القاصد الى الامام الباقر في شرح حال الامام عليه السلام
 كتبه لبعض ابناء محمد تقى خان الكبير وله ترجمة جواهر الكلام في علم الكلام للحدّ ه
 صدر الدين محمد موجود في مكتبة مركزي دانشگاه تهران واستنسخت منه من
 بركاته انه نشأ من بنية كثير من العلماء والاطباء والشعراء الخطاطين وبعض
 ارباب المناصب والكبرادلاء السيد احمد خلفه في امانة الجمعة والجماعة في مسجد
 جامع كبير وقد مضى ذكره واعلم اولاده وله الا صغر السيد حسن مات شاباً وقد
 تقدم وبينهما رجال ونساء بعضهم ولدن رجالاً كاملين وكان به مضطهد من بعض
 ابناء نوعه وعاش اثنين وسبعين واقطعه بعض الحكومات اراضى واسعة في خيراً
 (حوم يزد) وحاز عقاراً وكان ابوه ايضا ذا ثروة وتوفي ١٢٩٥ هـ وحمل جنازته
 الى الخجف الاشرف على السبيل (تحت روان) ودفن عند هود وصالح القديم وعلى قبره
 حجر محلوک عليه هذا الشعر من بعض الادباء لا نفسه وهو موجود في الكتب
 فلک جام وجهان ساقى اجل في خلايق باده نوش مجلس وى

ریائی نیست اصلاً بیجلس را از این جام از این ساقی از این می
وله در منشور حاسیند علی القوانین الی آخره وله ایضا جواب استفتائات
جمعها والدی ره وسماء (استفتاء وفتوی) الی غیر ذلک من الفوائد والحوشی
المتفرقة .

۲۳۰ حاج سید مری سیبویه ملقب بمدرس بن سید حسین پدرشان از علماء
مدرسین و خود ایشان در نزد تدریج جماعتی منهم پدر ما سید احمد تلذذ کرده و بیشتر توجه
او بمقدمات بوده و از این جهت به سیبویه مشهور شده است سپس بتهران
رفت در زمان شهرت عمولیش سید ابوالقاسم بن حاج سید باقر و نام ایشان از دست
و انجا مشغول تحصیل و تدریس شده و در انجا حل اقامت افکند و در مدرسه
اشیخ هادی مسلک لزید و داماد نشد و در سال ۱۳۶۹ وفات یافت

۲۳۱ الحاج میرزا مری ملقب بپویا ابن محمد حسن بن احمد جعفر الکرمانی ابوه
وجده من العلماء سافرا ال النجف و تلذذ عند النایینی و غیره .
رجل سخی حلوا المعاشرة له قوة تطرد علوم مقام فی العلم ثم سافرا ال بلاد هند و استقر
فی کراچی و کان هناك معظما عند الایرانیین بل رئیسهم وله مخالطة بالحکومات
ولذا کان ره مع وفور فضله غیر مستقبل الناس مات ۱۳۹۲ هـ فی کراچی و لم یخلف
ولدا عالما سنه ۷۴ سال له تفسیر بالانطیزیة مطبوع متداول علی مذهب اهل البیت
۲۳۲ شیخ محمد بن شیخ محمد رضا بن حاج میرزا عبدالحسین عالم زاہد متقی له مقامات

حرف المیم

فی المعرفة رجل الى اصفهان وملت هنا سبعة وثلثمائة على مشايخه غير زمانه سيما ^{الشيخ} ١٥٢
ثم رجع الى يزد واشتغل بالتدريس وغير ذلك وفي اواخر عمره لازم البيت توفي
١٢٨٧ هـ بعد ان مضى من عمره ١٤٠ سال ودفن في بعض حجرات صحن امامزاده
جعفر وله تصديق للاجتهاد من العلماء وله ابناء منغلين عن العلم الديني بل دارد
في امور الدولة وان كان بنية بيت علم .

٢٣٣ محمد بن محمود حسيني يزدي صاحب كتاب بهجة الطالبين له شرح استبر
رساله كبرى در منطق تاريخ كتابه لنسخه ١٢٩٦ هـ كتابخانه وزيرى

٢٣٤ جمال الدين محمد عوفى يزدي متعلق بقرن (٧) صاحب جوامع الحكايات
ولوامع الروايات فهرست كتابخانه اية الله مرعشى قم

٢٣٥ ميرزا محمد معروف به مجتهد لسير ميرزا علي رضا خياط از اهل اردكان تحصيلات
تردد حاج ميرزا بدیع اصفهانی در سطوح و سپس تردد اساتيد بزرگ اصفهان
تحصيلات خود را تکميل در اردكان مراجعت و مرجع امور شرعيه و فيصل خصوصيات
و قضاوت بوده وفات ١٣٤٥ هـ تقريبا

٢٣٦ حاج ملا محمد بن حاج ملا حسيني اردكاني در دوازده سالگی در اردكان مشغول
تحصيل شده ٤٠ سال . سپس با اصفهان رفته ٤٠ سال تا سطح را تمام خوانده
بعد نف ٤٠ سال خدمت اساتيد و صاحب اجازه اجتهاد از اساتيد محمد کالم بوده
ساليان دراز در اردكان مرجع اهل و مورد احترام همه و اواخر بدافدين بودند و داراي

حرف الملم

۱۵۲

قدی بلند و خطی بنویس و معاشرتی مؤدبانه کارها متعلم مشهور با جهاد عمر ایشان
 ۱۴۴۰ و سال ۱۳۸۰ فوت کردند در اردکان ایشان برادری داشتند بزرگتر از خود
 بنام اخوند ملا علی از علماء و محترمین اردکان و اما از خانواده صاحب ترجمه کسی
 از علم نیست

۲۳۷ شیخ محمد رضا بن حاج میرزا عبدالحسین بن حاج میرزا عبدلوهاب پدرشان
 وجدشان از علماء سابق الذکر خود در اصفهان و نجف تحصیل کرده صاحب اجازات
 علماء اصفهان و حاج شیخ فضل الله نوری ره در نزد چندین سال در زمان چهارم ایشان
 بر مسند قضاوت و تدریس در مدرسه عبدالحسین خان و امامت و فقط متفر و بعد
 از ۵۴ سال زندانی در سال ۱۳۳۶ که سال وبائی در نزد بود یکسال بعد
 از بدر از دنیا رفتند

۲۳۸ الحاج میرزا محمد سرنیدی بن اخوند ملا علی اکبر کان ف ادائل الامر مشغول
 بالمبیز ثم حل الانجف و تلمذ علی الشیخ ضیاء الدین العراقی و جاء الیه یزد و اشتغل بالامامة
 و الله ریس و حضر مجلس درس الحاج میرزا سید علی کان رجلا طریفا صبوراً و قوراً
 مقبول العامة و داخل فی بعض امیرالسیاسة فی زمان الکلتور مصدق و نبوغ ایه الله حاج
 میر سید ابوالقاسم الکاشانی زعمانه انه صلاح للقوم و کل امره بدور مدار انتخاب
 الکلیل الصالح مثلاً الوجیه العالم الشیخ مهدی فخر ایه الله الحاج شیخ عبدالحسین و لم یتم له
 لغیره الامرد مات فجأة ۱۳۷۶ و ورثه امره و دفن فی بعض حجرات امامزاده جعفر و لم
 یتزوج

بترج و لم يترك شيئا سوى كتب لم يبلغ الالف ونقل الشيخ محمد الصدوق رضا والده
 تلك الكتب الى مدينة ميلادهم خان واسس باسم السريدي ملكته خلود الله
 وعمره تجاوز السبعين تقريبا والحية اسود

۲۳۹ محمد بن عبد السريدي ملقب بجلال الدين منجم باشي شاه عباس اول تاريخ مفصل
 دارد که در توالی نورد ثبت است برای نمونه اسم اودا مثال اودرج میشود

۲۴۰ محمد صدر الدين (میرزا صدر) ابن السيد نصير بن میر محمد صالح الارداكان
 اما حقه من الاعلام اما ابو من العلماء ورث التدريس من ابيه ومنه انتقل الى
 ابنه المنزه بذكره يعني صاحب الترجمة فهو اُس لطائفة المدرسين من بتيه الشريف
 تشعبت العلم والفضل وبقى الى الان قال سبطه ميرزا محمد علي الواسق في تذكره ميله
 في حقه قطب الاقطاب ميرزا صدر الدين محمد مدرس وقال حفيده العلامة ميرزا محمد علي
 المدرس المتقدم ذكره في مقام سرد نسبه على ظهر كتاب نهج البلاغه التي بخط صاحب
 الترجمة جدي الامجد الافضل الامل الاعلم الالمع الازهد الادرع الافخم الاعظم الاول
 الميرزا صدر الدين محمد الخ تلمذ صاحب الترجمة على ميرزاى شيرواني واقا جمال خونساري
 وفي علم الكلام على ابي اسحق ويعبر عنه في كتابه جواهر الكلام باستادنا ابواسحق
 كان له مصلح في العلوم المتداوله من التفسير والفقه والكلام واللغة في غاية
 النزاهة والعفة قال في حق نفسه زيب دانش در لباس فقر دار جلوه دوست
 من خوش كاین دورا کامل عیارم داده اند

وله مقامات معنوية ومما سمعناه انه ربه يوم الافا غنه ايامهم فوشى به انه رافضى فغنوا
الجواسيس ليردوا كيف يتوضا فلما كان ذلك اليوم قال لتدائه اني اريد اليوم
ان نوضي منكوسا على طريقة العامة فلما اخبروا الجواسيس رئيسهم طاب نفسه
من المولى المترجم واكرمه وله عدة تصانيف قد طبعا بعضها تفسير في سورة القدر
والدهر والا خلاص مع شرح حاله وبيان تصانيفه منها جواهر الكلام في علم الكلام
موجز في الاصول الخمسة نسختان منه موجود عند بعض الاقرباء وقد يضمن
به كل الضن ومنها مرصع الحواشي حاشية على حاشية ملا عبد الله كتيبه باسم
ولده السيد محمد ونسخة كثيرة بالنسبة اليه غير ذلك من الحواشي والفوائد وكان
منشأ وشاعرا بالعربية والفارسية واجاب دعوة ربه ^{١١٥٤} ودفن بمقبره جوى
مرحوب مقبره اخوند كرباسى والقبر واقع في سمت جنوبي غربي من بقعة الاخوند
على راس امتار جنب لشارع وكان عليه عمارة وحجر يلى اغبرت الاحجار لبناء -
(كاخ مرمر) في تيران زمان رضا شاه بهلوى وقرضته صار لبستانا من قبل الحكومة في
زمانا لغوذ بالله من شرور انفسنا وكان سلكنا محلة لب خندق في داركان يسلمها
سلالة العلامة الحاج ميرزا سيد على لب خندق ربه وازاحفاد الشبان مرحوم -
صدر الدين محمد مدرس بن سيد حسن بن الحاج ميرزا محمد على بن الحاج سيد على
بن ميرزا محمد على المدرس بدران اوهمه اهل علم وخود جوانى عاشق ودلباخته^{لخصيل}
وارشدت اشتياق برخلاف طور وعادت مشغول تحصيل دريزد رقم وشرائح

مسلول شد و در نزد ^{۱۳۵۱} درگذشت و در مزار حوی هر هر پلوی پدر مدفون
و جد ار حاج میرزا محمد علی بسوک اولشست

۲۳۱ سید محمد بن صدرالدین محمد طباطبائی بدرایشان علامه سابق الذکر است
و خود ایشان از علماء بزرگ و بعد از پدر مدرس در مدرس مصلی و ایشان جدا
میباشند کتابی از ایشان بیادگار مانده است بنام ایضاح مشکلات العوالم
در سال ^{۱۱۳۶} تألیف کرده است گویند مایل باخباریت بوده بخلاف پدر که
مجتهد صرف بوده و گویند بعضی کتب پدر را که بمذاق او مناسب نبوده از بین
برده مشارالیه سی جلد کتاب وقف کرده بر او لادش و سندی برای نوشته
که بخط حفیدش علامه میرزا محمد علی مدرس دیدم و بعد از فوت ایشان پسرایشان
سید مرتضی بمسند تدریس مصلی قرار گرفت

۲۴۲ سید محمد بن الحاج سید مرتضی بن میرزا محمد علی المدرس اما جدّه من -
الاعلام و اما ابوه فقد کان عالماً منزویاً و اما صاحب الترجمة فهو جدّنا ثمّه علی محمد
جعفر اللریانی و الحاج میرزا علی البر المصلحی و المیرزا محمد رضا اللریانی و فوض
الیّه التدریس بالمصلی و ذهب له مشهد الرضا علیهما و بقی هناك سنّین واصل
بالحکومه و التولیه و تعلّم المعالم و سماء فیروزه الرضویه و له مکتوبات کثیره منها فیه -
اصول الدین المسمی باسلام العوام و منها فی الرد علی دعوی المهرویه من میرزا علی محمد
باب سماء کفاف الصفا و منها مجموعه سماء بوستان و عکسه موجود فی مکتبه الوزیری

حرف المیم

و ذهب لا اصفهان واتصل بظل السلطان واصدر حكما بان يعطيه حكومه اليزد
 حسين تومانا في كل سنة لنفسه وثلثين تومانا لابنه سيد احمد و بهذا فرج
 في امر عيشته بعض الفرج واضطهد من بعض ابناء نومه وانتصر له قومه من
 المدرسية وبعض مراجع الوقت حتى صار خصمه مغلوبا مغلوبا مخذولا فيما يطول
 قصته ومن نماذج المکتوبات من يرد الى نجف في القضية از اخبار جديدة
 انك جناب مستطاب شريعتمدار آقاى امير اسيد محمد حاج سيد مرتضى در
 دولت خانه جناب ملك التجار رفته لجهت تعزیه دارى حضرت خامس ال عبا
 روحى فداه در انوقت شيخ محمد جعفر سبزواري عليه ما عليه وارد شده جناب آقا
 ميرزا سيد علي محمد بانهايت مراعات ادب فرموده و شيخ جعفر راه داده بعد
 از ان ملعون حاجى ابوالقاسم لسر شيخ باقرو من خواست مقدم بنشیند ان سيد
 مظلوم راه نداد بعد از ان غصب كرده و بعد از فراغ از تعزیه ایشان را زدند و
 حال هم حضرات مدرسيه در صدد ميباشند ... ديگران كه شخصى از اهل محله
 خود مان در يوم سيم عاشورا رفت در بالاي تليه حسنيه بزرگ و لغت كه اي مردم
 برگردام داماد شديده كه هيچ و برگردام نشديد داماد نشويد و خود را بالاي تليه
 سرازير كرد و بعد از دو روز از ديار رفت اترى و بالجملة ره كان فاضلا شاعر متشا
 بالعربية والفارسيه له خطبة في الامم والعرائس الا انه ابعث التدريس في اخر
 عمره و لذا الامامه بعد ان كان اماما بمسجد بياق خان و ربما يعظ الناس بام رضا

ومات ۱۳۲۳ تقریبا و عمره بین السنین والربعین وحمل نظامه الی النجف بحیثیه
منه ره وخلف ولدا عالما صالحا یسمی بالسید احمد وقدم فی
۱۳۴۳ میرزا محمد علیم مروستی فرزند که خدای مرست بیزد آمد، و با طائفه مدرسته
مصاحرت کرده و نزد اسید یحیی موسوی وحاج میرزا اسید علی لب خندقی واسید
رتضی مدرسی معروف بآشیخ مرتضی تحصیل کرده و مدت قریب بیست سال در بغداد آباد
میرزا بامامت و رتق و فتق امور مردم اشتغال داشته و عاقبت وارد عدلیه شده و
بعد از باز نشست دیریزد از دنیا رفت و برای او در اواخر احوال حواس پیدا شده بود
فرزند ان او را باب مناصب دولتی بستند لسی از او اهل علم نیست و بعضی از انها از
دنیا رفته اند منهم دکتر غلام حسین مروستی از اطباء و جراحهای معروف تهران
۱۳۴۴ شیخ محمد محقق تفتی متخلص بپریستان اوائل امر مشغول بر بازی بوده بتشویق
امیرزا اسید حسین بن سید حسن بن میرزا سلیمان طباطبائی رو تحصیل آورد، و از
برجسته ترین شاگردهای مرحوم اسید یحیی الموسوی بشمار آمده و در مدرسه شفیعیه
تدریس میکرد، و در حوزه امتحانیه طلاب زمان رضا شاه بهلوی شرکت میکرد، لکن
اینکه جماعتی از علماء نیزه شرکت کرده اند چون حاج میرزا اسید علی لب خندقی و شیخ
اسد الله بن شیخ محمد تفتی و سید محمد بن سید یحیی موسوی و غیرهم صاحب ترجمه دارای
صاحب ترجمه دارای انشاء نیکو بوده و اواخر بعد از باز نشست و تقاعد بتران مهاجرت
کرده بتعالیما بنانه و انجاء مرحوم شد ایتمی نویسد اکنون که ۱۳۱۷ شمسی است
صاحب

صاحب ترجمه ۷۰ سال دارد نالفتۀ مانند فرزندانی به سیره پدرند ارد ابد العلم به
واحتم به ایضا.

۲۴۵ آحمد مری پاشنه طلا بن محمد اسماعیل گفنه شده اورا پاشنه طلا ی
گفتند چون پاشنه های پای او قمر مر بوده، تولد الجناب ۱۲۱۹ هـ و از احفاد
پیر جمال لدین اردستانی میباشد که رضا قلی خان بدایت در ریاض العارفین
شرح حال و تصنیفات او را آورده مشارالیه از علمای معروف و در علوم غریبه و
حکمت و ریاضیات و غیره مشهور بوده ایشان را ^{میرزا} لیسر بوده از اهل علم شیخ عبد
الصالح که مانند پدر در علوم غریبه خیلی ستاد بوده و دیگر میرزا آقا که بصفت پدر
و برادر بوده و سومی شیخ یوسف اداخو عمر امام مسجد ابوالمعالی بوده اند و چهارمی -
شیخ محمد رضا و له الکون نام دانشانی از علم در میان شان نیست ثم ابنا، الدنيا.

۲۴۶ ملا محمد بن فولاد پدر صاحب ترجمه محوسی بوده و اما ملا محمد تا پنجاه سالگی
بدین زردشتی بوده بلکه از علمای دستور قوم بوده در اثر مطالعات در احواف اسلام
و توجه بمبانی سست این خود متمایل باسلام شده گریا بدست جد ما مرحوم میرزا
محمد علی مدرس متوفی ۱۲۶۵ هـ اظهار اسلام کرده و از طرف ایشان مسمی شده
ملا محمد بعد از آنکه نام درستیم بوده و اولاد او هم همه مسلمان شده اند اما عیالش
بدین زردشتی باقی بوده و له در جهاله زوجیت مشارالیه باقی بوده بقانون اسلام که
الزوج مسلمان شدی تواند زوجۀ کتایبه سابق را نگاه دارد. صاحب ترجمه پنجاه

سال هم در اسلام گذرانیده و مشغول مطالعات علمی اسلام و ادراک تحریف
 مشرف و هم انجام مرحوم شده اثری از او در دست نیست و از احفاد است مرحوم
 شیخ احمد بن محمد حسن بن محمد صادق بن لطفعلی بن صاحب ترجمه از محصلین
 و دانشمندان علوم دینی مشارالیه از اشخاص باذکارت و استعداد و جدی در
 تحصیل، در نزد خدمت اساتید سطح را بپایان رسانیده و در سال ۱۳۴۷ باراک
 (سلطان آباد) مهاجرت کرده و خدمت مرحوم حاج شیخ عبدالکریم با استفاده پرداخته
 و در سال ۴۰ به همراه معظم له بقم آمده و در سال ۴۳ در میان قم مرحوم شده در جوانی یعنی
 بیست و شش سالگی، پدران او تجار بوده اند

۲۴۷ آقا مهدیا در ظهر کتاب منهاج الهدایه کلباسی موجود در کتابخانه وزیری چنین
 نوشته شده بود که جناب سماء عالم علم نبی و مهربان فیوضات انوار غیبی مراتب
 یقین و نوراس ضیاء شمس ملت دین جامع جوامع فضائل و جواهر سبق
 امثال ^{کف} لک العلماء الالباب محیی السنه والکتاب العالم الفخیم ^{کل} الجلیل
 الا واحد البیئل مجتهد الزمان فرید الدوران مرجع الاسلام مقتدی الانام
 سرکار شریعتدار امانی آقا محمد مهدی ادام ظلّه العالی بوکالت کربلانی محمد خان
 بن حاج تقی داری باللقاب بسیار برای اینده و اینضا یا ضد جلد کتاب وقف
 محصلین علوم دینی دارالعباده نزد نمودند و متولای علم بلد مزبور میباشد

حرف الملم

۱۶۱

۲۴۸ محبتی بن المرتضی بن المحبتی الحسینی الیزدی کتب محمد تقی بن محمد باقر

الشریف فی مجموعه ان المشار الیه شرح اداب المناظره للسرفندی

۲۴۹ ملا مصطفی بن حاج محمد بن عبدالرضا الخوی الاذربایجانی الترك ظاهراً

پدرش تاجر بوده و پدرش خودش در نزد سلطنت اختیار کرده اند انچه تردمن

ثابت شده نزد شیخ احمد احسانی تلمذ کرده و از افکار او متأثر شده و انچه نشیده^{ام}

که شیخی شده باشد و رسماً بمسلك شیخ گرویده باشند و اگر چه استشمام غلو از

بعض کلمات او میشود مثلاً میگوید شیخ ما روایت کرده که یک شب پیغمبر صلی الله علیه

و آلهی علیه^{ام} خلوت کردند از سر شب تا نیمه پیغمبر^ص تعلیم علی^ع کرد علوم ظاهری و باطنی

نیمه تا صبح علی تعلیم پیغمبر^ص کرد از علوم باطنی بغیر بانه^{ام} انچه مسلم است مشار الیه در لغت

و ادبیات و عرفان و تفسیر استاد بوده قریب دوازده تصنیف و تالیف از

ایشان نظر رسیده و اکثر انها در کتابخانه وزیرى بخط مؤلف موجود میباشد که از

طرف نواده های انرجوم بلکاجانه اهداء شده از انهاست شرح دعاء صباح در دو

لسته سفره درویشان جام جم جام سفالین و غیر ذلک تردمن یک شرح نصایب

مفصل او نیست که خیلی در آن کتاب درباره خود غلو کرده میگوید همچو شری بر کتاب

نصاب کسی ننوشته و نخواهد نوشت اسم کتاب سرمایه دانش است و بها

ملقب گردانیده بمفتاح بینش و تالیف ان از نیمه کتابهایش موخرتر است

و در سال ۱۲۵۲ با تمام رسیده نسخه اصل ان ترد بعض اقوام ما میباشد که

ایند

اینکه کتابی در اوراق و ختومات دارد و نسخه آن نزد بعض دیگر از اقوام میباشد ۱۶۲
مشارالیه از حیث و ضعیفات مال در مضیقه بوده فرزند مشارالیه جناب اخوه
ملا محمد هادی نام ایشان میاید فقیر بپ استاوالله

۲۵۰ اخوند ملا محمد هادی بن ملا مصطفی از علماء و مجتهدین، و بحیط بدیش
دیدم در سال ۱۲۵۵ متولد شده و در محراب مسجد فرط نوشته بود که در سال
۱۳۰۸ فوت کرده اند ایشان در نزد بکار قضاوت اشتغال و دارای سکه
نو کرد در محله دارالشفاء سلوک و در مسجد فرط بامامت مشغول و نیز بکار
تدریس اشتغال داشتند و بسیار مورد قبول عامه و خاصه بوده اند و بنابر نقل
فرزندشان دمی حرم حاج ملا تقی که یانی بودند در ثلث مال او که صد هزار
تومان بوده و ناصرالدین شاه بوجود همچو ثروتمندی افتخار میکردند مع ذلک بالمال
زهد روزگار میگذرانیده و شاید مقصود میرزا ابوالحسن اصطهباناتی در اول
کتاب تشریح الافلاک همین صاحب ترجمه است قال الاستاد الاعظم والسناد
الافخم مولانا محمد هادی لازال نور هدايته ممدوده و نار ارشاده موقده صاحب
ترجمه را فرزندانی بود منهم شیخ محمد جواد علمیه که تحصیل کرده بود و اوائل تا سلیس
مدارس بخدمت فرهنگ درآمد و با حال زاری از دنیا رفت فعلا در این
خانواده کسی از اهل علم نیست اسم

۲۵۱ حاج ملا مهدی بن حاج ملا حسین بن علی علی نام پدر گذشت و صاحب

ترجمه از علماء دو عالم بسیار عالی مرتبه و مقبول عامه درینزد، هنگام رحلت بلند شدند و فرمودند السلام علیک یا حجتہ اللہ، در زمان خود آن قدر مجلس داشتند که محتاج بیک قاطر و یک الاغ بودند و از کثرت حافظه تدارکم داشتند متعلق باوائل قرن چهارم.

۲۵۲ شیخ محمد مهدی بیده بن حاج ملا حسین بن ملا محمد ابراهیم نام پدر ^{شد} و اما صاحب ترجمه در سن چهارده سالگی شروع بتحصیل در نزد سلس باصفهان فیه مدتی انجا بوده و بعد در نجف اشرف مدت بیست و هفت سال تمام در خدمت آقای اسید محمد کاظم تحصیل نموده و از شالردان برجسته انرحوم و طبق اجازه ای که از برای انرحوم صادر نموده او در طراز اول شالردان محسوب و قلمداد نموده است قریب پنجاه سالگی در بیده میبده که اهل انجا بوده داماد شده و تا آخرین لحظات عمرش مشغول تدریس و مطالعات بوده و چند کتاب از تقریرات ^{یت} اسانید داشته که در موقع حله سارقین به بیده با سائر اثاثیه منزل برده اند و پس از پلشتاد سال تقریباً مرحوم در قبرستان بیده مدفون

۲۵۳ حاج سید محمد بن حاج سید رضا آلشوری (سلغراباد) پدرشان از اهل علم نبوده بلکه دارای ثروت بوده و با جده ما مرحوم مدرس بمصاهریت پیوسته یعنی خواهر حاج سید محمد عیال حاج میرا سید علی لیس مدرس بوده روزی صاحب ترجمه تحفه ای از شکار منزل مدرس می برد و در انحال عالمی در محضر مدرس بوده و

طرف تمام توجه ایشان این امر بر صاحب توجه گران آمده و متوجه مقام علم می شود
و برای تحصیل علم دامن همت بگریزند و برای آن از نزد کوچ می کنند تا زمانی که
بمقامی بلند از علم می رسد بیزد مراجعت و حوزه درسی تشکیل می دهد و دارای
ثروتی سرشار بوده و کثیرا سفر زیارات در حد و در ^{۱۲۰۵} وفات یافت از اطفال
ایشان است آقای دکتر حاج سید رضا یال نژاد صاحب کتاب (اولین دانشمندان
و اهلبین پیامبر) که بیست و چند جلد است و در آن احکام طبعی و تشریحی را از آیات
و اخبار استخراج کرده با وسعت نظری فوق العاده و طرف توجه هم واقع شده
و دیگر کتابهای دینی نیز نوشته حیا الله

۲۵۴ الحاج سید محمد جعفر بن اهل احمد آباد اردکان و من بیت العلم جل جلاله
یزد نگار در تحت شماره ۲۱۷

۲۵۴ شیخ محمد علی باقری سالن مشهد و متوفی هناك و سریش عالم فاضل و اعظم
جوایز آن شیخ جعفر

۲۵۵ ملا محمد علی عقدائی سالن اصفهان استاد محمد جعفر منش صاحب تاریخ
حان (جعفری) درباره اوست نویسد علامه نخبیر است که اطراف علوم حرف و
نحو و منطق و معانی بیان و تفسیر را مستطوف است و درستی بالارتاز دست
وی نیست حد و در ^{۱۲۳۵}

۲۵۶ الحاج سید مهدی متوفی ^{۱۲۶۲} از علماء نزرگ یزد صاحب مقام فتوی
چند

حند استفتاء از ایشان هست .

٢٥٧ شيخ مهدي بن اخوند ملا محمد باقر بن ملا محمد بن ملا غلام حسين من آل حبيب
 بن مطهر الشهيد بالطف كان اباؤه من العلماء امانته فهو عبقرية من العباقرة
 عدم التطير في جودة الذهن وعلو نور الفكر وقوة النظر وسددة البحث عند نا-
 صورة اجازة المحقق الخراساني وبهامشه توقيع الحاج شيخ فضل الله النوري الشهير
 وايضا اجازة الشيخ ميرزا محمد تقي الشيرازي وقد كان تلميذا له وللمحقق الخراساني
 والسيد محمد الاصفهاني والمجدد الشيرازي رحمهم الله تعالى ومما كتب المحقق
 المذكور في حقه ومن دفة الله بهذه المرحمة العظيمة والمنقبة الكريمة العالم العا^{مل}
 والفاضل الكامل محقق شرايع الاسلام علامه قواعد الاحكام السالك مسالك
 التحقيق العارج معارج التدقيق الجامع مجامع السداد والناجح منابع الرشا
 صاحب الذهن الوقاد والفراها لنقاد عمدة ارباب التحقيق وتدرة اصحاب
 التدقيق ابو الفواضل والفضائل الولد الدحاني الشيخ مهدي اليزدي الخ
 ثم انه اختاره السيد المجدد الشيرازي في من اختاره لمرافقة ابنه حضرت
 اية الله الشيخ ميرزا قاسم لما جاء الى ايران ولاقى ناصر الدين شاه مع الشيخ مهدي
 وحضر مجلس لضيافة ميرزا علي اصغر خان آتاك ولما ذهب آتاك الى العتبات
 اهدى الى العلماء ومنه صاحب الترجمة ثم انه جاء اليزد بعد ان اقام في سامراء ونجف
 اثني عشر سنة وصار اماما لجامع ابي حنيفة وراثة عن ابيه ومدرسا في المدرسة المصلى

مات ۱۳۳۵ هـ وقبره بجوی مرمر و عمره ۴۸ کل ذلك حلی و له ا...
 وقال له رسالة عملية وتغير للقران المجيد وله ايضا الشيخ مرتضى مات شابا صاحب
 العلم والنضل والزهد وللشيخ مرتضى اولاد منهم البرهم الشيخ محمد رضا شهاب من
 افاضل اهل العلم والزهد مدرس في الفلسفة في المشهد الرضوي بجامعة (دانشگاه
 دولتی) واما ابو صاحب الترجمة يعني ملا محمد كان من اهل العلم ارتحل الى نجف ومات
 هناك راي المتولي لامر الحضرة العلوية ليلة وفاته انه قيل له قم فقد مات ملا محمد
 وعمه حاج ملا محمد طهراق من اعلام المجتهدين من تلامذة الشيخ الانصاري

۲۵۸ ميرزا محمد علي صالح بن سيد يحيى بن سيد سعيد قلعه كهنة اى الحسينى الحنفى
 از علماء صالحين و ليسر عموى ميرزا محمد على و امق صاحب تذكرة ميكنه سال فوت
 ميرزا صالح ۱۲۶۹ هـ

۲۵۹ ملا محمد على از اهل باغ دهوك ميرزا و باغ دهوك ميرزا ابادى كرجلى -
 است كه داراى دو عالم بوده اوائل مائه ۱۳۰

۲۶۰ حاج محمد طاهر نقل از كتاب فرمان تاليف مهدى طاهرى فرزند شيخ عبدالغفور
 فرزند آقا محمد فرزند حاجى محمد طاهر، مرحوم حاجى محمد طاهر حديثى نويسنده كه از
 اعالم فقهاء و دانشمندان بوده است و آثار خيريه بسيار دارد از جمله رباط الخير
 اولين رباطى است از نيزد نجراسان و مدرسه ابوالمعالي كه امروز بجز جديد دائر
 است و موسوم است بدبستان طاهرى. تغيير كامل اب انبار محله ابوالمعالي ختاه
 مغل

مدخل اب انبار سرپلک و حاجی یوسف تعمیر مسجد ابوالمعالی که منهدم شده بود و نیز
از طرف مرحوم حسین خان آجودان حاکم خیرخواه یزد با تحت روان تهران رفت و
هزار حجره میاه خالصه ایرستان را از دولت خرید و وقف کرده بر شهر نمود بطوریکه
در وقف نامچه صریح است و وقف نامچه در اداره فرمانداری یزد موجود است
تاریخ تنظیم ۱۲۵۹ و پس از تعمیر مسجد ابوالمعالی مقبره خود را در کنار مسجد بنا نهاد
که اینک بطور ابرو مند تعمیر شده است و فات ۱۲۶۴ سن ۷۲ سال و از
احفاد او میباشند شیخ هادی معروف بدکتر طاهری ابن آقا حسین حلیم بن محمد
ابن حاج محمد طاهر که اولاً در سلاک طلاب و سپس تحصیل طب پرداخت و
در جوانی وارد مرحله سیاست گردید و ظاهراً در ازاده دوره وکیل مجلس محوط
شورای ملی از یزد گردید در زمان رضا شاه و پس از علیها ما علیها و ازدها
سیاستمداران معسوب بود در زمان خود و نام او را در باز یگران عصر طلایی آمده
است و برادر که چلی تری داشت بنام دکتر محمد طاهری رئیس بهداری
یزد، راستی در فن طبابت مجتهد و در معالجه امراض گاهیهی اعجاز میکرد و دارای
خلق حلیم و بی اعتنا و بمال و مردی کم نظیر بود فعلاً خانرا ده های طاهری ها مشهور
و له کسی از اهل علم در میان آنها نیست

۲۶۱ مداح محمد علی بن حاج محمد حسن اردکانی مشهور بقاضی و نحوی، از علما بزرگ
و دارای فنون مختلفه و آثار متکثره منها لواع التزیل در علم تجوید و ملر دران
کتاب

کتاب شیخ جعفر کاشف الغطاء را استاد خود معرفی میکند گویند شالرد.
 حواجه شرف الدین عقدائی که از اولاد حواجه نصیر الدین موسی است نیز میباشند
 با شاهزاده محمد و میرزا ارتباط داشته و کتبی برای او نوشته یا ترجمه کرده که در تاریخ
 جعفری که اخیراً طبع شده موجود است و آن جمله ترجمه توحید صدوق و تنها کتاب
 صاحب ترجمه است که تاکنون طبع شده و از جمله علوم صاحب ترجمه علم تعبیر خواب
 بوده و مرآت الدرائی فارسی موجود در کتابخانه مدرسه علمیه اردکان بنام کتابخانه
 فاضل در این باب نوشته و در تاریخ فوق مذکور است که محمد و میرزا را هنگام رفتن
 از یزد به تهران در اردکان خوابی دیده و از فاضل مذکور تعبیر خواسته و او تعبیر خوشی
 نمود و بمانیم چنان واقع شد و ترجمه بعضی مجلدات عوالم بنام مصائب الاسلام
 در مسئله امامت و خلافت جلد اول در کتابخانه عمومی بنام فاضل اردکانی موجود
 است و همچنین هدایه الاعلام در ترجمه لغایه الاحکام سبزواری برای دوست چهار
 جمله کتاب بنام المطالب لسنیه و شرح الدرر الالفیه در فقه جلدی از آن بخط مؤلف
 زیارت شد و اتمام آن در سال ۱۲۴۲ است و دیگر رساله الغوائی فی شرح
 العروض والقوائی بخط مؤلف موزه ۱۲۲۸ و دیگر مدارک الایات و دیگر الرائق
 فی ترصیف لغات الفائق اتمامه ۱۲۳۳ و با وجود اینکه او را نحوی میدانند اثری
 از نحو از ایشان دیده نشده، و حتی کتابها را هم استنساخ کرده که بعضی از آنها
 الان موجود است و برمیاید دانشمندی بر کار بوده و سالن در اردکان هم بوده
 نقل

حرف المیم

نقل میشود خدمت بحر العلوم بیشتر استفادہ ادا کرده و مع ذلک کلمه
کلمه روزگار بسنحتی میلذرا نند

۲۶۲ شیخ محمد معروف باقای اردکانی بن ملا عبداللیم، صاحب ترجمہ لسیرعموی،
فاضل اردکانی و ہم وابستہ بخانوادہ اخوند ملا اسماعیل عمقدانی، تحصیلات
در اصفہان خدمت حاج محمد جعفر آبادی و ملا حسینعلی توسیرکانی دارای مرتبہ
اجتہاد و قریحہ شعرو انشاء نیکو و ذوق فوق العادہ، چند سال در اردکان -
مشغول تدریس بودند و عاقبت بواسطہ مخالفت با حکام و جریانات سیاسی
منتقل بمجود آباد میگردیدند کہ باغ شخصی ایجاد کنند و بہمجا بودند سن
ایشان ۸۵ سال فوت ۱۳۳۱ مدفن اردکان.

بنیاد محقق طباطبائی
نسخه ۲۱۲/ع

۲۶۳ حاج ملا محمد بن حاج ملا حسین اردکانی دوازده سالگی مشغول تحصیل
در اردکان مدت چہار سال سپس باصفہان رفتہ ۴ سال تا سطح را تمام نمودند
بعد در نجف ۴ سال خدمت اساتید، صاحب اجازہ اجتہاد از سید محمد کاظم
در اردکان مرجع اہل امور احترام و ادا خیر بلاقرین بودند دارای قدی بلند
و خطی نیکو معاشرتی مؤدبانہ و دارای انضباط کامل مشہور با اجتہاد عمر ایشان ۸۱
سال فوت ۱۳۸۱ کسی از ایشان از اہل علم باقی نیست برادر بزرگتر ایشان
اخوند ملا علی از علماء و محترمین اردکان بشمار میرفته است.

۲۶۴ سید محمد شهید منقول از یادداشت‌های آقای حاج سید حسین محقق بروجردی
 بنیقم تهران که مرد دانشمند و ادیبی است در مقبره شاه خلیل الله واقع در ثلث
 زیر یکی از سردابه‌ها جسدی دیده شد که بهم خشک شده بود و پس از چهار
 صد سال هنوز متلاشی نشده بود و در پوست گردن او اثری شبیه به بریدگی
 دیده میشد و پس از آنکه بسنگ قبریکه بر فراز آن بود درست توجه کردند معلوم شد
 که آن جسد سید محمد شهید است که یکی از اکابر علماء آن عصر بوده است.
 ۲۶۵ محمد مومن الموسوی الیزدی البزرجی بن علی رضا مظنون است که
 از علماء بوده چنانکه سرش سید میرزا بطن قوی از علماء بوده است و در
 حواله ۷۱ زندگی داشته که اقلیل

۲۶۶ میر محمد مومن متخلص با دانی از دانشمندان بزرگ یزد بشمار است صاحب
 ترجمه در کتب نوایخ از پارسی وارد و صفحاتی را مشتمل بر مقام علمی سریم است و
 اما ز امر در ایران مسند قضاوت داشته و هم خطیب بی نظیر بوده و سرانجام
 بهندوستان رفته و بنا بر نوشته محبوب الزمان چند مدت در شهر سورت
 توقف داشته انگاه بحیدرآباد رکن آمده و نزد سلطان علی قطب شاه باریافته
 و بمعرفی میر محمد مومن استرآبادی منصب عمده ای برای او مقرر شده که تا آخر
 عمرش خوش و خرم زیست میکرده و بالاخره شانه در هندوستان بدرود حیات
 گشته است البته دانشوران

۲۶۷ ملا محمد معروف بشاه قاضی یزدی بن حاج حسین از اکابر علماء لهامیه و نا

سال ۱۰۴۱ حیات داشته صاحب کتاب آیات الاحکام معروف به تفسیر قطب

شاهی و هم مختصر دیکری در همین باب دارد که انرا هم بدستور محمد قطب شاه

نوشته پردوالها در کتابخانه سالار جنگ واقع در حیدرآباد موجود است ^{النشور}

۲۶۸ محمد بن حسین بن سلام ابرقونی یزدی رساله های متعددی از او در کتاب

خانه ملک تهران موجود است که در سال ۱۴۱۱ ان مرد فاضل نوشته.

۲۶۹ محمد بن محمد جعفر الیزدی صاحب کتاب نخبه الخصال است فارسی -

کتابخانه ملک تهران.

۲۷۰ محمد ابرقونی صاحب سوانح الافکار رشیدی. کتابخانه ملک

۲۷۱ الحاج شیخ محمد فلور بن حسین باریق انوار الملکوت و سطوع اوامر الحی الذی

لا يموت الذی بدنه من الضعف کالغلبوت اعان مولاه علیا بالزهد المأکل

والمترل والملبس ذهب الاربہ ولم یضع لبنة علی لبنة ولا ملاطاً علی اجر ولا

ادخل نفسه ذهباً ولا فضة وان کان ملبسوراً له وورث باعدا اباد اردکان

ارضية باعها فی ثمن مئزر لما سمع ان بعض الصعلوکات من قریة یدخلن الحمام

بغیر مئزر. اشتغل بالكسب فی الصبا وادارة دکان ابيه ویهومن الدین قبل

فی حقهم المؤمن غرلیم وله حکایات مع فی کرامته النفس ثم اشتغل بالعلم فلیدا

فی الیزد ورجل الیم واخذ العلم عن ایه الله المرسس والسید محمد الحجة وایه الله

البروجردى فى الفقه والاصول والشيخ الشهابادى فى العرفان حتى برع وفاق فى
 الفقه والاصول والفلسفة والعرفان وكان يدرسه فى هذه العلوم واستقل
 بالله ريس نظرى الاجتهادى بعد البروجردى فى الفقه ويحضره أكثر من عشرة
 من ذوى الفضل كان ربه اية فى التواضع وحسن الخلق والسخاء وحلو المعاش
 يحمده ويمدحه كل من رآه او سمعه وفى اواخر عمره يسافر الى العتبات ويقم شهر
 الصيف هناك ويرجع الهم فى الخريف وكان على هذا حتى سدد الطريق من قبل
 سلطان الجور وربما كان له افراط فى شرب ^{السيار} السيجار وكل كان مفرطاً فى مقام
 التطهير حتى يظن به الواسواس اعادنا الله منه واشتهر بالاستغارة وربما استند ^{عوا}
 منه من اقامى البلدان ولم يبق منه الا بنت قد زوجت وعمره ٧٤ تقريباً وفى
 كثير من عمره كان دنفاً مرضاً واشتد حتى مات بالسعادة ١٢٩٤هـ وشيع جنازة
 فى حفلة جامعة وصلى عليه الحاج سيد محمد رضا الطليبايگانى من المراجع العظام
 ودفن فى شيجان قم واقامت له المائت الكثيرة فى قم وفى البلدان وبعض القرى.

٢٧٢ محمد بن محمد جعفر اليزدى صاحب كتاب نحة الخصال است فارسى لسانه ملك
 ٢٧٢ محمد بن نصير بن قاضى اليزدى محمد نصير مؤلف تحفة عباسيه وشرح رساله
 رصديه وگاهى تحفة سليمانيه ناميده مليشده وشايد متعدد باشد . ملك

٢٧٤ حاج معين الدين . اردانشندان روزگار محمد مظفر ودرسال ٧٥٧ تاريخ
 ال مظفر نوشته واولاً مواهب الربى موسوم ساخته ودر تاريخ منبى بنام تاريخ
 معينى

معینی مظفری یاد شده و در ۷۵۴ بتدریس دارالسیاده کرمان که از بناهای
محمد مظفر است مأمور شده توضیحا آنکه دارالسیاده نام مکان مقدسی بوده است
که بنا بلفته مجمل فصیحی اثری از یغبرآدم صلی الله علیه و آله در اینجا نگاهداری میشد
صاحب ترجمه کتاب دیگری دارد بنام حدائق الحقائق تفسیر سوره یوسف
که کتابخانه آیه الله بر جردی بدست

جامع مفیدی نوشته معین الدین معلم یزدی در زمان خود اعلم علماء دافقه فقها
بوده و بتدریس علوم عقلی و نقلی میپرداخته و از انما زسلطت ال مظفر تا پایان
آن در شهر یزد بر سجاده تقوی مستقر بوده و طلبه از ارضیض باب بوده اند و
باید دانست شاه شجاع از روزگار صبا تا اوقات شباب مجلس درس او حاضر
شد و حسب استدعای آن شهریار معین الدین تالنج معینی مظفری را نگاشت
و در سال ۷۸۰ در ایستان بموضع (دار بندک) مسجد عالی ساخته و گنبدی
رفیع برایش ساخته و در همان سال بدرد ز ندائی لغت و در آن گنبد بحال سپرده
شد. اقول مسجد تا بحال بدست و چند نوبت تعمیر شده حین شارع و خیابان
است آئینه دانشوران

۲۷۵ عقیف الدین محمد بن یعقوب مجمل فصیحی مینو رسید در سال ۷۵۳ چون
مسجد جامع کرمان که بدستور امیر مبارز الدین محمد مظفر بنا شده بود با تمام رسید
شاه مولانا امام ربانی مولانا عقیف المله والدین محمد بن یعقوب را درخواست کرد

از یزد بکرمان آمد و در جمعه اول را تیمنا در آن مسجد امامت فرمود اقول الان
بسم مسجد کدمان همانست و اسم بانی بر سر در آن منقوش است.

۲۷۶ معزالدین شیخ الاسلام قصبه ثقت او از زمان صفویه از ادهای حلال
الدین شیخ الاسلام اعظم است که نام او گذشته است از ادهای او در ثقت نیستند.

۲۷۷ محمد ملقب بشرف الدین فرزند رضا خویده کی مترجم کتاب معروف جامع
الاجبار است و این ترجمه چند دفعه چاپ شده است در چاپخانه کتابفروشی اسلام
تهران چاپ کرده از یاد داشت مترجم چنین نقل می کند که ترجمه در سال ۱۱۵۷
صورت گرفته و هم چنین در الذریعه و اما محلی که این عالم منسوب باد میباشند
خویدک است که از قراء شهر یزد است که در طرف شرقی شهر واقعست و بانه
سنة فرسخ تقریباً از شهر دور است و در کتاب غرر سنگ آبادیهای ایران فقط همین
یک خویدک نامی برد و تلفظ آن در محل بنیاد معجبه مفتوحه و دراد ملفوظه و
دال مهله مفتوحه میباشند

۲۷۸ میرزا محمد یزدی دارای حاشیه بر حاشیه ملا علی که اف الذریعه
وقال انه مطبوع.

۲۷۹ سید محمد بن حسین عسینی فیروز آبادی یزدی از اهل فیروز آباد است که
بکر بلا مشرف شده و در مدرسه حسن خان اقامت داشته و بالمال عسرت با
شوق وافر تحصیل میکردند و قدری بدرس فاضل اردکانی رفته سپس منتقل

حرف الملم

نحیف میشوید و بدرس اخوند خراسانی میرسید تا فتنه مشروطه بعد از آن
درس اسید محمد کاظم نژدی را اختیار کردند بعد از مرحوم اسید مرجعیت تقلید
تا اند از ای پید کردند بالخصوص اهل تبریز و در نزد مرجعیتی نداشتند
و تمام مرحوم حاج شیخ عبدالکریم حائری ره مراجع نمودند سن ایشان ^{بین} ۱۵ و ۹۰ بوده
و مجلس درس و امامت مهمی داشتند و قبل از درس کمی تفسیری فرمودند در سال
۱۳۴۵ درگذشتند و بالجمله ایشان استادشان اسید محمد کاظم و معاصرشان
مرحوم حاج شیخ عبدالکریم حائری سیه بزرگواری هستند از اهل یزد که بمقام مرجعیت
رسیدند علی اختلاف مراتبهم رحمه الله و بركاته علیهم.

اخوی آقای میرزا آبادی ^{اسید محمد} نیز در نجف تحصیل کرده و از اخوی خود باخذ اجازه نال
و برطن برگشته و در جوانی از دنیا رفته

فرزند صاحب ترجمه یعنی اسید محمد آیه الله آقای اسید مرتضی از فقهاء و اصولیین
بزرگ صاحب تصنیفات و تالیفات زیاد و پس از عمری توقف در نجف اشرف
حیرا بایران آمده و در قم توقف دارند و مشغول امامت و تصنیف و تدوین
میباشند شرح احوال ایشان در کنجیه دانشمندان آقای رازی موجود است همان
نظوری که در شرح احوال حاج سید علی رضا لیسرعموی صاحب ترجمه داشت
این خانواده مشهور بسادات میرباقری میباشند و علت اشتها را آنها میرباقر
نخاطر الله نام جدشان میرباقر بوده (سید باقر بن سید حسین بن سید باقر)

حرف الميم

و میگردد وقتی سید باقر جدشان بکتاب میرفته یکروز ملا با و پولی میدهد تا میر
باقر دفن برایش بخرد ولی وقتی بیرون میرود برای خرید باجیه هاسر لرم بازی
میگردد تا اینکه مغازه تعطیل میگردد پس فوت را پیر از آقا ب میگذارد به خانه ملای برد
و فوراً بیرون میاید و ملا بعد از آن استفاده میکند در حالیکه دفن بوده و این دفن
هرچیز تمام نمیشود و پس از توجه و لشف سر و دفن هم تمام میشود.

۲۸۰ الحاج سید مرتضی بن الحاج سید علی الحی قد تقدم ذکره ابیه جاءه الی یزد
مع ابیه فی الصباه و رجع الی نجف لتحصیل العلم و بقی هناك سنین مطاوله
اخذ من العلماء منهم السید عبد الهادی الشیرازی جاءه مرارا الی ایران حتی استقر
فی یزد مشغلا بالامامه کان رجلا حسیما جمیلا عالی الرّمه و ابتلی بمرصن القلب مات
۱۳۷۸ و دفن بجوی حرره له عقب من العلم بناه عمره خمساً و خمسين.

۲۸۱ سید مهدی بن سید تاج الدین اصلش از سپردار است و در یزد متولد
شد. مادرش دختر میر عبد الباقی فرزند شاه نعمت الله و له است. اهل الحلاع
درباره اش نوشته اند که مردی فقیه و زاهد بوده و بواسطه ظهور کرامتها
مورد الطاف شاه طهماسب صفوی شده. اینیه دانشوران

حرف النون

۲۸۲ سید نورالدین شاه نعمت الله و له از اورنگ ب بسیاری یاد شده و از
مشایخ عرفا بشمار میاید و درباره شرح حال او اختلاف است بنا بر نقل بعضی در

تفت

تفت نزد بوده و همراه شرف الدین علی بکه مشرف شده و نزد شیخ رکن الدین
 شیرازی و شیخ شمس الدین مکی و سید حلال الدین خوارزمی و قاضی محمد الدین
 درس خوانده و علاقه زیادی بکتاب مرصاد العباد داشته و با سید شریف
 جرجانی ملاقات کرده در شیراز روز جمعه برای نماز حاضر شدند و از اولاد امام
 جعفر صادق علیه السلام میبایستد بنا بر قول مجمل فصیحی در سال ۸۲۴ در ماهان
 کرمان از دنیا رفته و در انجامد فولست برای اطلاعات بیشتر رجوع شود بکتاب
 ابنه دانشوران چاپ دوم دیره و من صرف نظر میکنم خصوصاً که بیشتر ادعاها
 درباره مشایخ صوفیه مبنی بر اعرافست سپس رجوع کن بفرمایشات حضرت
 میرزا ابوالقاسم قمی در اوایل کتاب مستطاب جامع الشتات و بین درباره
 شاه نعمت الله و اشعار کفر امیراد و همه صوفیه چه میگردد و نسبت و حد وجود باری
 دهند و اشعاریکه منسوب بادست در بیان سلسله اجازات او نوعاً اشخاص
 سنی لحن عقیده اند و در آن اشعار اسم امام رضا علیه السلام که صوفیه ادعا میکنند
 نیست بلی اسم موسی موجود است و در آخر اسم علی بن ابیطالب هست و در
 مجمل فصیحی که بیان مشایخ او میکنند مستقیماً بعد از معروف کنی داود طائی می
 گوید بدون واسطه و در آخر حسن بصری و در اینجا ختم میکنند بدون نام علیه السلام
 و بد آنکه ما موظف هستیم بر که را در اینجا یاد میکنیم به نیکی یاد کنیم بلکه شعر
 بایدها بد باش و بانیگان نگو جای گل باش و جای خار خار

آرد چه استم فرست رانجوم السرد بد که علماء یزد گزارده ایم اما این را هم بخوان و اذا
النجوم انکدرت

۲۸۳ شاه نعمت الله یزدی نواده شاه نعمت الله دلمانی معاصر شاه طهماسب
صفوی ممدوح قطب الدین خسرو شاه یزدی .

۲۸۴ ملا نعیم بن عبدالباقی از علماء یزد در زمان محاصره جعفر خان یزد را حیات
داشت و نام او در تاریخ جامع جعفری مشهور بتاریخ خان که تبارکی طبع شده
هست .

۲۸۵ شیخ محمد هادی بن عبدالحکم بن ابراهیم بن حسین بن مفید نصرآبادی
از قراء و پیشکوه یزد بد رانش از اهل علم نبودند قدری در یزد تحصیل کرده پس
عزیمت باصفهان نموده است در اینجا خدمت اساتید بلسب معقول و منقول
پرداخته است بالخصوص خدمت امیر محمد هاشم چهارسوتی که اجله اجتماع
در روایت از اساتید برای ایشان دیده شده

۱ میر سید علی بن العلام الفهم زبده علماء عصره الامیر محمد المدعو بالصادق الحسنی
الحسنی الموسوی الخاتون آبادی الاصفهانی ابن العلام الفهم الامیر محمد
رضابن علامه الزمان الامیر ابوالقاسم المدرس اعلی الله درجاته مورخه ۱۲۲۲

سبع خاتمه

وفي ما قاله قوله الفاضل لكامل الفاضل لعدال الحائز درجة المال البالغ رتبة الاستعداد
الفائق عن الاقران والامثال والفهم العا والادراك المتعال جامع رتبتي المعقول
والمنقول

۲ اجازہ اخیری بخط شلستہ بسیار زیبای ممتاز و فی اخرہ حررہ الخاظمی محمد عارف
الحسینی الاصفہانی فی ۱۳۰۳ سبج خامہ
واثنی فیہا علی صاحب لترجمہ بمثل ماضی

۳ اجازہ از حاج میرزا محمد ہاشم چہار سوتی و فیہا قولہ فیمین من من من
 فضلہ العیم علی عبدہ الایم ما شرفنی بہ مصاحبۃ اہل الاخوان و مجالستہ اعوان
 الخلان المجتہد الفخام الصفی فانہ دام مجدہ قد صرف برہۃ من عمرہ الشریف
 فی حضور مجالس مباحثاتی و مذاکراتی و برز من جنابہ مضائق رشیقہ مشتملہ
 علی تحقیقات النیقہ و تدقیقات ہدیمیۃ سبح خاتمہ

ہاشم الموسوی
 محمد بن زین
 الغابہ بن

الشیان داماد شیخ مهدی نواده اخوند ملا اسماعیل عقدائی شدند و از ایشان
علمانی پیدا شد در لغت و نصرا باد سالن و در محله سرده لغت امامت. دارای تالیفات
بسیار در حکمت و کلام و فلسفه و فقه، از آن جمله چهار جلد دیده شد که در میان آن
هابود کتاب انوار الجوادیه چون بشرح کلمه جود شروع کرده باین اسم نامیده شده
این بالخصوص مبیضه (یا التوئیس) شده است کتابی است بسیار قشور چون
کتاب قاموس اللغة بحاج ایران که در یک جلد است اوله الحمد لله الذی اعان

حرف الهاء

الوجود علی المملکات یجوده والیس علی الماحیات لباس الخیر بکرمه این کتاب را
در حدود چهل سالگی نوشته بعض مباحث انرا مطالعه کردم بسیار صاحب تتبع
بوده و گاهی کلمات صدر المآلهین نقل می کند باین عبارت قال الفاضل فی الاشارة
و از این جمله معلوم میشود کمال فلو در حق خود داشته است این کتاب بسال
۱۳۱۳ تمام شده و در آخران نوشته شده و ویلوه المجله الثانی این کتاب
تمام بخط عبدالحسین بن محمد تقی ملقب بآیتی (آواره) صاحب تاریخ بزرگه اوائل
سلس در خدمت ایشان بوده و از اطرافیان ایشان محسوب میشده و داستان
زندگی او مختصراً گذشت کتابت هم نیز در سال ۱۳۱۳ بوده صاحب ترجمه گفت
حوزه درس مرتبی نداشته و دائماً مشغول تصنیف و تالیف بوده سال فوت
۱۳۲۰ و در محلی معروف به باغچه شمسی که در طرف غربی امام زاده
جعفر است مدفون شد و عمر ایشان در حدود پنجاه سال

سبب فوت ایشان

مخفی نماند آنچه را که در شرح احوال ایشان نوشتم یا از کتابهای ایشان استفاده کردم
یا از منقولات فرزند بزرگوارشان علامه فهام آقای شیخ جلال الدین ایه اللهی بود
ایشان فرمودند بطن منافع علم ایشان را بهائیهامسموم کردند باین شرح مدتی
بودیم در نصر آباد بود و گفت نیامده بود چون عیال دیگری در آنجا اختیار کرده بود در این
مدت چند نفر از اخوند های کم سواد هرزه گفت میل به بهائیت پیدا کرده بودند از
ان

ان جمله علیه الحسین ایمنی که نام ادلذشت ^{ناش} و عباس اقتدی رئیس بهائیهها در القاب داده بود اداره کوی دوست و بعد ها توبه کرد و شرح ان لذشت و پدر من خبر نداشت اندک وقت اینها کما فی السابق باید من مراده داشتند و پدر من هم با خطابه های جالب استدلالات عوام پسند بالای منبرها رد بهائیهها میکرد تا بالاخره همین ها پدرم را مسموم کردند با سید کلانتر گفت و لادقی کرد اما در مزاج پدر من کارگر شد و مبتلا بفالج گردید و از دنیا رفت رحمه الله علیه انتهى

اولاد ایشان مرحوم الحاج شیخ فیدلرضا که مشان لذشت و آقای حاج شیخ اسد الله که اکنون پیرمردی است در حدود ۹۵ سالگی و آقای حاج شیخ جلال الدین در حدود ۹۰ سالگی متولد ۳۹ هجری از علماء اقباء و بعض نواده های ایشان نیز اهل علم میباشند

۲۸۶ سید هاشم الطباطبائی بن الحاج سید عبدالحی قد مضی ذکر ابیه ولد فی النجف الاشرف و جاء مع ابیه الی یزد ثم هاجر الی النجف و بقی هناك برهة و لا ابتلاؤه بضیق النفس و کان حلیفه الی اخر العمر لم یطل هناك اقامته ثم جاء الی یزد فی حیوة ابیه و اقامه والده و مقامه فی الامامه و ربما حضر مجلس بحث الحاج میرزا سید علی ، کان جلاطریفا خفیا عدلا مقبلا علی شأنه و فی اواخر عمره آلب علی التالیف و الف مجامع صغیره کثیره اکثرها مطبوع منها تهذیب المغنی (مغنی اللیب) متداول و منها رساله نوروزیه فی اثبات ان یوم انتقال الشمس یرج الحمل و النیر و روضه انه عمید موضوعاً و حکماً و منها جامع الشتات جمع فیه استفادات المراجع و کتاب الادعیه

الادویه و غیره و هاجرالے تران اتدجارا من اهل الیزد واستقر هناك
تقریباً مشغلاً بالامامه الی ان اختاره الله ۱۳۹۵ هـ و دفن فتم واقیت له المآم فی الیزد
و بعض القرى فی الغالب کان ثوابع مآم للمرجع المعظم السید محمد مهدی المیلانی
الخراسانی و لا عقب له من اهل العلم و عمر قریب من ۷۵ سال

حرف لیا

۲۸۷ سید یحیی موسوی یزدی ابن سید کاظم از اولاد امامزاده دارد چند قدر
بیا بآنگ بدیشان از اهل علم نبوده این فقیه بزرگ آنچه در دست دارم دو سال
در شهر مقدس هیئت و ریاضیات تحصیل کردند و نه سال در نجف اشرف خدمت
میرای شیرازی استفاده کرده و با مرحوم اسید محمد کاظم الفت تآم دانسته و ارادت
تام میورزیده حتی ان که حتی المقدور استفتائات را بفتوای آقای اسید محمد کاظم
جواب میفرموده پس از تکمیل تحصیلات بیز مراجعت و در اندک زمانی مرجع تآم
اهال شده مرحوم آقای میر سید علی مدرس ابن حاج میرزا برین العابدین که نام ایشان
گذشت از ایشان ترویج زیادی میگردد صاحب ترجمه در مدرس بزرگ مدرسه خان
درس میگفته با حوزه درس قابل توجهی و شاگردان خوبی از حوزه درس او استفاده
کرده اند چون سید احمد مدرس پدر شیخ محمد محقق تفتی و میرزا محمد علی فیلسوف
فرزند محمد جواد و فرزند خوشان سید محمد و غیرهم ، عالم ثقة لیسر شات آقای حاج سید
مرتضی نقل کردند که پدرم میفرمود در ایام ورود بنجف در غرفه ای منزل داشتم زیران پیر

پیرمردی بود برنج کوب سحرها برمیخواست و مشغول کار میشد من متنبه شدم
و مدارمت برتر عهد کردم که تا آخر عمر با وجود کمال ضعف و لاعزری اندام تجد را ترک
نکردم، باز حاج سید مرتضی گفت پدرم نوشتجات علمی بسیار داشتند و از چاپ
کردن آن خودداری داشتند حتی آنکه میرزا فتح الدمشیر الممالک رئیس اداره مالیه حلی
اعتراف داشت برای اقدام در چاپ بعضی آنها و پدرم حاضر نشد، یک کتاب فقهی
ایشان شاید در کتابخانه وزیری بوده باشد، صاحب ترجمه مردی بود پروردگار و در بین
و محقق النظر و مانع و مخالف حکومت سرور طه، پدر من مرحوم سید احمد نقل کرد که منیر
من یک قلم قدیمی از بنی (نیزه) از یزد پدرم بخت و در طول نه سال با آن نوشتم و آن
را باز به یزد برگرداندم، ایشان در قضیه فتنه مشروطیت بر کتاب رو هیچ گونه تیرایی
با آن نداشتند و گوشه و کنار مفاصل آنرا گوسزد میکردند تبعا لسیده اسید
محمد کاظم و فی قباله میرزا سید حسین بلغ بن سید حسن که نام اولادش اصرار
در امر مشروطیت داشت (هكذا جرى الامر من الابداء الى الانشاء)

صاحب ترجمه در او آخر در یزد تنها مرجع اها و ناظر اب وقف آباد که شان اعلم اهل بلد
است و متولیان هم حاکم شهر است بودند و در او آخر عمر بواسطه کم بود مواد غذائی
بیدن در جوانی بسیار لاغر اندام و مریض بودند و سرانجام سال ۱۳۴۶ پس
از هشتاد و یک سال زندگی پر برکت در تحت بقعه اما مزاده جعفر بخاک سپرده شدند
و اکنون مرقده ایشان مورد زیارت و فاتحه است ایشان را اولاد هائی از اهل

علم میباشند یکی از آنها مرحوم اسید جواد بوده که برای تحصیل نجف مشرف شده
 و دارای مقام علمی گردیده و بهانجا جوانمردگ و مدفون شده در زمان پدر و دیگری
 مرحوم اسید محمد شاکر پدر رتق و فتق امور در زمان حیات پدر بدست ایشان
 بوده و مورد احترام اهالی و از راه دجاست و کارپردازی مردم ثروتی اندوخته و بعد از
 پدر متصدی دفتر معاملات و ازدواج گردیده و مجبور از لباس روحانیت خارج و قریب
 هفتاد سال عمر کرده و در یکی از حجرات امام زاده جعفر نجفان سپرده شد دیگری آقای
 حاج سید مرتضی در نزد پادشاهان و قلم تحصیل نموده نیز مراجعت و سالیان درازا^{ست}
 عالمی است منزوی فقط مختصر امانتی را مشغول است و دارای ثروتی است که از آن
 راه امرار معاش میکند و بهشتاد سال دارد و دیگری آقای حاج سید مصطفی است چند سال^{ست}
 بامامت مسجد ربک اشتغال دارد بالوشه لری مرحوم اسید نجفی دارماهایی هم
 دارند و له نواده ای از اهل علم من از ایشان من شناسم ایشان در نزد مشهوره
 ایه الله شدند و اکنون قایل بزرگی بهین مناسبت بنام ایه الله مشهوری^{شدند}
 فهم فت و سمین

۲۸۸ حاج سید نجفی مقدس بن سید علی بن حاج میرزا محمد علی مشهور بصوم و صلوات
 بن میرزا عبدالحی بن میرزا عبدالحی از علماء بزرگ یزد و بنقل بعض موفقیین
 سه هزار حدیث در حفظ داشته و در یزد مدرّس بوده او خرمینا بردعوت
 بعض اهل بغداد اباد میرزا منتقل بانجا شده و در حدود ۱۲۲۳ وفات یافته

و در مقبره شاه عبدالعظیم شهر یزد مد فولست فرزند ایشان مرحوم میرزا سید علی
مشهور بسید علی شاه میباشند که از اهل علم بوده که نامشان گذشت

۲۸۹ حاج سید یحیی بن سید عین بفرونی اردکانی و اُمّه کانت من احد اباد
اردکان و نشاء فی حجر والدته هاجر الی اصفهان و اخذ المنقول و المعقول من العلما
و جدّ فی صناعة الوفا حتی فاق الاقران و الامثال یسار الیه البنات فی الاقطار
و استوطن فی یزد و سافر الی البلاد و اعترف اهل الصناعة بتفوقه علی کل و استجمع
ثروا تاخره من صناعته علی انه قام علی المنبر مرّات و قدّره علی الناس خطبه العذیریه
بطولها من ظهر قلب لم یر مثله فی قوه الحفظ الا من الشیخ محمد تقی البهلول اللنابادی
العاصر له و هو الان هی ایه فی الحفظ یقره دعاء ابی حمزه الثمالی عن ظهر قلب و کان
یحفظ الشی فی شبابه بقرائته مره واحده. ابلی السید فی اواخر عمره و مات ۱۳۵۷
بعد ان مضی من عمره بضع و خمسين سنه و دفن بجوی عرعر و لا عقب له من اهل العلم
مکاشفه در گنجینه دانشمند ان جلد ۱ صفحہ ۲۴۱ تألیف آقای الشیخ محمد رازی
حین مسطور است یکی از امور عجیبه مرحوم ایت الله لسانی این بود که وقتی از مرحوم
حاج سید یحیی واقف یزدی دعوت کرده برای تبلیغ و مبارزه با شیخی های کرمان و ان
مرحوم ان فرقه ضاله را رسوا نمود و مردم را با خرافات آنان متوجه ساخت پس شخصتها
تصمیم قتل سید را گرفته و بافتشه عجیبی از ایشان دعوت کردند که برای منبر بعد از
منزل تشریف بیاورید و آمدند ایشان را بنجارج شهر در بیابانی بردند پس از

ساعتی احساس خطر می کند پس توسل بحیدر خود حضرت زهرا علیها السلام پیدا کند
 نماز استغاثه بان حضرت را خواند، و در سجده یا سواتی یا قاطمه اغیثینی میگوید
 و تردید بود که آنها ادراک نبود کنند که صدای تکبیر و فریاد مردم بلند شده ان باغ
 را محاصره کرده و از دیوار بدون باغ رنجته و حساب شیخها را رسیده و مرحوم -
 حاج سید یحیی را در معیت ایت الله حاج میرزا محمد رضا کرمانی بشهر و تهرال قای
 آوردند از ایت الله سوال میکنند شما از کجا مطلع شدید که آنها چنین نقشه ای
 دارند میفرایید خوابیده بودم در عالم خواب حضرت صدیقه طاهره سلام الله علیها
 را دیدم فرزند شیخ محمد رضا فوراً خود را به لیسر سید یحیی برسان او را بجات بده
 که اگر دیر کنی کشته خواهد شد

۲۹۰ السید یحیی المدرسی الطباطبائی ابن میرزا علی اصغر بن میرزا محمد تقی بن الحاج
 میرزا زین العابدین من سلاله المدرسیه لکن ما کان ابوه من اهل العلم ولد سنة ۱۳۲۰
 واشتغل بالعلم فی الیزد و وصل الی قم عند ترموع شبابه و آلب علی التحصیل عند الاساتذین
 کالسید محمد الحجة و الیه الدلولی و سپس و غیرهم ثم جاء الی یرد و ارتحل الی النجف و استقر
 هنالک محذوف التحصیل عند اولی العزم من الاساتذین منهم الشیخ ضیاء الدین العز
 و السید ابی الحسن الاعرجی و بعدهما استقل بالثدریس و حضر مجلسه جماعه
 من العلماء الفضلاء و له مکاتیب کثیره فی اصول الفقه و فروعها کان راسخ
 سخی بعلوم لیس العربیه سهل التناول جاد مراراً الی ایران و تزوج فی النجف علی بعض
 اقربائه

اقربائه القاطنين طين هناك وابتلى بمرض القلب ولما اشتد مرضه جاءه الى
 ايران وتوفي سنة ١٢١٣ ودفن في سنيان قم رحمة الله عليه. كان له عليه علماء
 الطائفة المدرسية وما اعمت بينهم الترتولا للتحصيل واكثر اساتاده وقد
 بقي منه ذكوران واناث اما احدهما فهو الفقيه الاصول السيد محمد علي من اساتيد
 النجف والثاني السيد عباس شاب مجتهد التحصيل والتدريس يرحى منها الخير
 وهما ذخرا لشيعة انشاء الله وله رة اصهار علماء سادات منهم الحاج سيد محمد باقر
 المدرسي اليزدي ابن السيد محمد ذهب الى النجف واخذ العلم عن العلين الاعلمين
 السيد محسن الطباطبائي الحكيم والسيد محمود الحسيني الشاهرودي وتزوج
 على بنت الكبرى للسيد يحيى ورجع مع عائلته الى يزد واشتغل بالاقامة والتدريس
 وابتلى بالسرطان ومات سنة ١٢٩٧ ودفن في بعض حرات الصحن الكبير من اما
 زاده جعفر بعد ان مضى من عمره نيف وخمسون سنة

خاتمة هذا قليل من كثير من العلماء الذين ظفروا بتراجمهم في التراجم او سماعا من
 الشيوخ او برأى العين والا فالعلماء اليزديون اكثر من ذلك بكثير مع انا
 طوبيا لكشف من ذكر المذكورين في تواريخ اليزد مثل جامع المعينى واقتصرنا على
 الاغلب على الساردية والحمد لله رب العالمين

تنبیه اسماء عمده ای از علمای دین اطلاق بر حال آنها نمود

نردمن موجود است من جمله چون علماء و بافق را یاد

نکردیم و نمیدانستیم اسماء آنها را یاد داشت میبایم

از صد سال پیش حاج سید احمد مقتول

صد سال پیش تقریباً حاج سید علی رضا

حاج سید محمد باقر برادر حاج سید علی رضا

اسید حسن برادر اسید علی رضا

حاج سید محمد کاظم بن سید محمد

حاج سید حسن شیخ علی

بدر شیخ محمد تقی امام جمعه

اخواند بزرگ پشیمان

سال پیش تقریباً

حاج اخوند

پیش شیخ

عبدالصالح بدر مرصوم حاج شیخ محمد دهاد تمت استنساخ هذا الكتاب تالیف عالم الفاضل

المحقق حجة الاسلام والمسلمین السید جواد المدرسی ادام الله ظله العالی به اعلی الطلاب

عبدالحالی الحمیدی الیزدی الکستوی فی یوم الثلاثین من یمربین السعیان المکرم فی

برای آوردن لباسهای را عذر کرده در مدتی که معروفترین مدارس اصفهان بود
 حجره برای اختصاص دادن به مجلس را بمجلس استغفای خود طلب نموده و نامدتی که در
 اصفهان بودند بدین اقامت فتح محمد باقر میرفتند و در ساعت دیگر تدریس میبودند
 تا آنکه از استناد آن مسافرت بعراق را خواستند ایشان قبول کردند و
 باتفاق فرزند ایشان آقای آقا نجفی اصفهانی بانامی که برای حرم آیه الله اقامت
 محمد حسن شیرازی قدس سره متقوم فرموده بودند و در آن نامه سفارش الیه راجع
 بایشان نموده بودند بعراق رهسپار شدند بعضی از افاضیای حرم آیه الله در جرد
 که فعلا در قید حیات هستند در مجلس حقیر در آن حضور داشتیم از آن حرم نقل کرده که حرم
 آیه الله آقا نجفی اصفهانی بایشان فرموده بودند وقتیکه من و آقا سید محمد کاظم از اصفهان
 بطرف عراق حرکت کردم در میان راه مباحثه کتاب جواهر الکلام حرم آیه الله آقا شیخ
 محمد حسن نجفی را شروع کردم و هر روز یک صفحه از کتاب جواهر را سه مرتبه مطالعه و سه
 سبک کردم و ظاهر از زمان ورود ایشان بنجف اشرف بعد از فوت حرم آیه الله شیخ انصاری
 قدس سره بوده و چون حرم شیخ در سنه ۱۲۸۱ وفات کردند و سال تولد حرم
 قدس سره در سنه ۱۲۵۶ بوده پس سن ایشان زمان ورود بنجف اشرف بیست و پنج سال
 بوده چون ایشان بنجف اشرف رسیدند بدین حرم آیه الله آقا میرزا محمد حسن شیرازی
 و حرم آیه الله آقای شیخ راغبی نجفی عرب حاضر شدند و تا وقتیکه حرم میرزای شیرازی
 در نجف اشرف بودند ایشان مدارم حضور بودند لکن بعد از رفتن ایشان بسامرا

راجع در باره محقق مقام مقامه آقا میرزا محمد راغبی نجفی گفته است که گفته در تذکره ایست که اندک زمانی بوده
 که بطرف که در آن وقت ایشان بوده هر طرف که بخواهد آن را میجویند

یا ایسان نرفته و در نجف میخیزد بر سر مرحوم آقای شیخ راضی یعنی میرفتند منقولست که مرحوم
 آیه الله اخوند خراسانی و مرحوم سید قدس سرها با هم بر سر مرحوم شیخ راضی نجفی میرفتند
 و به وقت یکی از این دو نفر استاد اشکال میکردند تا آنکه ل توجه گوش داده جواب میدادند
 اما سائر شاگردان ایشان که اکثر از طلبه های عرب بودند اشکال نمیدادند
 ایسان توجه نمیدادند تا اینکه روزی یکی از طلبه های عرب با ایسان افترا زد که چه
 شده و به وقت یکی از این دو نفر که طلبه محرم هستند اشکال میکند بعد از توجه کامل
 بان جواب میدهد و لم یکی از مالک هر عرب و مانند شما هستیم اشکال میکند به اشکال
 او توجه نمیکنند ایشان و جواب ان طلبه عرب زبان عربی فرمودند ما نقول
 هذا ان مجتهدان قاما وان معا و اشاره بر مرحوم سید و مرحوم اخوند کردند و در حال
 بعد از ورود نجف اشرف مرحوم سید در مدینه صدر که در بازار بزرگ نجف اشرف قرار دارد
 حجره گرفته و پیوسته بحالت تجرد و بی زنی میگذرانند تا اینکه شخصی زنجاری و
 محترم نزد بنام آقای حاج ملا حسن یزدی که مرحوم شیخ عباس قمی قدس سره در مقام
 الحبان در باب فوائد ریاست عا سورا نام ایسان را با ذکر حکایتی از انسا
 بنقل استاد خود مرحوم محدث نوری قدس سره در دار السلام آورده است و آن نجف
 اشرف سید و بنابر مجاورت را میگذارد و دختر خود مهر را هم با خود سر آورده بود تا اینکه
 روزی در مدینه صدر می آید و یکی از طلبه ها میگوید طلبه ای که سید و فاضل و یزدی باشد
 سراغ داری انشالله من تو را بدیدم در همین مدینه صدر هم حجره دارد نام او را می پرسد او میگوید من

سید محمد کالم نزدی است و حجره ایشان را نشان میدهد محرم حاج ملا حسن حجره ایشان
 زفته بعد از سلام و احوال پرسی بایشان میگوید اقا سید اگر بخوام دخترم را برای
 شما عقد کنم قبول میکنید یا نه محرم سید از ظاهر وضع محرم حاج ملا حسن فرموده
 بودند که ایشان باید یکی از چهار بزرگ باشد فرمودند خیر حاج ملا حسن علت
 نپذیرفتن را از ایشان جویا شد نه ایشان فرمودند زیرا که دختر شما بلحاظ اینکه دختر
 یک تاجراست باید زندگی راحت و مرفهی پس گرفته و نشود و نما نموده و من یک طلبه
 فقیری بلیش نیستم مترسم در خانه من با و فشار آمده اسباب ناراحتی او را فراهم کند و
 من راضی بفشار و ناچارم کسی نیستم محرم حاج ملا حسن از جواب ایشان خوش
 آمد و در دل بگوید اندیشه بلند ایشان تحسینها کرد و بایشان عرض میکند اگر چنانچه
 بنده تا زمانیکه در قید حیات هستم زندگی و معاشرت شما را بعهده بگیرم قبول میکنید ایشان
 راضی میشوند و حاج ملا حسن دختر خود را بعد از ایشان در می آورد و بعد از زمانی قلیل مقدار
 مقدی پول از تجار ایرانی که مجاور نجف اشرف بودند تهیه میکند و خانه برای ایشان میخرد و فعلا
 آن خانه موجود و در کوه پشت مسجد شیخ انصاری معروف مسجد ترکها واقع شده و بسیار
 خانه صوبه وسیعی است که شش بزرگ عدد خانه بیرونی و یک عدد خانه اندرونی میباشد
 و فعلا متاسفانه هر دوی آن خانه ها در ملک دیگران است چون حاج ملا حسن مخارج را بعهده
 میدهد ایشان از این فرصت استفاده نموده تمام اوقات را بتدریس و مطالعه
 و نوشتن میگذرانند معروف است که ایشان بعد از رفتن محرم میرزا را از

عازم سوریا بقصد زیارت حضرت زینب سلام الله علیها شدم در دمشق مترک اجاره کردم و در نزدیکی
 آن مترک مسجده که چلی بود که شیعه هار دمشق در آن مسجده نماز جماعت میخواندند این
 مسجده دو امام جماعت داشت یکی مرحوم آقا سید علی که جوانها بایشان اقتدا میکردند
 و دیگری آقا شیخ علی جمال که پیر مردها و سالخوردهگان بایشان اقتدا میکردند و از لحاظ
 اتفاق اینکه سالخوردهگان اول وقت مسجده میامدند و اطراف مسجده نشسته تا
 اینکه نماز جماعت آقا سید علی تمام شود و شیخ علی جمال اقتدا کنند بهر حال حاضر
 وارد مسجده شدم بعد از فراغت از نماز با سید علی ملی آقا شیخ علی جمال نزدیک حجره آمده سوال
 کرد از حیدر سوال کرد شما از چه خانواده ار هستی من عرض کردم از خانواده آقا سید
 محمد کاظم یزدی ایشان گفتند عجیب و اشاره بسالخوردهگانی که در مسجده حاضر
 بودند کرد و گفت تمام اینها تا بحال مقله آقا سید محمد کاظم یزدی جدا هستند و
 بتقلید ایشان باقی مانده اند بهر حال بافت یک یک معاشرین ایشان دائره معرفت
 ایشان وسیعتر و وسیعتر میشود تا اینکه اکثر بلاد شیعه نشین بتقلید ایشان رجوع
 کردند و رعایت عظمی در باب کبر شیعه بایشان محول شد چنانچه معاشرین
 در ایشان آیه الله آقا رحیم صدر در کلمه تكملة امل الامل میگوید قال بالقلم
 له مصنوعات مطبوعه منها تعلیقاته مع الکاسب و احسن مؤلفاته العوده الوقف
 و الفروع عملها لعل المقدرین و هی من احسن کتب الفروع و المتون الفقهریه
 تکرر فی الاصفهان مع الشیخ محمد باقر بن الشیخ فخر تقی حتی صدقه و اجازه ثم هاجر

الى النجف وتلمذ مع الشيخ رافعي بن الشيخ محمد الجعفري وسمى سيد الاستاذ حجة الاسلام
 الشيرازي فاستقل بعد السيد بالتدريس فلم ير مثله في بذل الجهد وكثرة الكد
 الجهد والاستفعال حتى ملك من العلم زمامه وثبت عن الفقه ثمانية ولم يصح
 السجانه له لقبه وجهاده في الدين فاعطاه الرئيس الكري والجلالة العظمى
 وقال اية الله الشيخ محمد تقي الآملي في اخر الجزء الاول من كتابه المعروف
 مصباح الهمدي في شرح العروة الوثقى ما لقطه (فقيه اهل البيت وكاشف الهمم
 والمعضلات ومبين الحقائق والمشكلات اية الله على ما اطلنا الحجة المعتمدة والسيد
 السيد السيد محمد كاظم اليزدي قدس سره وطيب ربه مؤلف متن هذا الشرح -
 (العروة الوثقى) التي لا القصاص لها ومن تمسك بها نجى ابن السيد عبد
 العظيم الطباطبائي اليزدي فقيه متبحر جامع محقق محيط بالفقه وفروعه احاطة
 بكثرة للابره وسعة تحقيقه وتدقيقه ما ابرزه في تعليقه على متاجراته
 الاساتيد الشيخ الاكبر الانصاري قدس سره وله في قرية من قراء يزد ونسبها
 فيها منشأ رافيا ثم هاجر الى اصفهان وتلمذ عند علماء عصره كالشيخ محمد
 باقر الاصفهاني الخاتون ابادروني قدس الله سره ثم هاجر الى النجف الاثر
 تلمذ عند الاعلام من علماء العراق حتى انتهت اليه الرئاسة العامة
 وصار مرجعا للشيعة كافة الى ان يتول له مؤلفات شائعة اشهر
 هذا المؤلف الشريف (العروة الوثقى) الذي لم يسبقه سابق بمثله ولم

بلحقه لاحق حتى الا ولا يعلم ما الله سبحانه صانع بعده وتعليقه المنيفه على المحاسب
 وقال المحدث الشهير الشيخ عبد القمي قدس سره في الفوائد العنونه ص ۵۹۶ - ص ۵۹۷
 ما لقطه « سيد علماء الامة وشيخ طائفتها حامل لواء الشيعة ومختلفها وقطب
 رعى الشريعة ومروئها فقيه بيت العصمة وكاظمهم والناظر في باعها والامة
 وناصحهم فقيه عصرا وبركة دهرنا قدميات فتاواه الاسماع ووقع على
 تقدمه وفضله الاجماع صاحب المصنفات المعروفة والتعليقات المشهورة من
 آلرهبانية الاسلام ومن يرجع الى قوله في الحل والابرام والحلال والحرام
 قبله الانام وسيد الفقهاء والعظام حجة الاسلام واية الملك لعلام ادام
 الله بركاته وبره وجوده وازهر الزمان بشريف وجوده

وبالحمد موم سيد قدس سره بيوتته اوقات خود را در زمان مرجعيت بين تدريس
 فقه و مطالعة و نوشتن و حضور در مجلس استفتاء و جواب از فتواها نيکه از اطراف بلاد
 از طرف مقلدين خودشان من امد و عيار و تهرمه و مناقبات باقافى الحاجات و رفع منازعات
 و اخلاقات و امامت حقا در حق مولا امير المؤمنين عليه السلام و کارها را ريتگر ما بتد
 اينها ميلد را نيکنه و انى از نوشتن و حديث در امر ترويج دين مبين و تربيت و صلا
 و محصلين فارغ نميشدند و هميشه لذت حال خود را در نظر من او رداخذ
 نکرده داشتند اقبال مردم با ايستان و اخلاص را رادت و اخلاص و رست بوسى و
 چا ندرى غرور و نخوتى در ايستان بوجد نياد چنانچه حريان ذيل شاهدين مد
 است

است که حضرت ایه الدافار افانجفی عیسی ^ن امام طه که از مراجع بنام ابرامی باشد
 چندی پیش باتفاق ددتر از بستگان دفا میل در منزل ایشان (اندرونی)
 خدمتشان شرفیاب شدم ایشان فرمودند زمانیکه در نجف اشرف بودم و
 ابتدا شروع به تحصیل بود بدائی خودم که از اطرافیان محوم سید قدس سره بود
 و در منزل ایشان رفت و آمد داشتند لغتم من این سید را در بیرون از منزل
 دیده ام و لکن دوست دارم ایشان را در داخل منزل هم ببینم اگر این مرتبه
 حرمت ایشان لغتمیه مرا هم با خودتان ببرید دایمی محترم ایشان این مطلب
 را می پذیرد روزیکه میخواست بمنزل محوم سید قدس سره برود ایشان را با
 خود می برد ایشان فرمودند دایم مرا بسید قدس سره معرفی کردند محوم سید
 از من سوال کردند چه میخواهی لغتم مطول فرمودند کجای مطول هستی عرض کردم
 باب منذ و منذ الیه فرمودند کجای منذ و منذ الیه عرض کردم در بدل اشتمال
 هستیم فرمودند بدل اشتمال را بدایم معنی کن من مثال معروفی که برای بدل اشتمال
 میزنند عرض کردم فرمودند اینکه مثال بدل اشتمال است معنای آن چیست
 نتوانستم جواب بدهم پس ایشان رو بدایم کرده فرمودند از امروز یک کتاب
 جامع المقدمات یا سیوطی از تردید از حقیر است بدار ایشان بخزید و از ابتدا شروع
 در سر کینه سپس ایه الدمر عیسی فرمودند اگر نبود این جریان از محوم سید و من
 ها بعد جلوس میفتم الا که در این مقام که فعلا دارا هستم نبودم و مقام علم من

مروهون این دستور از جانب مرحوم سید قدس سره میباشند بعد فرمودند چشم من بطاف
 اناق سید افتاد دیدم دیکه کوچک و سیاه و کج و کول در آن آویزان کرده اند
 از دایم پرسیدم از آقا پرسید این دیکه چیست و اینجا چکار میکنند دایم لبخندی
 زدند و این مطلب را از زبان من از مرحوم سید استفسار کردند ایشان فرمودند
 این دیکه همان دیکه است که من در ایام طلبگی و تخریبانان ابلرشت و غیرومی
 بچتم و این دیکه در ترم من بود تا اینکه بمقام مرجعیت رسیدم آن را در طاق خودم
 آویزان کردم که هر وقت چشم بان ببینم حالت گذشته خودم را بخاطر بیاورم و
 مقرر بمقام ریاست مرجعیت مسلمین که بهر حال از بین رفتی است نشوم بهر
 حال ایشان در ایام مرجعیتشان تا بستن را در کوفه در منتره کوچک را در اختیارش
 گذاشته بودند لیسری بردند و کسی جز خیال دم ایشان با او معرفت و التزاد
 خرید روزانه را خود ایشان بعهده میگرفتند. معروف است ایشان در
 فن اشو مهارت زیادی داشتند. روزی بعد از ظهر تا بستان در عراق
 مردی از اهل کوفه در لب آب فرات قدم میزد آب هم بالا زده طغیان کرده
 بود این مرد میگردد از دور در وسط آب سر میزد دایم گفت هر که باشد اشوگر
 ماهری است با او مسابقه میگویم لباسهایم را بکنم خودم را در آب انداختم و
 با اشو بان مرد رسانیدم دیدم آقا سید محمد کاظم یزدی است خیلی خجالت
 زده راندم و از سرم میخواست غرق شوم لکن بهر حال بر تصمیم خودم باقی بودم

بایشان عرض کردم بدین قصد خود را در آب افکنم ایشان فرمودند اشک
ندارد اما یک شرط داریم اگر موافقت کنی با تو مسابقه میگیرم عرض کردم چه شرطی فرمودند
مسابقه برخلاف جریان آب شروع کنیم، از روی تخت عربی که داشتیم لغتم حاضر و
ما شروع بمسابقه کردم مردم سید قدس سره چند پازده از من جلو افتادند هر چه سعی
کردم خودم را با ایشان برسانم نتوانستم و مسابقه را ایشان برد به حال این ایشان
در استان قبل مقام تواضع و فروتنی یک مرجع معهود مشهور را میسرانند،

یکی از تجار معروف اترمان بنام حاج علی رحیم لاری که از مقلدین ایشان بود در
جنب مرات زمین بزرگی داشت از ایشان تقاضا کرد که نماز مغرب و عشا را
همیشه گرفته که فاصله زیادی با منزل ایشان داشت نروند و در همان زمین که زمین
اجتماع نموده اقامه عبادت نمایند ایشان پذیرفتند و اکثر اوقات قبل از نماز شریف
میآمدند و بر لب مرات می نشستند و حقی می کشیدند و حلقه دار
دور ایشان می گرفتند و با بعضی از آنها بحث هم میکردند بدون اینکه توجهی بمقام
ریاست در جمعیت خودشان داشته باشند.

حاج آقا سید مرتضی فیروز آبادی دام اله که از علماء معروف
فعل است در قم سکونت دارند بحقیقت نقل کردند از جناب مرحوم آیه الله آقا میر سید علی
یثربی کاشانی که از شاگردان طبقه اول مرحوم آیه الله آقا فتح صیاء الدین
عراقی نجفی بودند که آقا سید علی فرمودند هزار تومان توسط آیه الله عراقی برای مرحوم

سید قدس سره از ایران عراق فرستاده شد که ایه الد عراقی وجه را بسید رسانیده
قبض انرا بایران ارسال دارد ایشان فرمودند که آقا ضیاء بمن گفتند آقا سید علی
تومیدانی که من باین پول احتیاج دارم اگر میتوانی قبض انرا از سید برایم بگیری
بدون اینکه من وجه را بایشان بدهم مرحوم آقا میر سید علی فرمودند من قبول کردم اما
مُسْرُط باینکه خود آقا ضیاء من بیاید ، باتفاق بکوفه رفتیم وقتی رسیدیم که
مرحوم سید برب زرشنه حقی میکشیدند پیش رفتیم و سلام کردیم و نشستیم
و بعد از احوال پرسشی مختصر عرض کردیم سیدنا شما بدر ما طلبه ها هستید تا این
را لغتم بالحن یزیدی فرمودند چی میخواهی اهل مطلب را بگو عرض کردیم هزار تومان
سهم امام علی علیه السلام برای شما توسط جناب آقا ضیاء عراقی امده ایشان
احتیاج باین مبلغ دارند اگر میشود لطفاً فرموده قبض مرحوم دارید و ایشان
ارسال دارد ، آقا میر سید علی میگوید مرحوم سید بلافاصله فرمودند ماهی را هر
وقت از اب دریایی تازه است و قلم و کاغذ بدست گرفته قبض را مرحوم
فرمودند و بدست آقا ضیاء عراقی دادند سپس با آقا ضیاء فرمودند چه
تدریس میکنید آقا ضیاء فرمودند اصول ، مرحوم سید فرمودند که احوال
آقا ضیاء فرمودند حجیه اجماع ، مرحوم سید فرمودند چه کار کردید ، آقا ضیاء
فرمودند از ادله نتوانستیم حجیه اجماع را ثابت کنیم ، مرحوم سید با آقا ضیاء
فرمودند تسبیح دارید آقا ضیاء عرض کرد بده و تسبیح را از جیب خودشان
بیرون

بیرون آوردند فرمودند بشمارید، اقامه سید علی میگوید مرحوم سید فی البده است
 پنج فتوی که دلیلی جرایع نداشت که خود جناب اقا ضیاء عراقی البرنجوار
 فتوی بدهند باید باجماع متمسک شوند سُمردند و بعد فرمودند اقا ضیاء اجماع
 حجت نباشد با این فتا و حکام کنند، اقا ضیاء جوابی نداشتند و سبب
 ماندند، لکن اقا ضیاء دیدند که جریان برفع سید و نصیر را تمام شد
 لذا فوراً مسئله از یکی از ابواب فقه که ادله انرا مستحضر بود واستیعاب
 میکرد که سید مستحضر باشد از سید سوال کردند سید شروع کردند
 بحواب دادن و اول اقوال را یکی یکی نقل کردند بعد ادله اقوال اجمالاً بیان
 فرمودند و مناقشات و ان قلت قلتها بیکه وارد بود در احوال ان ادله بیان
 کردند سپس نظر خودشان را یاد کرد دلیل بیان فرمودند و در تمام این مدت
 اقا ضیاء همچنان سالت و مبهوت بایشان گوش فرامیدادند بدون اینکه
 یک کلمه هم بایشان صحبت کنند، مرحوم اقامه سید علی باقای فیروز آبادی
 فرمودند وقتی که از محضر ایشان بلند شدیم و رفتیم در میان راه اقا ضیاء از
 کثرت استحضار ایشان تعجب میکرد و مکرر می گفت مطالب را سید در احوال
 این مسئله بیان کردند که اصلاً در ذهن من خطور نکرده بود
 از کارها چشم گیری که ایشان بر این صحنه ها نجف اشرف که ارادت حضرت ایشان
 داشتند اینست که در زمان محاصره نجف اشرف از طرف انگلیسیها یکی از
 نجفها

نجفیها که در سباحت و سرایت معروف بود نقی زبیر سنی از داخل شهر نجف به بیرون کُند
 و خود شرا سیر بازان انگلیس می‌فاساند و یکی از سر لشکرها را می‌کشد و بر می‌گذارد و
 بر اثر این عمل انگلیسیها تصمیم می‌گیرند که نجف اشرف با انتقام خون آن سر لشکر
 بمباران کنند و تمام اهالی از بین ببرند و چون میدانستند که اگر این کار را
 وجود مرحوم سید در نجف اشرف بکشد ایشان هم از بین خواهد رفت و سر
 و صدرا را آنها منقذ خواهند کرد لذا مخفیانه خدمت سید آمدند و بایشان
 عرض کردند ما اینطور تصمیم گرفتیم و از شما خواهش داریم از نجف بیرون بروید
 مرحوم سید فرمودند اشکال ندارد اما من تنها بروم یا با اتفاق اهل و عیال
 گفتند با اتفاق اهل و عیال فرمودند تمام اهل نجف اهل و عیال من هستند
 من با تمام اهالی نجف بیرون خواهم رفت و شما هم کار می‌خواهید بکنید، از
 جواب غافلگیرانه ایشان عاجز شده از تصمیم شوم خود هر نظر متغیر شده
 و هم چنان مرحوم سید هر سال یکبار تقسیم عمومی برای تمام اهل نجف داشتند
 چه اهل علم و چه غیر اهل غیر علم از فقرا و محتاجان و از بزرگواران و افراد خالوار
 ها له تقیمی بابها داده میشد یک سهم معین فرموده بودند چه بزرگ و چه کوچک
 حتی چه شیر خوار و باجمه اگر بخواهیم در رابطه با مقام زهد و احتیاط باشد
 ایشان نسبت بسهم مبارک امام علی علیه السلام در زندگی خودشان و فرزندان ایشان
 بنویسیم قلم بدراز آید می‌دود و موجب ملال خواهد شد این بود سینه ای از
 حالات

حالات عموم سید در زمان مرجعیت تا اینکه در اواخر ایام ^{مرجعیت} ایشان مبتلا به
 استسقا شده و در بستر بیماری خوابیدند و خیلی بی کسریها شده بودند
 چون چهار فرزند ایشان در زمان حیاتشان یکی سپردند و دیگری فوت کردند
 و چون راغبی نبودند دیگران را مراد از مرجعیت بایشان ملک لستد خیلی
 بر صبر بایشان تنگ شده بود و وجوهات شرعی همچنان مرتب بایشان
 از اطراف و اکناف مانند سیلی عظیم سرازیر شده بود و نتوانستند تمام
 آنها را با هشتاد و چهار وصی از خواهر شاکردان و برادران و برادر خود
 بنام آقا شیخ احمد کاشف الغطاء و آقا شیخ محمد حسین کاشف الغطاء و
 آقا میرزا محمود تبریزی و آقا شیخ علی مازندرانی تعیین کنند که تمامی موجودی از
 وجوهات شرعی از قبیل سهم امام ^{علیه السلام} و سهم سادات و نفقات و مطالب
 که هر کدام جداگانه در دفتر ضبط شده بودند مرجع بعدی تحویل داده شود و
 چون خواستند وصیت کنند تمام رؤسا و بزرگان نجف را دعوت کردند
 با اتفاق این چهار وصی و اولاد و احفاد خودشان و در محضر تمامی آنها وصیت
 را با خطبه شروع کردند و بنام رسانیدند عموزاده ^{مقبول الذکر} آقا قاسم آقا قاسم نقل سکینه
 که من در آن محضر حاضر بودم که نو بزرگ ایشان بنام آقا حاج آقا ضیاء
 بزم ایران برخاستند و عرض کردند سیدنا شما احفادی از ذکور و اناث دارید
 که پدرهایشان در زمان خودتان وفات کردند و بعد از شما جلیعه بی سرپرست خواهند ماند

ماند عزیز بر این احفاد هم تعیین کنند بعد از شما محتاج بدیدان نسوند و با آنها مال فرا^{فت}
 مال بدست و بحث خود ادامه دهند، هر که سید با ضعف شدیدی که داشتند در
 جواب نواده خودشان حاج آقا رضا فرمودند احفاد من بعد از فوت من اردو
 حال خارج نیستند یا متدین باقی می ماند و یا از طریق تدریس خارج می شوند
 اگر متدین باقی ماند خداوند کفیل و رزاق آنها است و آنها را در شدت و
 عسر غنی دارد و اگر از طریق تدریس خارج شوند چگونه من از مالیکه مال من
 نیست کمک بآنها کرده باشم و روی همین دو اصل عزیز بر این احفاد و نواده های
 خودشان تعیین نکردند و آنها را بخداوند بزرگ سپردند و لذا اگر نواده های
 ایشان بعد از فوتشان از سبک طلبگی خارج شده و بناچار سبکعلماهای
 دیگری استعمال یافتند و یا جمله مردم سید در ساحت شش^{۱۳۳۷} لیل نیست
^{۲۸} و هشتم ماه رجب سال هزار و سیصد و سی و هفت هجری قمری در خانه خیال
 دومشان بدو در حیات گفته و دار فانی را وداع فرمودند چنانچه آیه الله سید
 حسن صدر در تکمله امل الامل ذکر کرده چنین می نویسد،
 توفي ليلة الثلاثاء الساعة السادسة منها ثامن وعشرين شهر رجب^{۱۳۳۷}
 واقعت له المآثم والفواحش في سائر البلاد واحزن فقده الاسلام والمسلمين
 حتى اهل السنه ببغداد

و فرزند دوم ایشان آیه الله آقا سید علی برخیا زاده ایشان نماز خواندند و در مقبره^{که}

که فعلاً بایشان منسوب است فحال سپردند،
 مرحوم آقا شیخ عباس قمی در فوائد الرضویه چنین مینویسد «مؤلف گوید که
 در سب چهارشنبه ششم شعبان ۱۲۳۲ هجری وفات این سید جلیل
 که حامل لواء اسلام و فقیه اهل البیت علیهم السلام بود در خراسان رسید
 و امروز که چهارشنبه مذکور است در مسجد کوهرسان مجلس بزرگی برای تعزیه ان
 بزرگوار اقامه شده و علماء ارض اقدس جمع گشته و کسبه و تجار بازاریان دکان
 رابته و مسعول پهلوانی میباشند و مصیبت ان جناب سنت در مردم
 اندر کرده قدس الله تعالی روحه

این بود خلاصه از شرح احوال مرحوم آقا سید محمد کاظم یزدی از بدو تا منتهی
 بحسب مسموعات حقیر و معلومات خانوادگی و آنچه را جمع بجهات دیگر
 ایشان خواسته باسید مخصوصاً سائر دان و مؤلفات و قضایا و حیل و
 حالات اولاد ایشان تمام آنها از آثار افاضت الله جلایا طبائی میتوانند
 استفسار نمایند والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته
 مرره عفیة السید محمد رضا الطباطبائی الیزدی بن السید حسین بن السید
 محمود بن السید محمد کاظم الیزدی

مکتبه المحققین الطبائیان

